

Begroting

2020

gemeente
Noordwijk

Inhoudsopgave begroting 2020

Voorwoord	2
Algemeen	4
1.1 Stapsgewijs naar het begrotingssaldo	5
1.2 Beleidsdoelstellingen	6
1.3 Nieuw beleid	8
1.4 Waar staan we als gemeente voor?	10
1.5 Kerngegevens	12
Beleidsbegroting	13
2.1 Algemeen	14
2.2 Programma's	16
2.2.1 Programma 1: Bestuur en Dienstverlening	16
2.2.2 Programma 2: Veiligheid	21
2.2.3 Programma 3: Verkeer en Parkeren	24
2.2.4 Programma 4: Economie	28
2.2.5 Programma 5: Onderwijs	34
2.2.6 Programma 6: Sport en Cultuur	38
2.2.7 Programma 7: Sociaal Domein en Volksgezondheid	42
2.2.8 Programma 8: Duurzaamheid en Leefomgeving	48
2.2.9 Programma 9: Wonen en Ruimte	53
2.3 Paragrafen	58
2.3.1 Lokale heffingen	58
2.3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	69
2.3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	75
2.3.4 Financiering	78
2.3.5 Bedrijfsvoering	84
2.3.6 Verbonden partijen	87
2.3.7 Grondbeleid	94
Financiële begroting	97
3.1 Inleiding	98
3.2 Grondslagen	98
3.3 Totaaloverzicht lasten en baten per programma	99
3.4 Structureel en reëel evenwicht	100
3.5 Geprognostiseerde balans	101
3.6 Investerings	102
3.7 Stand en verloop van reserves en voorzieningen	109
3.8 Overzicht incidentele en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	123
3.9 Overzicht overhead	125
3.10 Ontwikkeling EMU-saldo	126
3.11 Overzicht taakvelden	128
3.12 Overzicht incidentele baten en lasten	130
3.13 Overzicht van salarissen en sociale lasten	132
3.14 Overzicht algemene dekkingsmiddelen	133
3.15 Begroting grondbedrijf	134

Voorwoord

Het geheim van verandering is om je energie te richten, niet op het bevechten van het oude, maar op het bouwen van het nieuwe.

Vanuit deze wijsheid van de Oud-Griekse filosoof Socrates heeft het college de afgelopen maanden gewerkt aan de programmabegroting 2020. Voor u ligt het resultaat, waar we trots op zijn. Natuurlijk, er zijn de komende jaren nog vele verbeterlagen meer te maken. Daarover gaan we graag verder met de auditcommissie in gesprek.

De gewenste verandering als “nieuwe gemeente” is voor het eerst vertaald in ons belangrijkste sturingsdocument, na een “beleidsarme” begroting 2019. Deze begroting biedt inzicht in de thema’s die ons beleidsinhoudelijk bezighouden én in wat financieel mogelijk is. De begroting biedt daarmee een heldere basis, om de gewenste resultaten te bereiken. En om met elkaar op weg te zijn naar de gemeente, die nog beter in staat is op lange termijn de opgaven voor gebied, samenleving en regio uit te voeren. Waarbij “werken vanuit verbinding” een kernwaarde is, immers: “Samen maken we Noordwijk”.

Evenwichtig pakket aan impulsen

We maken in deze begroting dankbaar gebruik van de financiële ruimte die de landelijke “septembercirculaire” biedt. Bij de kadernota 2020 gingen we nog uit van een sober financieel perspectief, door de (landelijke) daling van het gemeentefonds. Het was nodig om in de kadernota alvast enkele maatregelen door te voeren en om de structurele vrije beleidsruimte te beperken. Uw gemeenteraad riep het college vervolgens op om op zoek te gaan naar manieren om budget vrij te spelen voor nieuw beleid of nieuwe initiatieven. Daarnaast werd vanuit de gemeenteraad “een Helpende Hand” geboden, met mogelijke dekkingsvoorstellen.

In deze begroting hebben wij daadwerkelijk meer vrije beleidsruimte gevonden. Zowel structureel voor het bedrag van € 500.000, als incidenteel (vanuit de algemene reserve) en via investeringen. Dit maakt verschillende impulsen mogelijk: zaken die onze gemeente vooruit helpen. We stellen onze lokale Omgevingsvisie op. We pakken ermee door op de economische toekomst van Noordwijk, als aantrekkelijke bloemenbadplaats en hart van de Bollenstreek, in een innovatieve greenport. We zorgen voor effectieve, tastbare maatregelen gericht op verduurzaming. We geven eerste invulling aan een integrale toegang voor inwoners met een hulp- of zorgbehoefte. We investeren in samenwerking, om veiligheidsissues breed aan te pakken.

Daarnaast maken we komend jaar verder werk van onze kernenaanpak. Elke wethouder heeft in 2019 een kern onder zijn hoede genomen. Als ‘kernwethouder’ willen we horen wat er leeft en staan we dicht bij onze inwoners. Dagelijks gebeurt dat al tijdens allerhande gesprekken. Maar we pakken dit gesprek ook structureel op. We organiseren minimaal twee keer per jaar een kernbezoek. En we investeren in onze organisatieontwikkeling met het Nieuwe Noordwijkse Werken. Hierdoor werken we in onze kernen steeds meer integraal, opgevegericht en innovatief.

De beschikbare beleidsruimte is niet toereikend om alle wensen voor nieuw beleid te realiseren. Want er was sprake van een grote lijst aan wensen die voortkomen uit het coalitieakkoord, de inbreng van de raadsfracties en uit de eerste kernnavonden. In totaal zouden die ons voor extra kosten stellen, van bijna € 5 miljoen. Het college heeft deze zomer getracht een evenwicht pakket samen te stellen, met uiteindelijk voor 2020 een totale omvang van € 2.225.000 aan incidentele of structurele kosten. Dit pakket is op pagina 9 in

een overzicht weergegeven. Bij het samenstellen heeft het college nadrukkelijk de aanwijzingen vanuit de gemeenteraad in het oog gehouden, zoals naar voren gebracht in de werksessie op 24 september jongstleden.

Op vernieuwende wijze tot stand gekomen

Het college wil dit voorwoord niet eindigen zonder stil te staan bij het bijzondere totstandkomingsproces van deze begroting. De voorbereiding was dit jaar anders dan anders. En niet alleen omdat het de eerste beleidsrijke begroting is van de nieuwe gemeente. Op verschillende momenten hebben we geprobeerd ons in dit proces te vernieuwen, met “het doel voor ogen”: een begroting die aansluit bij de gemeente die we willen worden. De vernieuwing begon al in februari met de uitnodiging aan de raadsfracties om aanvullingen mee te geven op het coalitieakkoord, gevolgd door een uitnodiging aan inwoners tijdens de eerste kernenavonden.

Ten tweede is de opbouw van de beleidsprogramma's aangepakt. De programma's worden vanaf nu opgebouwd vanuit de 6w-vragen: lopend van ‘wat willen we bereiken’ tot ‘wat zijn de risico's’. Ook bleek een enkele wijziging in indeling of benaming van een programma nuttig – iets waarover de gemeenteraad nog formeel dient te besluiten. De nieuwe opbouw vergroot de leesbaarheid, concreetheid en vergelijkbaarheid van de doelen en kaders die de begroting vastlegt. En met deze verbetering zijn we nog niet klaar. Vanuit de nieuwe opbouw zijn, zoals gezegd, de komende jaren nog verbeterlagen te maken.

Ten derde hebben we deze begroting op innovatieve wijze voorbereid. Hiervoor is de SCRUM-methode toegepast, waarin iedere dag een ander beleidsprogramma centraal stond. In totaal hebben zo'n 67 vakcollega's hun inbreng gehad, in nauwe afstemming met de verantwoordelijke portefeuillehouder en de directie. Door onderling gesprek konden we steeds snel tot de relevante kern komen. Daarnaast konden we bouwen op een compact, kundig schrijfteam, dat garant stond voor uniforme, toegankelijke en politieke relevante teksten. Dit heeft in een kort tijdsbestek een kwalitatief sterk en scherp product opgeleverd, waarmee ook de nieuwe raad haar kaderstellende rol en budgetrecht kan uitoefenen. Een werkvorm die naar meer smaakt. Een samenvattend overzicht op twee A4 van ‘wat willen we bereiken’ is weergegeven op pagina 6.

Uiteindelijk is, met inzet van velen, een enorme berg werk verzet, om deze begroting aan uw raad te presenteren. Vanuit de gezamenlijke intentie om onszelf te vernieuwen, met het doel voor ogen: een begroting die aansluit bij de gemeente die we willen worden. Ook die gezamenlijke intentie is zeker iets, waar het college trots op is. We kijken uit naar de behandeling op 5 november a.s..

Het college van burgemeester en wethouders
Noordwijk, 15 oktober 2019

Algemeen

1.1 Stapsgewijs naar het begrotingsaldo

Om uiteindelijk te komen tot de structureel en reëel in evenwicht zijnde begroting 2020-2023 die nu voorligt is een traject vooraf gegaan. Onderstaand wordt stapsgewijs aangegeven hoe het begrotingsperspectief tot stand is gekomen.

Kadernota 2020

Op 25 juni 2019 heeft de gemeenteraad de in de kadernota 2020 opgenomen uitgangspunten en ombuigingen voor de begroting 2020-2023 vastgesteld. Aangezien in deze kadernota in eerste instantie een negatief meerjarenbeeld werd gepresenteerd werden ombuigingen voorgesteld (onder andere schrappen van inflatieverhoging op eigen budgetten) om te komen tot een sluitend begrotingsperspectief. Na het verwerken van de ombuigingen en ingediende moties 'Indexering Subsidies' en 'Toeristenbelasting', welke een negatief effect hadden op het begrotingsresultaat, kon toch nog een positief meerjarenbeeld worden gepresenteerd in de kadernota 2020-2023.

De kadernota 2020 laat samengevat het volgende beeld zien:

Kadernota 2020-2023	2020	2021	2022	2023
Begrotingssaldo programmabegroting 2019	316.967	956.368	155.470	155.470
Autonome ontwikkelingen kadernota 2020	-1.319.470	-1.788.712	-1.596.097	-2.784.044
Beschikbaar saldo na autonoom kadernota 2020	-1.002.503	-832.344	-1.440.627	-2.628.574
Voorgestelde ombuigingen kadernota 2020	1.325.009	1.874.307	2.259.410	2.827.260
Beschikbaar saldo na ombuigingen kadernota 2020	322.506	1.041.963	818.783	198.686
Moties 'Indexering Subsidies' en 'Toeristenbelasting'	-68.606	-91.935	-115.281	-138.640
Kadernota 2020-2023 na verwerking moties	253.900	950.028	703.502	60.046

Begroting 2020-2023

De kadernota 2020 liet op 25 juni 2019 een positief beeld zien. Echter hebben zich na de vaststelling van de kadernota diverse autonome ontwikkelingen voorgedaan die drukken op de begrotingssaldi. Te denken valt onder andere aan een nieuwe CAO voor gemeentambtenaren, welke € 600.000 structureel drukt op het begrotingsresultaat. Hiernaast is er een correctie gemaakt van gemiddeld € 200.000 per jaar op de budgetten jeugdhulp ter compensatie van prijsstijgingen.

De verwerking van de septembercirculaire 2019 laat echter een flinke plus zien, waardoor de begrotingssaldi omhoog kunnen worden bijgesteld. Dankzij eerdere ombuigingen in de kadernota 2020 en de septembercirculaire 2019 kan uitvoering gegeven worden aan de bij de kadernota 2020 ingediende motie 'Structurele Beleidsruimte', waarin verzocht wordt € 500.000 structureel in de begroting op te nemen ter dekking voor diverse posten 'nieuw beleid'. Ook na het inwilligen van deze motie laat de begroting nog een positief begrotingsperspectief zien.

De begroting 2020-2023 laat samengevat het volgende beeld zien:

Begroting 2020-2023	2020	2021	2022	2023
Saldo kadernota na verwerking moties	253.900	950.028	703.502	60.046
Autonome ontwikkelingen begroting 2020	45.855	-904.577	-1.212.476	-686.767
Beschikbaar saldo na autonoom begroting 2020	299.755	45.451	-508.974	-626.721
Septembercirculaire 2019	635.074	1.122.624	1.198.993	1.753.974
Beschikbaar saldo na sept. circulaire begroting 2020	934.829	1.168.075	690.019	1.127.253
Motie 'Structurele Beleidsruimte'	500.000	500.000	500.000	500.000
Begroting 2020-2023 na verwerking motie	434.829	668.075	190.019	627.253

1.2 Beleidsdoelstellingen

Onze beleidsdoelstellingen in overzicht		
Programma	Thema	Wat willen we bereiken?
1. Bestuur en dienstverlening	1.1	Bestuursstijl, participatie en communicatie We besturen daadkrachtig en integer en geven vorm aan participatief werken. We communiceren open en professioneel met inwoners en betrokkenen.
	1.2	Dienstverlening en informatieveiligheid We verlenen onze diensten gastvrij en modern. We zijn alert op onze informatieveiligheid en de privacy van onze inwoners.
	1.3	Kernenaanpak We werken samen aan een Noordwijk dat bestaat uit vier kernen met een eigen identiteit. We sluiten aan bij wat er in de kernen gebeurt. We stimuleren inwoners verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen directe leefomgeving.
	1.4	Sterke partner in de regio We versterken ons als verbindende partner in onze regio's. We bundelen krachten in de Duin- en Bollenstreek. We vergroten de slagkracht in Holland Rijnland.
	1.5	Harmonisatie na fusie We harmoniseren onze verordeningen, beleidsnota's en beleidsregels budgetneutraal.
2. Veiligheid	2.1	Veilige samenleving We leven in een inclusieve, veilige samenleving. Onze inwoners kunnen zich vrij bewegen en ervaren eigenaarschap van hun veiligheid en leefomgeving. De gemeente schept daarvoor de randvoorwaarden.
	2.2	Aanpak ondermijnende criminaliteit We leven in een veilige samenleving waarin geen plaats is voor georganiseerde criminaliteit en ondermijnende activiteiten.
	2.3	Crisisbeheersing en brandweer We beschikken in samenwerking met de regio over een sterke rampen- en crisisorganisatie om veiligheidsrisico's adequaat te beheersen en tot een minimum te beperken.
3. Verkeer en parkeren	3.1	Bereikbaarheid van onze gemeente en de regio We verbeteren de bereikbaarheid van onze gemeente en de regio. Dit doen we door fietsgebruik te stimuleren en de regionale keten van trein-bus-fiets-auto te versterken.
	3.2	Verkeersveilige en toegankelijke kernen We kennen alle gevaarlijke verkeerssituaties. We maken die plekken veiliger. We stimuleren verkeersveilig gedrag. We verbeteren de doorstroming van het verkeer in onze kernen.
	3.3	Parkeren We zorgen voor voldoende en kwalitatief goede parkeervoorzieningen. Dit doen we om aantrekkelijk te blijven als economisch sterke, leefbare en duurzame leefomgeving.
4. Economie	4.1	Badplaats We zijn als Kuuroord een aantrekkelijke toeristische verblijfplaats, die zich profileert als gezonde badplaats met een schoon, toegankelijk en veilig strand.
	4.2	Space We profileren ons als dé ruimtevaartgemeente van Nederland, met een grote aantrekkingskracht op ondernemers, inwoners en toeristen. We faciliteren campusontwikkeling. We onderzoeken een Space Experience.
	4.3	Innovatieve Greenport We dragen bij aan een innovatieve Greenport Duin- en Bollenstreek, die goed digitaal bereikbaar is.
	4.4	Winkelgebieden We hebben aantrekkelijke winkelgebieden in onze kernen. We pakken winkelleegstand aan.
	4.5	Werklocaties We bieden passende ruimte aan het bedrijfsleven. We hebben een kantorenvorraad en bedrijventerreinen die toekomstbestendig zijn.
	4.6	Evenementen We zijn een evenementvriendelijke gemeente, die de veiligheid waarborgt. We dragen onze bloemencorso's een warm hart toe.
5. Onderwijs	5.1	Passende onderwijsvormen We willen dat iedereen meedoet. Hiervoor zijn taalvaardigheid en een diploma essentieel. We streven naar passende onderwijsvormen en een goede aansluiting op de arbeidsmarkt. We houden toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang.
	5.2	Brede vorming van de jeugd We stimuleren dat er in het onderwijs, naast kennisoverdracht, ook ruimte is voor vorming van de jeugd. We vinden als badplaats zwemvaardigheid van onze inwoners belangrijk.
	5.3	Onderwijshuisvesting We zorgen voor kwalitatief goede onderwijshuisvesting in onze kernen.
	5.4	Leerlingenvervoer We waarborgen de toegankelijkheid van het (speciaal) onderwijs. We bieden passende vervoersvoorzieningen. We vergroten de zelfredzaamheid van reizende leerlingen.

Onze beleidsdoelstellingen in overzicht			
Programma	Thema	Wat willen we bereiken?	
6. Sport en cultuur	6.1	Verenigingen en vrijwilligers	We ondersteunen ons verbindende en sociaal veilige verenigingsleven. We minimaliseren drempels bij het organiseren van evenementen.
	6.2	Sport en bewegen	We benutten de maatschappelijke functie van sport.
	6.3	Kunst, cultuur en media	We zorgen voor een sterk cultureel klimaat. We vinden een sterke streekomroep als onafhankelijke informatiebron voor onze inwoners belangrijk.
	6.4	Breed benutte accommodaties	We benutten onze eersteklas sportaccommodaties optimaal. We bepalen de toekomst van De Schelft. We vergroten de mogelijkheden voor sport en bewegen in de buitenruimte.
7. Sociaal domein en volksgezondheid	7.1	Eén loket voor hulp	We versterken vanuit een integrale toegang het netwerk dat klaarstaat voor inwoners met een hulp- of zorgbehoefte. We verhogen de kwaliteit en doelgerichtheid van hulp en zorg. We verlagen drempels. We leggen nieuwe verbindingen in een maatschappelijk programma.
	7.2	Maatschappelijke ondersteuning	We vernieuwen ons welzijnsbeleid door "geluk" in onze kernen te faciliteren. Iedereen doet mee. We vergroten de eigen kracht en mobiliteit van kwetsbare inwoners. We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers.
	7.3	Arbeidsparticipatie	We laten iedereen naar vermogen meedoen. Dit betekent dat we de (arbeids)participatie onder onze inwoners verhogen, inwoners een financieel vangnet bieden, schulden voorkomen en armoede terugdringen. We bereiden ons voor op de Wet Inburgering.
	7.4	Jeugd	We zetten direct de juiste jeugdhulp in. We zorgen dat kwetsbare jongeren kunnen meedoen in de samenleving. We benutten de preventieve werking van jeugdwerk.
	7.5	Gezondheid	We stimuleren een gezonde leefstijl. We gaan huiselijk geweld tegen. We verbeteren de samenwerking tussen zorg en veiligheid.
8. Duurzaamheid en leefomgeving	8.1	Duurzaamheid	We stimuleren een toekomstbestendige balans tussen mens, milieu en economie. Dit doen we in samenwerking met onze partners en in onze gemeentelijke bedrijfsvoering.
	8.2	Energietransitie	We werken in onze wijken en binnen Holland Rijnland aan een energieneutraal Noordwijk in 2050.
	8.3	Openbare ruimte	We werken samen met inwoners aan een openbare ruimte die schoon, leefbaar, veilig en klimaatbestendig is.
	8.4	Natuur en groen	We versterken het natuur- en belevingsgroen in en om onze kernen in een b(l)oeiende Bollenstreek.
	8.5	Afval en grondstoffen	We kiezen een passende wijze van afvalinzameling en -verwerking. We zetten in op hoogwaardige grondstoffen en op zo min mogelijk verbranden van restafval. Dit is de verantwoordelijkheid van iedereen.
9. Wonen en ruimte	9.1	De juiste woningen	We streven naar woningen die passen bij de woonbehoefte van onze inwoners. We hebben inzicht in de (lokale) woonbehoefte. We bevorderen doorstroming. We faciliteren de (regionale) woningbouwopgave.
	9.2	Woningbouw	We zorgen voor een continue bouwstroom voor onze kernen die voldoet aan de uitkomsten van het woonbehoefteonderzoek en de vertaling daarvan in onze Woonvisie.
	9.3	Ruimtelijke Ordening en Omgevingsvisie	We wonen, werken en recreëren in een economisch sterke, leefbare en duurzame leefomgeving. We formuleren samen met inwoners en partners onze Omgevingsvisie. We kunnen werken met de Omgevingswet. We hebben onze bestemmingsplannen op orde. We koesteren ons erfgoed.
	9.4	Toezicht en handhaving wonen en ruimte	We zijn zuinig op ons leefgebied en bollengrond. Om het juiste gebruik hiervan te beschermen zorgen we voor een sluitende handhaving. We pakken oneigenlijk gebruik van woningen en woonfraude aan.

1.3 Nieuw beleid

Samen maken we Noordwijk. Om dit kracht bij te zetten zijn wensen vanuit onder andere het coalitieakkoord, de inbreng van de fracties en vanuit kernavonden verzameld. Deze wensen zijn gebundeld onder de term 'nieuw beleid'.

Na de inventarisatie van het 'nieuwe beleid' is gekeken naar de kosten die dit beleid met zich mee brengt. Voor 2020 gaat het daarbij om bijna € 5.000.000,- waarvan bijna € 3.000.000,- structureel en € 235,000,- aan kapitaallasten voor nieuwe investeringen. De incidentele kosten voor nieuw beleid daalt van € 1.900.000,- naar € 475.000,- in 2023. Om dit 'nieuwe beleid' uit te kunnen voeren wordt binnen deze begroting naar dekking gezocht.

Voor het dekken van het totale pakket aan wensen zijn de kapitaallasten (voor de investeringen), de reserves (voor incidentele kosten) en de € 500.000 (voor structurele kosten) niet toereikend voor het wensenpakket.

Vanuit de gemeenteraad is de motie 'Helpende Hand' ingediend, waarin mogelijke dekkingsvoorstellen zijn voorgesteld. Hierin wordt onder andere voorgesteld om de ruimte binnen het kapitaallastenniveau in te zetten ter dekking van de investeringen in het nieuwe beleid. Hiervoor is uiteindelijk structureel € 100.000 in de begroting 2020-2023 gereserveerd.

Het college heeft deze zomer getracht een evenwicht pakket samen te stellen, met uiteindelijk voor 2020 een totale omvang van € 2.225.000 aan incidentele of structurele kosten. Dit pakket wordt op de volgende pagina in overzicht weergegeven. Bij het samenstellen heeft het college nadrukkelijk de aanwijzingen vanuit de gemeenteraad in het oog gehouden, zoals naar voren gebracht in de werksessie op 24 september j.l..

Nieuw beleid per programma voorzien van dekkingsvoorstel	2020	2021	2022	2023	
Programma 1 Bestuur en Dienstverlening					
1.1 Tijdelijke Initiatievenmakelaar	45.000	45.000			INC
1.2 Dienstverlening op orde brengen (werkbudget)	20.000	20.000	20.000	20.000	STR
1.3 Kernenbeleid	40.000	40.000			INC
Programma 2 Veiligheid					
2.1 Maken van integraal veiligheidsplan	20.000				INC
2.2 Cameratoezicht	0	27.000	27.000	27.000	INV
2.2 Versterken analyses/afstemming overlast en criminaliteit aanpak	10.000	10.000	10.000	10.000	STR
Programma 3 Verkeer en Parkeren					
3.1 Uitbreiden van fietsenstallingen bushaltes	25.000				INC
3.1 Strandpendel	15.000	15.000	15.000	15.000	STR
3.2 Extra geld gevaarlijkse rotondes	0	67.500	67.500	67.500	INV
Programma 4 Economie					
4.1 Verbreding activiteiten Noordwijk Marketing	150.000	150.000	150.000	150.000	STR
4.1 Bouwen aan economische toekomst/health/space/bulbs/flowers	25.000	25.000	25.000	25.000	STR
4.1 Strandreiniging	99.000	99.000			INC
4.2 Profileren space	50.000	50.000	50.000	50.000	STR
4.3 Innovatiefonds	100.000				INC
4.3 Digitale bereikbaarheid buitengebied	25.000				INC
4.4 Winkelleegstand en verbetering winkelgebieden	100.000				INC
4.5 Bedrijventerrein Gravendam	pm				-
Programma 5 Onderwijs					
5.1 Nieuw cursus aanbod voor jongeren (EHBO, AED's)	20.000	20.000	20.000	20.000	STR
Programma 6 Sport en Cultuur					
6.3 Sterren voor Cultuur	83.000	83.000			INC
6.2 Sportbeleid	20.000				INC
6.4 Actuliseren sportaccomodatiebeleid	15.000				INC
Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid					
7.1 Project integrale toegang	410.000	220.000	200.000	200.000	INC
7.2 Mobiliteit kwetsbare groepen	53.000				INC
7.2 Inzet en beschikbaarheid onafhankelijke cliëntondersteuning	40.000	40.000	40.000	40.000	STR
7.3 Groeps aanpak jongeren	50.000	50.000	50.000	50.000	STR
7.3 Jobcoach	50.000	50.000			INC
7.3 We investeren in project MEEDOEN	pm				-
7.5 Project JOGG	30.000				INC
Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving					
8.1 Duurzaamheid	50.000	50.000	50.000	50.000	STR
8.2 Energie	50.000	50.000	50.000	50.000	STR
8.4 Dierenwelzijn - startnotitie	10.000				INC
8.4 B(l)oeiende bollenstreek uitvoeringsprogramma	20.000				INC
8.4 Achterstalig onderhoud groen	200.000				INC
Programma 9 Wonen en Ruimte					
9.3 Omgevingsvisie	200.000	50.000			INC
9.3 Omgevingswet	200.000	50.000			INC
Totale kosten nieuw beleid	2.225.000	1.211.500	774.500	774.500	
Totaal dekking structureel t.l.v. € 500.000	480.000	480.000	480.000	480.000	
Totaal dekking incidenteel t.l.v. reserves	1.745.000	637.000	200.000	200.000	
Totaal dekking investeringen t.l.v. € 100.000	0	94.500	94.500	94.500	
Totale dekking nieuw beleid	2.225.000	1.211.500	774.500	774.500	

1.4 Waar staan we als gemeente voor?

Verbinden, met het doel voor ogen

Noordwijk is een gemeente die bestaat uit vier krachtige, unieke kernen en buitengewone landelijke kwaliteiten. Bij Noordwijk denkt men aan het strand, de bollenvelden en de duinen. Het is uniek en plezierig wonen, werken en recreëren in de luwte van de Randstad.

Noordwijk heeft internationale aantrekkingskracht (denk aan de bollenindustrie, space en de congressentra). De gemeenschap kenmerkt zich door vitaliteit, gastvrijheid en betrokkenheid, ook van inwoners bij elkaar. Naast veel ondernemende inwoners, maken ook kwetsbare groepen onderdeel uit van de Noordwijkse samenleving, groepen met een beperkte zelfredzaamheid. Uitersten om rekening mee te houden.

De gemeente is er voor datgene dat onze inwoners samen van belang vinden (het algemeen belang). Samen bepalen we welke ontwikkeling in Noordwijk wenselijk is en welke opgaven we aan moeten pakken. Hierin nemen wij als gemeente die rol die helpend is. Als gemeente gaan we altijd voor de beste oplossing voor de samenleving. We willen de zaken goed en logisch organiseren waarbij we goed kunnen uitleggen wat we doen, of laten.

Vanuit deze strategische visie hanteren we als kernwaarden:

1. **Betrouwbaarheid.** We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen. Ons handelen is uitlegbaar. Hoewel de verschillen in opgaven vragen om maatwerk zorgen we er in de basis voor dat gelijke situaties altijd gelijk behandeld worden.
2. **Wendbaarheid.** Dit is het vermogen om snel en adequaat te anticiperen en reageren op ontwikkelingen die zich voordoen. Noordwijk blijft zich aanpassen aan veranderende omstandigheden. We geven ruimte aan en maken actief gebruik van maatwerk door betrokkenheid van vele actoren en lokale verschillen.
3. **Veerkracht.** Door de veerkracht te vergroten kunnen we onverwachte zaken opvangen. Belangrijk hierin is het verminderen van afhankelijkheid. Dat we onszelf als samenleving kunnen redden, dat medewerkers als zelfstandige professionals kunnen handelen en dat inwoners niet onnodig afhankelijk zijn van bijvoorbeeld een uitkering. Hierbij hoort ook dat we een duidelijk kaderstellende rol behouden (op hoofdlijnen/spelregelniveau en het niveau van principes).
4. **Verbinden.** We verbinden mensen, kennis, krachten en belangen vanuit de opgave met het doel voor ogen. Dit kan omdat we midden in de samenleving staan en onze organisatie goed kennen. De manier van verbinden hangt af van de taak en rol die het best passend is.

Betrokken, helder en daadkrachtig

De coalitiepartijen willen in de periode 2019-2022 werken aan een betrokken, heldere en daadkrachtige gemeente. Met de vorming van de nieuwe gemeente winnen bestuur en organisatie aan robuustheid en professionaliteit. Hierdoor zal de nieuwe gemeente Noordwijk nog beter in staat zijn om op lange termijn de opgaven voor gebied, samenleving en regio uit te voeren. We staan als gemeente voor:

- een hoogwaardig en veelzijdig woon-, werk- en leefgebied;
- een energieke, gastvrije en betrokken samenleving;
- een sterke partner in de regio;
- een moderne, proactieve en dienstbare organisatie.

Kern van de vernieuwing in Noordwijk is een verschuiving in de rol van het bestuur en de organisatie bij ontwikkelingen in de Noordwijkse samenleving. Het accent van dat optreden van de gemeente zal daarbij steeds meer komen te liggen op netwerken en participeren met

de Noordwijkse samenleving. De gemeente zal op onderdelen regulerend en sturend moeten blijven, maar de kracht en de energie van de samenleving zal steeds meer de agenda en de richting van het praktisch dagelijks handelen bepalen. Hiermee worden uiteindelijk de beste resultaten voor de inwoners gerealiseerd.

Deze ambities van en voor onze nieuwe gemeente zijn realistisch. Er is een periode van 3-5 jaar nodig om volledig tot de gewenste ontwikkeling en resultaten te komen. Vanaf 1 januari 2019 wordt wel de basis gelegd in bestuur en organisatie. Kern van de verandering en vernieuwing zit daarbij niet in structuur of instrumenten, hoe relevant deze ook zijn. Modern, proactief en dienstbaar zit vooral in denken en doen, houding en gedrag.

De nieuwe gemeente Noordwijk wil resultaten halen voor en met de inwoners. Het ambitieniveau wordt geformuleerd door de nieuwe gemeenteraad samen met inwoners, ondernemers en verenigingen. Daarnaast heeft Noordwijk de ambitie om ook toonaangevend te zijn als moderne, proactieve en dienstbare organisatie.

De speerpunten van de coalitie zijn opgenomen in de beleidsprogramma's in deze begroting.

Samen maken we Noordwijk

Resultaat bereiken vanuit verbinding. Dat staat centraal in onze collegeagenda 2019-2022. Misschien ga je alleen sneller; samen kom je veel verder. Daarvan zijn burgemeester en wethouders van Noordwijk overtuigd. Daarom legt het college extra focus op twaalf belangrijke punten, om mee aan de slag te zijn met inwoners, ondernemers, vrijwilligers en professionals. Zo sluiten we aan op de energie die in Noordwijk al aanwezig is en komen we tot de juiste oplossingen. Daarnaast zijn er nog andere onderwerpen die de aandacht hebben.

De punten van de Collegeagenda zijn opgenomen in de beleidsprogramma's in deze begroting.

Het Nieuwe Noordwijkse Werken

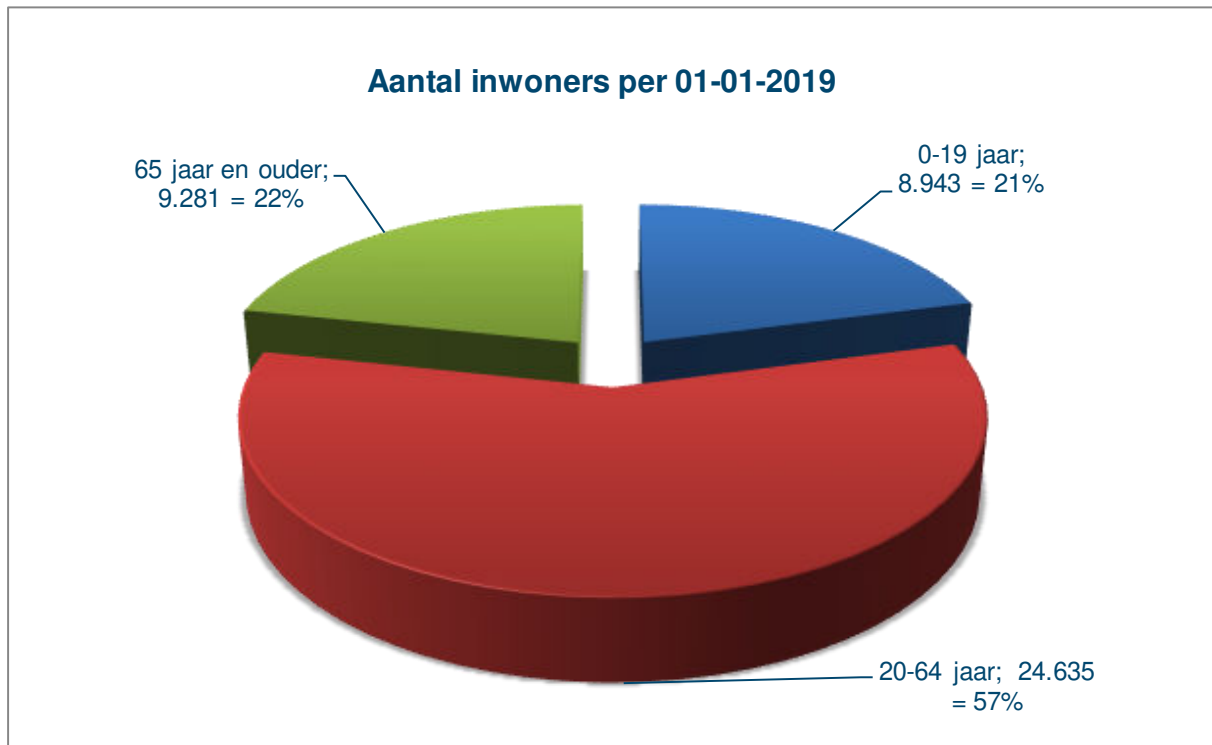
Aan de hand van zes leidende principes werken we de komende jaren aan de professionalisering van onze organisatie en onze medewerkers:

1. **We sluiten onze dienstverlening aan op de behoefte van de klant.** We maken verbinding met de klant of met buurten waar iets speelt en kijken waar we kunnen helpen.
2. **We vinden overheidsparticipatie belangrijk.** We ondersteunen initiatieven van bewoners, buurten en bedrijven. We stellen kaders waar nodig en houden het algemeen belang in de gaten.
3. **We werken opgavegericht.** We onderzoeken wat het probleem of de kans/uitdaging is en onderzoeken welke aanpak hiervoor nodig is. We doen dit integraal in samenwerking met collega's van andere teams.
4. **We werken zelf organiserend.** We nemen eigenaarschap. We zetten onze kwaliteiten en expertise in en ontwikkelen die verder. We stemmen onze activiteiten af in ons team en werken samen met andere teams. We werken resultaatgericht.
5. **We zijn innovatief.** We zoeken steeds naar de beste werkwijze en nemen de ruimte daarbij nieuwe werkwijzen te proberen, in de overtuiging dat dat verrassende resultaten kan opleveren. We vinden daarbij dat fouten niet bestaan, leerervaringen wel.
6. **Waar en wanneer we werken stemmen we af op onze werkzaamheden.** Soms is kantoor beter, soms is thuis beter. Ook een externe locatie kan een logische keuze zijn. We zorgen ervoor dat we voor onze bewoners en collega's bereikbaar zijn en laten zien waar we aan het werk zijn.

1.5 Kerngegevens

Sociale structuur

Bevolking naar leeftijd 1-1-2019 en prognose 2020-2023					
Leeftijdsgrenzen	2019	2020	2021	2022	2023
0-19 jaar	8.943	9.015	9.087	9.159	9.233
20-64 jaar	24.635	24.832	25.031	25.231	25.433
65 jaar en ouder	9.281	9.312	9.341	9.369	9.393
Totaal aantal inwoners	42.859	43.159	43.459	43.759	44.059

Fysieke structuur

Fysiek (per 1 januari)	2017	2018	2019
BAG: woningen	19.465	19.504	19.688
BAG: niet-woningen	5.328	5.449	5.474
Totaal aantal	24.793	24.953	25.162

Beleidsbegroting

2.1 Algemeen

De uitvoering van de gemeentelijke taken en werkzaamheden spreidt zich uit over vele gebieden. In verband met de beheersbaarheid van de taken en werkzaamheden zijn deze verdeeld in programma's.

Om de leesbaarheid en vergelijkbaarheid van de programma's zo groot mogelijk te maken hebben de programma's dezelfde structuur. Naar aanleiding van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en overleg met de auditcommissie zijn de programma's onderverdeeld in de volgende zes W vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?
- Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?
- Wat zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?
- Wat zijn de risico's?

Door op basis van deze zes W vragen de begroting vast te stellen, worden door de raad de kaders waarbinnen het college de begroting moet uitvoeren vastgelegd.

Wat willen we bereiken?

Deze vraag wordt beantwoord door aan te geven wat de gemeente binnen een beleidsveld uiteindelijk binnen de periode 2020-2023 wil bereiken (doelen). Hierin zijn de ambities uit onder andere het coalitieakkoord verwerkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hier wordt concreet aangegeven wat de gemeente in 2020-2023 gaat doen (prestaties) om eerder beschreven doelen te bereiken. Dat kunnen zaken zijn die de gemeente zelf doet of die andere organisaties doen (in opdracht van de gemeente).

Wat mag het kosten?

Om de derde W-vraag (Wat mag het kosten?) te beantwoorden staat in elk programma de volgende informatie: lasten, baten en saldo per programma. Per programma staan de baten, lasten en het saldo vermeld.

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

Vanuit het BBV zijn gemeenten verplicht om in de programma's een basis set van beleidsindicatoren op te nemen. Op basis van deze beleidsindicatoren wordt de gemeente Noordwijk vergeleken met andere Nederlandse gemeenten. Dit gebeurt op basis van de meest recente gegevens die ter beschikking worden gesteld op www.waarstaatjegemeente.nl.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

Per programma wordt aangegeven welke verbonden partijen bijdragen aan het programma. De uitgebreide informatie over de verbonden partijen staat opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Wat zijn de risico's?

Per programma wordt aangegeven welke mogelijke risico's samenhangen met de uitvoering van het desbetreffende programma. Uitgebreide informatie over de risico's staat opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Programma's

De volgende programma's zijn opgenomen in de begroting:

1. Bestuur en dienstverlening
2. Veiligheid
3. Verkeer en parkeren
4. Economie
5. Onderwijs
6. Sport en cultuur
7. Sociaal domein en volksgezondheid
8. Duurzaamheid en leefomgeving
9. Wonen en ruimte

Paragrafen

Naast de programma's zijn de volgende (verplichte) paragrafen opgenomen in de begroting:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid

2.2 Programma's

2.2.1 Programma 1: Bestuur en Dienstverlening

Programmadoelstelling vanuit Collegeagenda:

Samen maken we Noordwijk. We zijn in onze werkwijzen open, modern en dienstbaar.

1.1 Bestuursstijl, participatie en communicatie			
We besturen daadkrachtig en integer en geven vorm aan participatief werken. We communiceren open en professioneel met inwoners en betrokkenen.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Van den Berg en Hermans-Vloedveld</i>	<i>Team:</i>	<i>DCS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We besturen daadkrachtig en integer	<p>We professionaliseren onze bestuursstijl vanuit onze strategische visie "verbinden met het doel voor ogen".</p> <p>We werken vanuit collegiaal bestuur. We bevorderen het onderlinge samenspel tussen raad, college en organisatie.</p> <p>We werken op basis van onze gedragscode integriteit.</p> <p>We bereiden ons voor op de Wet open overheid (Woo).</p> <p>We formuleren ons beleid op representatie en relatiebeheer.</p>		
We werken participatief	<p>We betrekken de samenleving actief bij het maken van beleid. Bij elk onderwerp wegen we af welke vorm van participatie het meest geschikt is. We durven hiermee te experimenteren.</p> <p>We zetten maatschappelijke onderwerpen op de agenda van onze rondetafelgesprekken.</p> <p>We ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving. Hiervoor stellen we tijdelijk een "Initiatievenmakelaar" aan om de organisatie bekend te maken met deze manier van werken.</p> <p>We ontwikkelen onze medewerkers op de zes leidende principes van "Het Nieuwe Noordwijkse Werken".</p> <p>We formuleren beleid op onze onderscheidingen, zoals jeugdlintjes, complimenten en ereburgerschap.</p>		
We communiceren open en professioneel	<p>We zorgen dat onze uitingen voldoen aan eisen toegankelijkheid.</p> <p>We gebruiken duidelijke taal, visualisaties en effectieve vormen van communicatie.</p> <p>We halen de samenleving naar binnen. We laten zien wat er leeft en hoe er wordt gereageerd in onze gemeente.</p>		

	We geven op een professionele manier vorm aan onze identiteit en de daarbij horende huisstijl.
--	--

1.2 Dienstverlening en informatieveiligheid

We verlenen onze diensten gastvrij en modern. We zijn alert op onze informatieveiligheid en de privacy van onze inwoners.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Van den Berg</i>	<i>Team:</i>	<i>DCS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We verlenen onze diensten gastvrij en modern	<p>We stellen een visie "gastvrije dienstverlening" op. Deze visie past bij onze gemeentelijke ambities en houdt rekening met de omvang van onze gemeente.</p> <p>We brengen onze dienstverlening waar nodig verder op orde. We zetten in op vernieuwing en modernisering van alle dienstverleningskanalen.</p> <p>We maken trouwen op iedere locatie mogelijk.</p>		
We verbeteren onze kwaliteit van dienstverlening	<p>We stemmen de kwaliteit van onze dienstverlening af op de verwachtingen van onze doelgroepen. We doen een nulmeting naar de stand van zaken en de kwaliteit van onze dienstverlening. We maken de doelen en resultaten van onze dienstverlening inzichtelijk.</p> <p>We stellen een plan van aanpak op voor de wijze van monitoring, sturing en verantwoording.</p> <p>We verbeteren de dienstverlening van en samenwerking met de Omgevingsdienst West Holland (ODWH).</p> <p>We gaan alle vormen van fraude tegen, waaronder adres- en identiteitsfraude. We versterken de regionale en interne samenwerking.</p>		
We gaan veilig om met informatie	<p>We voeren de maatregelen van het informatiebeveiligingsbeleid in.</p> <p>We werken intern aan bewustwording van de medewerkers. Dit doen we door opleiding en training. We betrekken hierbij de uitkomsten van de audits.</p>		
We zijn alert op privacy	<p>We werken volgens de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De "functionaris gegevensbescherming" houdt toezicht op de toepassing en naleving ervan.</p> <p>We werken intern aan bewustwording van de medewerkers. Dit doen we door opleiding en training.</p>		

1.3 Kernenaanpak

We werken samen aan een Noordwijk dat bestaat uit vier kernen met een eigen identiteit. We sluiten aan bij wat er in de kernen gebeurt. We stimuleren inwoners verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen directe leefomgeving.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Van den Berg</i>	<i>Team:</i>	<i>DCS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We sluiten aan bij wat er in de kernen gebeurt	We werken aan een goede relatie tussen wethouders en kernen. We organiseren minimaal twee keer per jaar een kernbezoek. We koppelen de kernenaanpak aan onze organisatieontwikkeling met het Nieuwe Noordwijkse Werken. We werken in onze kernen steeds meer integraal, opgavegericht en innovatief. We zijn in onze communicatie en participatie alert op de eigen identiteit van de kernen.		
We stimuleren dat inwoners verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen directe leefomgeving	We ontwikkelen onze wijkambassadeur tot verbinder tussen bestuur, ambtelijke organisatie, inwoners en de (wijk)verenigingen. We omarmen uit iedere kern minimaal één concreet initiatief.		

1.4 Sterke partner in de regio

We versterken ons als verbindende partner in onze regio's. We bundelen krachten in de Duin- en Bollenstreek. We vergroten de slagkracht in Holland Rijnland.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>DCS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We versterken ons als verbindende partner	We verzilveren kansen om van betekenis te zijn voor onze regio's. We leggen in de Omgevingsvisie onze visie op regionale samenwerking vast. Deze visie leidt tot inhoudelijke aandachtspunten en een (lobby)agenda. We zorgen in het samenspel tussen gemeenteraad, college en organisatie voor meer grip op gemeenschappelijke regelingen.		
We bundelen krachten in de Duin- en Bollenstreek	We gaan voorop in het verkrijgen van bestuurlijke focus binnen de Duin- en Bollenstreek. Dit leidt tot een heldere streekagenda. We zetten in op meer samenwerking van de strategische denkkraft met onze buurgemeenten. We werken als Duin- en Bollenstreek proactief samen met de provincie Zuid-Holland (en Noord-Holland) aan concrete opgaven.		

We vergroten onze slagkracht in Holland Rijnland	<p>We zetten ons in voor de producten in de Agenda Holland Rijnland 2019-2023 en de gewenste "samenwerking nieuwe stijl". We betrekken de gemeenteraad daarbij zoveel mogelijk "aan de voorkant".</p> <p>We stimuleren dat Holland Rijnland de belangrijke rol van belangenbehartiger voor het hart van de Randstad steviger invult.</p>
--	--

1.5 Harmonisatie na fusie

We harmoniseren onze verordeningen, beleidsnota's en beleidsregels budgetneutraal.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>DCS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We ronden alle harmonisaties af	We stellen vóór 1 januari 2021 alle geharmoniseerde verordeningen, beleidsnota's en beleidsregels vast. Overbodige nota's, regels en verordeningen trekken we in.		
We harmoniseren budgetneutraal	We brengen per voorstel de financiële gevolgen in kaart. We rapporteren hier over bij de najaarsnota en leggen verantwoording af in de jaarrekening.		

Wat mag het kosten?

Programma Bestuur en dienstverlening	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totale lasten programma	10.132.663	10.412.141	10.627.822	10.922.610
Totale baten programma	2.801.166	2.825.045	2.738.622	2.772.346
Saldo van het Programma	-7.331.497	-7.587.096	-7.889.200	-8.150.264
Mutaties Reserves				
- Toevoegingen	1.052.000	1.187.500	923.000	934.000
- Onttrekkingen	1.891.085	1.868.148	1.818.779	2.115.771
Resultaat	-6.492.412	-6.906.448	-6.993.421	-6.968.493

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de geactualiseerde ministeriële regeling 2016-0000177572 geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma: Bestuur en Dienstverlening					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	
Formatie	Fte per 1000 inwoners	2020	n.n.b.	n.n.b.	Eigen gegevens
Bezetting	Fte per 1000 inwoners	2020	n.n.b.	n.n.b.	Eigen gegevens
Overhead	% van totale lasten	2020	n.n.b.	n.n.b.	Eigen gegevens

* gegevens afkomstig uit eigen gegevens begroting

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma: Bestuur en Dienstverlening	
Naam verbonden partij	
Holland Rijnland	Liander
GR Belastingen Lisse-Noordwijk-Teylingen	Stichting Rijk
BNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
Dunea	

Wat zijn de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma: Bestuur en Dienstverlening	
Risico's	
- Het verander proces/vermogen van de organisatie i.v.m. gewijzigde of nieuwe wet en regelgeving	
- Voor de harmonisatie van verordeningen, beleidsnota's en beleidsregels is het uitgangspunt budgetneutraal. Het risico bestaat dat hier wellicht extra kosten uit voortvloeien.	
- Cyberrisico's: digitale inbraken of andere gebeurtenissen als gevolg van moedwillig handelen of menselijk falen (datalek, virus ed.).	

2.2.2 Programma 2: Veiligheid

Programmadoelstelling vanuit Collegeagenda:

Veilige buurten. We versterken onze analyses en afstemming om overlast en criminaliteit aan te pakken.

2.1 Veilige samenleving			
<p>We leven in een inclusieve, veilige samenleving. Onze inwoners kunnen zich vrij bewegen en ervaren eigenaarschap van hun veiligheid en leefomgeving. De gemeente schept daarvoor de randvoorwaarden.</p>			
Portefeuillehouder:	Hermans-Vloedveld	Team:	JOV
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
<p>We bereiken een aanvaardbaar veiligheidsniveau in samenwerking met onze inwoners en partners</p>	<p>We zien veiligheid als een kerntaak. We maken daarom een “Integraal veiligheidsplan” met aandacht voor wijkgericht beleid. We betrekken hierbij onze inwoners, ondernemers en professionele partners, onder meer op het gebied van welzijn, sport, cultuur en onderwijs. Convenanten als Schoolveiligheid en Veilig Uitgaan zijn voorbeelden van samenwerkingsvormen op het gebied van veiligheid.</p> <p>We stimuleren het nemen van verantwoordelijkheid voor de eigen veiligheid en leefomgeving. We ondersteunen initiatieven voor buurtpreventie, zoals WhatsApp-groepen.</p> <p>We onderzoeken hoe (flexibel) cameratoezicht een bijdrage kan leveren aan een veilige leefomgeving. We investeren in nieuwe camera’s aan De Grent.</p> <p>We vervolgen de groepsaanpak jeugd, zoals in Boerenburg toegepast, ook in andere wijken of buurten.</p>		
<p>We verankeren veiligheid integraal in ons beleid en in onze bedrijfsvoering</p>	<p>We zorgen ervoor dat de integrale coördinatie van veiligheid centraal in de organisatie is geregeld. Hierdoor is veiligheid een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.</p> <p>We onderzoeken het behoud van een toegankelijke politiepost in Noordwijk. We gaan na of een combinatie met de “integrale toegang” (sociaal domein) mogelijk is.</p>		
<p>We handhaven in dienst van de samenleving</p>	<p>We sturen onze Buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa’s) en handhavers met beleidsprioriteiten op pad. Dat betekent dat we ons beleid vertalen naar heldere prioriteiten, waarop onze Boa’s kunnen handhaven.</p> <p>De Boa’s zijn zichtbaar op straat en in onze wijken. Zij zorgen voor de handhaving. Ook vervullen zij een rol als gastheer of gastvrouw van Noordwijk.</p>		

2.2 Aanpak ondermijnende criminaliteit

We leven in een veilige samenleving waarin geen plaats is voor georganiseerde criminaliteit en ondermijnende activiteiten.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Hermans-Vloedveld</i>	<i>Team:</i>	<i>JOV</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We leven in een veilige samenleving zonder georganiseerde criminaliteit en ondermijnende activiteiten.	<p>We verankeren de toepassing van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) in ons beleid en in onze bedrijfsvoering. Belangrijke aandachtspunten zijn bewustwording, houding, gedrag en weerbaarheid van bestuur en medewerkers. Met het oog hierop zorgen we dat coördinatie op de wet Bibob ambtelijk belegd is.</p> <p>We harmoniseren en actualiseren de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). In de nieuwe APV is bestrijding van ondermijning een prominent onderwerp.</p> <p>We richten een meldpunt "ondermijning" in. We trekken intensief met veiligheidspartners op in specifieke casussen, thema's of gebieden.</p>		

2.3 Crisisbeheersing en brandweer

We beschikken in samenwerking met de regio over een sterke rampen- en crisisorganisatie om veiligheidsrisico's adequaat te beheersen en tot een minimum te beperken.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Hermans-Vloedveld</i>	<i>Team:</i>	<i>JOV</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We beschikken over een sterke en deskundige rampen- en crisisorganisatie	Medewerkers in onze crisisorganisatie worden getraind en opgeleid. Oefening is een wezenlijk onderdeel van de training. We sturen sterk op bewustwording van veiligheid.		
We zijn een sterke partner in onze veiligheidsregio	We wisselen (regionale) informatie adequaat uit. We beschikken over een sterke schakel tussen onze ambtelijke organisatie en de veiligheidsregio.		

Wat mag het kosten?

Programma Veiligheid	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totale lasten programma	4.786.627	4.872.488	4.966.773	5.003.133
Totale baten programma	390.376	397.402	404.555	411.837
Saldo Programma	-4.396.251	-4.475.086	-4.562.218	-4.591.296
Mutaties Reserves				
- Toevoegingen	58.116	38.085	0	0
- Onttrekkingen	20.000	0	0	0
Resultaat	-4.434.367	-4.513.171	-4.562.218	-4.591.296

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de geactualiseerde ministeriële regeling 2016-0000177572 geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma: Veiligheid					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2018	199	119	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2018	1,1	2,2	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2018	4,3	4,8	CBS
Diefstallen uit woningen	Aantal per 1.000 inwoners	2018	1,5	2,5	CBS
Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2018	5,3	5,4	CBS

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand oktober 2019.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma: Veiligheid
Naam verbonden partij
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)

Wat zijn de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma: Veiligheid
Risico's
- Binnen elke gemeente kunnen grote calamiteiten zich voordoen. Door het volgen van rampentrainingen en door de deelname aan rampenoefeningen wordt de organisatie voorbereid.
- Foutief handelen bij de inzet van gemeentelijke medewerkers bij de bestrijding een ramp en/of crisis.
- Uitvoering handhaving niet eenduidig en daadkrachtig.

2.2.3 Programma 3: Verkeer en Parkeren

Programmadoelstelling vanuit Collegeagenda:

Veilig verkeer. We kennen alle gevaarlijke verkeerssituaties en maken die veiliger.

3.1 Bereikbaarheid van onze gemeente en de regio			
<p>We verbeteren de bereikbaarheid van onze gemeente en de regio. Dit doen we door fietsgebruik te stimuleren en de regionale keten van trein-bus-fiets-auto te versterken.</p>			
Portefeuillehouder:	Ter Hark	Team:	BOC
Wat willen we bereiken?		Wat gaan we er voor doen?	
<p>We stimuleren het fietsgebruik</p>		<p>We stellen een fietsplan op. In dit plan brengen we de lokale en regionale fietsinfrastructuur en de fietsveiligheid in beeld. We zetten in op verbetering. We betrekken in het plan het provinciale netwerk van snelfietsroutes.</p> <p>We stellen een “Kadernota parkeren” op. Daarin besteden we ook aandacht aan parkeervoorzieningen voor (elektrische) fietsen, scooters en bromfietsen.</p> <p>We breiden de fietsenstallingen bij de bushaltes uit.</p>	
<p>We versterken de regionale keten van trein-bus-fiets-auto</p>		<p>We stellen binnen Holland Rijnland een “Regionale strategie mobiliteit” op. We streven hierbij naar blijvende en duurzame oplossingen voor Noordwijk en de regio.</p> <p>We maken ons als Duin- en Bollenstreek sterk voor betere oost-westverbindingen en verknoping met de noord-zuidverbindingen. We kijken naar uitbreiding van R-Net naar Picképlein/Leeuwenhorst. Ook zijn we actief op de dossiers Duinpolderweg, Pioniersbaan/Rijnlandroute/alzijdige aansluiting Beeklaan en ontsluiting middengebied (POG). We bepalen lokaal de kansrijkheid en volgorde van projecten die we (sub)regionaal oppakken.</p> <p>We brengen onze wensen in voor de nieuwe, provinciale OV-concessie. Daarbij vragen we onder andere aandacht voor aansluitende vertrektijden bus-trein en voor een regionaal nachtnet.</p> <p>We faciliteren aanvullend lokaal openbaar vervoer. Dit gebeurt in de vorm van een strand- en campingpendel. We onderzoeken lokale aanvullingen op de regiotaxi, zoals tuk tuks.</p> <p>We participeren in de proef voor autonoom vervoer bij ESA ESTEC.</p>	

3.2 Verkeersveilige en toegankelijke kernen

We kennen alle gevaarlijke verkeerssituaties. We maken die plekken veiliger. We stimuleren verkeersveilig gedrag. We verbeteren de doorstroming van het verkeer in onze kernen.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>BOC</i>
----------------------------	-----------------	--------------	------------

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we er voor doen?

We kennen alle gevaarlijke verkeerssituaties

We houden een overzicht bij van de gevaarlijke verkeerssituaties. Dit doen we door alle informatiebronnen over objectieve en subjectieve verkeersveilige situaties samen te voegen.

We nodigen inwoners uit om gevaarlijke verkeerssituaties te melden aan de gemeente. We geven actief en tijdig door wat er met de melding is gedaan.

We rapporteren jaarlijks in de najaarsnota over gevaarlijke verkeerssituaties.

We maken gevaarlijke verkeerssituaties veiliger

We pakken een gevaarlijke verkeerssituatie bij voorkeur direct aan. Dat gebeurt tijdens lopende werkzaamheden van onze wijkteams of bij een geplande wijkreconstructie. Ook zetten we bijvoorbeeld onze mobiele snelheidsdisplays in.

We besteden extra geld aan gevaarlijke rotondes. Het veiliger maken van deze rondes gebeurt in fases. We werken toe naar eenduidige voorrangsregels.

We pakken de gevaarlijke situatie bij het viaduct Ruigenhoek aan.

We vragen bij de provincie en het hoogheemraadschap aandacht voor de gevaarlijke verkeerssituatie bij Piet Gijs. We onderzoeken de mogelijkheden voor verbetering.

We ronden het project "Veilige schoolomgeving" bij de basisscholen in het Vinkeveld af.

We stimuleren verkeersveilig gedrag

We doen mee aan landelijke campagnes als "Bob", "De Scholen Zijn Weer Begonnen" en "Fietsverlichting".

We stimuleren scholen mee te doen aan "School op Seef". Hiervan is verkeerseducatie een onderdeel.

We voeren met Veilig Verkeer Nederland projecten uit die gericht zijn op veilige deelname van senioren aan het verkeer.

We verbeteren de verkeersdoorstroming in onze kernen

We vernieuwen de verkeerslichten op het kruispunt Van der Mortelstraat/Gooweg. Daarbij hebben we aandacht voor de doorstroming van het openbaar vervoer en het verkeer naar Noordwijk aan Zee.

We besteden bij de inrichting van de openbare ruimte aandacht aan de toegankelijkheid voor kwetsbare groepen. We betrekken dit

	<p>bij de harmonisatie van onze “leidraad inrichting openbare ruimte”.</p> <p>Binnen de bebouwde kom van Noordwijk Binnen en Noordwijk Zee verplaatsen we de bromfiets van het fietspad naar de rijbaan. We volgen daarmee het beleid “duurzaam veilig”. Dit beleid is in Noordwijkerhout en De Zilk al gerealiseerd.</p>
--	---

3.3 Parkeren

We zorgen voor voldoende en kwalitatief goede parkeervoorzieningen. Dit doen we om aantrekkelijk te blijven als economisch sterke, leefbare en duurzame leefomgeving.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>BOC</i>
----------------------------	-----------------	--------------	------------

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?
We ondersteunen met parkeren een economisch sterke, leefbare en duurzame leefomgeving	<p>We stellen de “Kadernota Parkeren” vast. Op basis daarvan werken we thema’s zoals fietsparkeren, het vergunningsysteem, de parkeertarifiering en handhaving verder uit.</p> <p>We vertalen de “Regionale Strategische Kaart Laadpalen” naar een lokale kaart. Hieruit moet blijken waar openbare laadpalen kunnen of mogen worden geplaatst.</p>
We realiseren voldoende en kwalitatief goede parkeervoorzieningen	<p>We werken oplossingen voor het parkeren in Noordwijk aan Zee verder uit. Dit gaat om de locaties Huis ter Duinstraat, Wantveld en Hotel Huis ter Duin. We wijzen autogebruikers actief op alternatieven via ons parkeerverwijssysteem. We vullen het aanbod in dit systeem aan met particuliere parkeervoorzieningen. We handhaven strikt op foutparkeren.</p> <p>We zetten eerste stappen naar een gemeentedekkend parkeerverwijssysteem. Dit gebeurt door parkeervoorzieningen in het centrum van Noordwijkerhout en de Langevelderslag toe te voegen aan het systeem.</p> <p>We onderzoeken alternatieven voor parkeren van gebruikers en bezoekers van onze gemeentekantoren.</p> <p>We nemen de exploitatie van parkeerterrein Langevelderslag ter hand. We kijken daarbij naar kansen om te verduurzamen.</p>

Wat mag het kosten?

Programma Verkeer en vervoer	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totale lasten programma	7.758.411	7.803.332	7.640.481	7.669.331
Totale baten programma	155.991	157.281	158.593	159.929
Saldo Programma	-7.602.420	-7.646.051	-7.481.888	-7.509.402
Mutaties Reserves				
- Toevoegingen	118.000	144.000	144.000	144.000
- Onttrekkingen	25.000	0	0	0
Resultaat	-7.695.420	-7.790.051	-7.625.888	-7.653.402

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de geactualiseerde ministeriële regeling 2016-0000177572 geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn komen te vervallen.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

Er zijn geen verbonden partijen voor dit programma.

Wat zijn de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma: Verkeer en Vervoer
Risico's
- Schades aan straatmeubilair en bestrating door vernieling, weersomstandigheden, diefstal, graffiti enz.
- Negeren gevaarlijkse verkeerssituaties die verwijtbaar zijn aan gemeente.
- Verlies van parkeerplaatsen kan een negatief effect hebben op de parkeerinkomsten.

2.2.4 Programma 4: Economie

Programmadoelstelling vanuit Collegeagenda:

Economische vernieuwing. We bouwen innovatief door aan onze economische toekomst met Health, Space, Bulbs & Flowers.

4.1 Badplaats			
<p>We zijn als Kuuroord een aantrekkelijke toeristische verblijfplaats, die zich profileert als gezonde badplaats met een schoon, toegankelijk en veilig strand.</p>			
<p><i>Portefeuillehouder:</i></p>	<p><i>Ter Hark</i></p>	<p><i>Team:</i></p>	<p><i>ETP</i></p>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
<p>We vergroten onze kansen als Kuuroord</p>	<p>We verkrijgen de status van Kuuroord, in een gezonde en energieke Duin- en Bollenstreek.</p> <p>We vragen aan Noordwijk Marketing om samen met ons, ondernemers en verenigingen een visie te ontwikkelen op het nieuwe gezonde profiel van Noordwijk en op borging van de merkwaarde als Kuuroord / Health Destination.</p> <p>We onderzoeken hoe we kunnen blijven voldoen aan Quality Coast.</p>		
<p>We zijn een aantrekkelijke toeristische verblijfplaats</p>	<p>We stimuleren een jaarrond verblijfsklimaat, dat past in het nieuwe gezonde profiel van Noordwijk.</p> <p>We zetten ons vanuit de Duin- en Bollenstreek op de kaart als onderdeel van Nationaal Park Hollandse Duinen. We profileren Noordwijk hierbij als Kuuroord.</p> <p>We onderzoeken met de provincie hoe we onze verblijfsaccommodaties en de verdeling in segmenten (aantal sterren) vitaal houden.</p> <p>We onderzoeken de behoefte aan meer openbare toiletvoorzieningen in onze kernen.</p>		
<p>We profileren ons als gezonde badplaats</p>	<p>We maken met Noordwijk Marketing afspraken over verbreding van de activiteiten naar alle kernen.</p>		
<p>We hebben een schoon, toegankelijk en veilig strand</p>	<p>We stellen een nieuwe "Strandnota" op. Dit doen we samen met verenigingen, strandbezoekers, omwonenden, ondernemers en overige belanghebbenden. We werken ook een meerjarig onderhoudsplan uit.</p> <p>We bereiden de inkoop van strandreiniging voor.</p> <p>We zorgen voor marktconforme huurprijzen voor de paviljoenhouders. We brengen de kosten voor afvalafvoer in rekening.</p>		

	<p>We stellen een verbeterplan op voor onze strandafritten. Dit doen we samen met het hoogheemraadschap en de provincie. We hebben onder andere aandacht voor padbreedte, toegankelijkheid voor mindervaliden, verlichting en fietsparkeren.</p> <p>We voldoen aan de voorwaarden voor een Blauwe Vlag.</p> <p>We zorgen met de Noordwijkse Reddingsbrigade (NRB), de Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) en de politie voor een veilig strand. We vernieuwen onze overeenkomst met de NRB, over onder andere de bezetting van de strandposten.</p>
--	---

4.2 Space

We profileren ons als dé ruimtevaartgemeente van Nederland, met een grote aantrekkingskracht op ondernemers, inwoners en toeristen. We faciliteren campusontwikkeling. We onderzoeken een Space Experience.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>ETP</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We profileren ons als dé ruimtevaartgemeente	<p>We werken in de Nederlandse "Ruimtevaartruit" samen met overheden, bedrijfsleven en kennisinstituten. Dit doen we onder andere op het gebied van lobby voor inschrijving in optionele ESA-programma's.</p> <p>We ondersteunen evenementen die bijdragen aan de profilering.</p> <p>We onderzoeken met Noordwijk Marketing welke verbindingen we kunnen leggen tussen de ruimtevaartsector en de congressector.</p> <p>We onderzoeken de toepassing van aardobservatie voor verbetering en innovatie van onze bedrijfsvoering. We worden een voorbeeld voor andere gemeenten.</p> <p>We zorgen voor een bij deze ambitie passend beheer van de openbare ruimte (zie 8.3)</p>		
We faciliteren campusontwikkeling	<p>We voeren de Regiodeal ESTEC en Space Campus Noordwijk uit.</p> <p>We dragen bij aan een betere toegankelijkheid van ESA ESTEC.</p> <p>We stellen een nieuwe ruimtelijke ontwikkelingsvisie op.</p> <p>We faciliteren en ondersteunen de campusorganisatie bij het organiseren van samenwerking en het bevorderen van innovatie.</p>		
We onderzoeken een Space Experience	<p>We bepalen of we meewerken aan een ontwikkelplan voor een Space Experience. Dit doen we op basis van het haalbaarheidsonderzoek.</p>		

4.3 Innovatieve Greenport

We dragen bij aan een innovatieve Greenport Duin- en Bollenstreek, die goed digitaal bereikbaar is.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>ETP</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We zijn een innovatieve Greenport	<p>We participeren in de oprichting van een stichting Greenport Duin- en Bollenstreek, die aanvullend werkt op de Economic Board Duin- en Bollenstreek.</p> <p>We denken na over de toekomst van ons Noordwijkse Innovatiefonds, dat economische innovatie breed stimuleert.</p>		
We zijn goed digitaal bereikbaar	<p>We onderzoeken bij inwoners en ondernemers in het buitengebied de behoefte/interesse aan snel internet. We geven vervolgens met de overige gemeenten in de Bollenstreek opdracht aan een geselecteerde marktpartij.</p>		

4.4 Winkelgebieden

We hebben aantrekkelijke winkelgebieden in onze kernen. We pakken winkelleegstand aan.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>ETP</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We pakken de leegstand in winkelgebieden samen aan	<p>We werken structureel samen met vastgoedeigenaren en ondernemers in de aanpak van winkelleegstand.</p> <p>We houden een overzicht bij van de winkelleegstand per gebied. We pakken de leegstand gebiedsgericht aan.</p>		
We hebben een aantrekkelijk winkelgebied in Noordwijk aan Zee	<p>We werken met de nieuwe Bedrijven Investeringszone (BIZ) Noordwijk aan Zee onze gezamenlijke doelen uit. We werken onder andere aan het verkrijgen van het "Keurmerk Veilig Ondernemen".</p>		
We hebben een aantrekkelijk winkelgebied in Noordwijk Binnen	<p>We werken met de BIZ Noordwijk Binnen onze gezamenlijke doelen uit. We werken onder andere aan het verkrijgen van het "Keurmerk Veilig Ondernemen".</p>		
We hebben een aantrekkelijk winkelgebied in Noordwijkerhout	<p>We geven verdere invulling aan de "Centrumvisie Noordwijkerhout". We actualiseren ons uitvoeringsplan. We maken de winkelstraat en entrees aantrekkelijker. We pakken onder meer de winkelleegstand aan. Dit doen we samen met ondernemers en vastgoedeigenaren. Ook maken we het centrum compacter.</p> <p>We gaan door met het "Keurmerk Veilig Ondernemen" en "Schoonste winkelgebied van Nederland".</p>		

We hebben een vitaal winkelaanbod in De Zilk	<p>We maken de realisatie van een supermarkt in Het Zilt planologisch mogelijk.</p> <p>We laten het winkelaanbod terugkomen als gespreksonderwerp bij o.a. onze kernbezoeken.</p>
--	---

4.5 Werklocaties

We bieden passende ruimte aan het bedrijfsleven. We hebben een kantorenvorraad en bedrijventerreinen die toekomstbestendig zijn.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>ETP</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We hebben een toekomstbestendige kantorenvorraad	<p>We voeren de regionale kantorenstrategie Holland Rijnland uit. We vertalen deze strategie naar onze lokale Omgevingsvisie.</p> <p>We besteden in onze Omgevingsvisie ook aandacht aan kleinschalige kantoren in de woonomgeving. Bijvoorbeeld kantoor aan huis.</p>		
We hebben toekomstbestendige bedrijventerreinen	<p>We stellen binnen Holland Rijnland een nieuwe strategie voor bedrijventerreinen op. We besteden onder andere aandacht aan bereikbaarheid en verduurzaming. We vertalen deze strategie naar onze Omgevingsvisie.</p> <p>We halen de uitbreiding van bedrijventerrein Gravendam in tijd naar voren. Dit doen we om aantrekkelijk te blijven voor bedrijven. We zoeken samen met de ondernemers en vastgoedeigenaren naar oplossingen voor knelpunten.</p>		

4.6 Evenementen

We zijn een evenementvriendelijke gemeente, die de veiligheid waarborgt. We dragen onze bloemencorso's een warm hart toe.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>ETP</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We zijn evenementvriendelijk	<p>We stellen in een nieuw evenementenbeleid heldere kaders en handvatten op. We leggen onder meer vast welk type evenementen we waar willen toestaan en welk type we (extra) willen faciliteren. We versimpelen waar mogelijk onze procedures.</p> <p>We leggen vast hoe we financieel en organisatorisch omgaan met gemeentelijke ontvangsten bij evenementen.</p> <p>We formuleren beleid voor invulling van het "themajaar".</p>		

We waarborgen de veiligheid van evenementen	<p>We ontwikkelen een vaste werkwijze waarmee evenementenorganisaties een veiligheidsplan dienen op te stellen. We geven duidelijk aan waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.</p> <p>We bespreken onze samenwerking met stichting All Traffic Care (ATC). We leggen afspraken rond verkeersregeling en crowd management vast in een overeenkomst.</p>
We dragen onze bloemencorso's een warm hart toe	<p>We gaan door met de ondersteuning van Bloemencorso Bollenstreek en de Flower Parade als grote publiekstrekkers.</p> <p>We harmoniseren de (financiële en organisatorische) ondersteuning van onze bloemencorso's.</p>

Wat mag het kosten?

Programma Economie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totale lasten programma	3.311.577	3.100.861	2.976.174	2.783.315
Totale baten programma	821.253	835.891	850.793	865.963
Saldo Programma	-2.490.324	-2.264.970	-2.125.381	-1.917.352
Mutaties Reserves				
- Toevoegingen	0	0	0	0
- Onttrekkingen	608.215	383.215	229.508	16.588
Resultaat	-1.882.109	-1.881.755	-1.895.873	-1.900.764

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de geactualiseerde ministeriële regeling 2016-0000177572 geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma: Economie					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Functiemenging	%	2018	54,3	52,8	LISA
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2018	168,9	145,9	LISA

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand oktober 2019.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma: Economie
Naam verbonden partij
Holland Rijnland
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM)

Wat zijn de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma: Economie
Risico's
- Het ten onrechte bevorderen van lokale of regionale ondernemers bij aanbestedingen brengt het risico van schadeclaims mee.
- Behoud van Blauwe vlag en andere keurmerken.

2.2.5 Programma 5: Onderwijs

Programmadoelstelling vanuit Collegeagenda:

Onderwijs als sterke basis. We maken brede vorming van onze jeugd mogelijk, in aanvulling op reguliere onderwijsprogramma's.

5.1 Passende onderwijsvormen			
<p>We willen dat iedereen meedoet. Hiervoor zijn taalvaardigheid en een diploma essentieel. We streven naar passende onderwijsvormen en een goede aansluiting op de arbeidsmarkt. We houden toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang.</p>			
Portefeuillehouder:	Salman	Team:	OSS
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We bevorderen taalvaardigheid	We ondersteunen taalonderwijs van (nieuwe) inwoners. We voeren het regionale convenant bestrijding laaggeletterdheid uit.		
We willen dat iedere jongere een diploma haalt	<p>We voeren ons onderwijsachterstandenbeleid uit. We bieden onder meer taalvaardigheidsprogramma's aan. Dat doen we in de peuteropvang en in taalklassen in het primair en voortgezet onderwijs.</p> <p>We maken over de uitvoering van ons onderwijsachterstandenbeleid afspraken met onderwijs- en kinderopvangorganisaties. We leggen deze afspraken vast in een convenant.</p> <p>We gaan schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten tegen. Het Regionaal Bureau Leerplicht voert dit uit.</p>		
We streven naar passende onderwijsvormen	<p>We gaan met onderwijsorganisaties in gesprek om een sluitende aanpak van jongeren in een kwetsbare positie te realiseren. We leggen afspraken vast in het ondersteuningsplan passend onderwijs.</p> <p>We voeren de bestuurlijke afspraken voor het stimuleren van passend onderwijs uit. Deze afspraken zijn in 2019 binnen Holland Rijnland gemaakt.</p>		
We streven naar goede aansluiting op de arbeidsmarkt	<p>We vergroten de bekendheid onder jongeren met de banen en bedrijvigheid in de Duin- en Bollenstreek. Onze Economic Board voert hierop een programma uit. Deze programma is gericht 'real life vragen' in de vier economische sectoren: Greenport, Toerisme, Tech en Health. Dit programma sluit aan op de provinciale "Human Capital Agenda".</p>		
We houden toezicht op de kwaliteit van kinderopvang	<p>We volgen de adviezen uit de GGD-inspectierapporten adequaat op. Dit doen we op basis van ons handhavingsbeleid.</p>		

5.2 Brede vorming van de jeugd

We stimuleren dat er in het onderwijs, naast kennisoverdracht, ook ruimte is voor vorming van de jeugd. We vinden als badplaats zwemvaardigheid van onze inwoners belangrijk.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>OSS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We stimuleren brede vorming	<p>We onderzoeken samen met onderwijsorganisaties onze gezamenlijke doelstellingen op brede vorming. We leggen de uitkomsten vast in een convenant en in een nieuwe onderwijsnota.</p> <p>We bevorderen de lichamelijke ontwikkeling. Dit doen we door inzet van bewegingsonderwijs in het basisonderwijs.</p> <p>We harmoniseren ons programma voor weerbaarheid en het tegengaan van pesten door jongeren.</p> <p>We harmoniseren ons programma voor culturele vorming van jongeren.</p> <p>We stimuleren een nieuw cursusaanbod voor jongeren. Dit aanbod is gericht op EHBO, reanimatie (gebruik AED's) en brandbestrijding.</p>		
We vinden zwemvaardigheid belangrijk	<p>We borgen onder voorwaarden een vangnet voor jongeren zonder zwemdiploma.</p> <p>We zetten extra in op het onderhouden van zwemvaardigheid. We bieden clinics aan voor groepen 7-8. Dit doen we in samenwerking met de basisscholen in alle kernen. We stimuleren lessen voor veilig zwemmen in zee (muizwemmen). Dit gebeurt in samenwerking met de Noordwijkse Reddingsbrigade.</p>		

5.3 Onderwijshuisvesting

We zorgen voor kwalitatief goede onderwijshuisvesting in onze kernen.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>OSS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We zorgen voor kwalitatief goede huisvesting	<p>We voeren ons Integraal Huisvestingsprogramma 2018 – 2030 (IHP) uit. We actualiseren de leerlingenprognoses in onze kernen. Als het nodig is, passen we het IHP hierop aan. We blijven alert op verduurzamingskansen.</p> <p>We werken de huisvesting van de locaties Zeehonk en Wakersduin verder uit. Dit doen we samen met de Sophia Scholen. Het doel is om een kwalitatief goede onderwijsvoorziening in Noordwijk aan Zee te waarborgen.</p>		

	<p>We werken de uitbreiding van de locatie De Prinsenhof uit. Dit doen we samen met de Sophia Scholen. Dit gebeurt om te kunnen voldoen aan stijgende leerlingaantallen in Noordwijkerhout.</p> <p>We starten het onderzoek naar renovatie en uitbreiding van de Noordwijkse school.</p>
--	--

5.4 Leerlingenvervoer

We waarborgen de toegankelijkheid van het (speciaal) onderwijs. We bieden passende vervoersvoorzieningen. We vergroten de zelfredzaamheid van reizende leerlingen.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>OSS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We bieden passende vervoersvoorzieningen	We voeren de Verordening Leerlingenvervoer uit. We maken een digitale aanvraag mogelijk.		
We vergroten de zelfredzaamheid	We moedigen het gebruik van openbaar vervoer met de "Voor-elkaar-pas" aan. We zorgen voor actieve ondersteuning van leerlingen bij het gebruik hiervan.		

Wat mag het kosten?

Programma Economie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totale lasten programma	3.311.577	3.100.861	2.976.174	2.783.315
Totale baten programma	821.253	835.891	850.793	865.963
Saldo Programma	-2.490.324	-2.264.970	-2.125.381	-1.917.352
Mutaties Reserves				
- Toevoegingen	0	0	0	0
- Onttrekkingen	608.215	383.215	229.508	16.588
Resultaat	-1.882.109	-1.881.755	-1.895.873	-1.900.764

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de geactualiseerde ministeriële regeling 2016-0000177572 geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma: Onderwijs					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2018	3,16	1,91	DUO
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2018	7,31	23,28	DUO
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2018	1,6	1,9	DUO

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand oktober 2019.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma: Onderwijs
Naam verbonden partij
Holland Rijnland

Wat zijn de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma: Onderwijs
Risico's
- Leerlingenvoer is moeilijk inschatbaar vanwege de open-einde regeling.

2.2.6 Programma 6: Sport en Cultuur

Programmadoelstelling vanuit Collegeagenda:

Sportvoorzieningen breed benutten. We bevorderen dat iedere inwoner plezier kan beleven aan uitstekende sportvoorzieningen in onze gemeente. Zorgen voor een sterk cultureel klimaat.

6.1 Verenigingen en vrijwilligers			
We ondersteunen ons verbindende en sociaal veilige verenigingsleven. We minimaliseren drempels bij het organiseren van evenementen.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Van den Berg</i>	<i>Team:</i>	<i>OSS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We ondersteunen ons verbindende verenigingsleven	<p>We zijn een sterke gesprekspartner voor verenigingsbesturen over hun toekomst. We bieden ondersteuning bij netwerkvorming, kennisuitwisseling en de werving van leden of vrijwilligers als daar behoefte aan is.</p> <p>We harmoniseren ons subsidiebeleid op het gebied van sport en cultuur. We scheppen duidelijkheid over beschikbare subsidies.</p>		
We bereiken een veilig en positief klimaat binnen verenigingen	<p>We zetten het tegengaan van gedrag dat sociaal onwenselijk of grensoverschrijdend is prominent op de agenda. We begeleiden verenigingen bij het ontwikkelen en toepassen van een preventie- en integriteitsbeleid. We nemen in de subsidieverordening een nieuwe voorwaarde voor het verlenen van een subsidie op. Het gaat om een Verklaring omtrent gedrag (VOG). Deze verklaring geldt op termijn voor nader te bepalen groepen vrijwilligers.</p>		
We minimaliseren drempels bij het organiseren van evenementen	<p>We hebben een evenementencoördinator als eerste gemeentelijk aanspreekpunt bij het organiseren van evenementen. Ook voor vrijwilligers en verenigingen. We zorgen dat dit bekend is.</p>		

6.2 Sport en bewegen			
We benutten de maatschappelijke functie van sport.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Van den Berg</i>	<i>Team:</i>	<i>OSS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We benutten de maatschappelijke functie van sport	<p>We sluiten onder aanvoering van de sportformateur een lokaal sportakkoord. Dit akkoord legt de verbinding tussen initiatieven van gemeente, sport- en cultuuraanbieders, zorg-, onderwijs- en welzijnsinstellingen. We leggen hiermee de basis voor nieuw sportbeleid en kunnen direct aan de slag.</p>		

	<p>We willen de zelfredzaamheid en het persoonlijke welbevinden van kwetsbare groepen versterken. Dit doen we door sport en beweging in te zetten. Bijvoorbeeld bij re-integratie van mensen naar werk en bij activiteiten van onze sportcoaches voor jongeren en ouderen.</p> <p>We hebben eersteklas sportaccommodaties. Deze zetten we onder meer in voor het behalen van het predicaat Kuuroord en het bereiken van een gezonde en energieke Duin- en Bollenstreek.</p>
--	---

6.3 Kunst, cultuur en media

We zorgen voor een sterk cultureel klimaat. We vinden een sterke streekomroep als onafhankelijke informatiebron voor onze inwoners belangrijk.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Van den Berg / Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>ETP</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We zorgen voor een sterk cultureel klimaat	<p>We zorgen voor continuïteit van onze cultuurondersteuning, vanuit de vier programma's onder Sterren voor Cultuur. De aanpak staat onder aanvoering van een cultuurmakelaar en geldt voor alle kernen.</p> <p>We vieren in het kader van het "themajaar" 75 jaar vrijheid.</p> <p>We wegen het voorstel van Museum Noordwijk en het voornemen tot een Space Experience strategisch af.</p> <p>We stellen samen met de partners een toekomstplan op voor het Erfgoedfonds.</p>		
We vinden een sterke streekomroep als onafhankelijke informatiebron voor onze inwoners belangrijk	<p>We hebben onderzoek gedaan naar de toekomst van de streekomroep Bollenstreek Omroep (Bo). We zetten samen met onze buurgemeenten in de Duin- en Bollenstreek de vervolgstap. We zorgen dat Bo met de huidige activiteiten door kan gaan totdat er een definitief scenario is bepaald.</p>		

6.4 Breed benutte accommodaties

We benutten onze eersteklas sportaccommodaties optimaal. We bepalen de toekomst van De Schelft. We vergroten de mogelijkheden voor sport en bewegen in de buitenruimte.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Van den Berg</i>	<i>Team:</i>	<i>OSS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We benutten onze eersteklas sportaccommodaties optimaal	<p>We evalueren en actualiseren ons sportaccommodatiebeleid. We zorgen dat onze voorzieningen voldoen aan de eisen van deze tijd. Daarbij zijn duurzaamheid, multifunctionaliteit en toegankelijkheid belangrijke uitgangspunten. We maken een plan van aanpak voor</p>		

	<p>een combinatie met andere functies. Voorbeelden zijn onderwijs, cultuur, welzijn en kinderopvang.</p> <p>We evalueren het beheer van onze sportaccommodaties.</p>
We bepalen de toekomst van De Schelft	<p>We treden in overleg met de exploitant van De Schelft. Het doel is de klanttevredenheid te verhogen. We voeren aan de hand van een plan van aanpak verbeteringen door.</p> <p>We stellen een toekomstvisie op om de toekomst van De Schelft te bepalen. Daarvoor doen wij een haalbaarheids- en behoefteonderzoek. De functie van De Schelft blijft behouden voor cultuur- en sportverenigingen. We onderzoeken de financiële haalbaarheid van een instructiebad.</p>
We vergroten de mogelijkheden voor sport en bewegen in de buitenruimte	<p>We onderzoeken de haalbaarheid van voorzieningen voor de Noordwijkerhoutse Strandlopers, de Triathlonvereniging en de Boekhorstruiters.</p> <p>We onderzoeken welke sportparken we na schooltijd en in de zomer kunnen openstellen voor onze (jongere) inwoners. Daarbij houden we rekening met mogelijke overlast voor omwonenden en aansprakelijkheid bij schade.</p>

Wat mag het kosten?

Programma Sport en cultuur	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totale lasten programma	7.284.014	7.966.954	7.893.257	7.859.098
Totale baten programma	1.324.577	1.348.230	1.372.306	1.396.817
Saldo Programma	-5.959.437	-6.618.724	-6.520.951	-6.462.281
Mutaties Reserves				
- Toevoegingen	342.360	2.377.553	412.759	447.980
- Onttrekkingen	1.781.337	3.721.757	1.638.757	1.638.757
Resultaat	-4.520.460	-5.274.520	-5.294.953	-5.271.504

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de geactualiseerde ministeriële regeling 2016-0000177572 geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma Sport en Cultuur					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Niet-sporters	%	2016	44	48,7	CBS, RIVM

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand oktober 2019.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

Er zijn geen verbonden partijen voor dit programma.

Wat zijn de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma: Sport en Cultuur
Risico's
- Niet volledige vergoeding van de BTW op uitgaven van sport a.g.v. onvoldoende rijksbudget (SPUK). - Stikstofproblematiek: Vertraging, bouwkosten stijging. - Garantstelling op het gebied sport en cultuur.

2.2.7 Programma 7: Sociaal Domein en Volksgezondheid

Programmadoelstelling vanuit Collegeagenda:

Eén loket voor hulp. We versterken vanuit een integrale toegang het netwerk dat klaarstaat voor inwoners met een hulp- of zorgbehoefte.

7.1 Eén loket voor hulp			
<p>We versterken vanuit een integrale toegang het netwerk dat klaarstaat voor inwoners met een hulp- of zorgbehoefte. We verhogen de kwaliteit en doelgerichtheid van hulp en zorg. We verlagen drempels. We leggen nieuwe verbindingen in een maatschappelijk programma.</p>			
Portefeuillehouder:	Salman	Team:	MAS
Wat willen we bereiken?		Wat gaan we er voor doen?	
We verhogen de kwaliteit en doelgerichtheid van hulp en zorg		<p>We voeren het project “integrale toegang” uit. We professionaliseren hierin de werkwijze “één gezin, één plan, één regisseur”. We investeren in een brede lokale samenwerking met alle partners.</p> <p>We versterken binnen de samenwerking de bekendheid met algemene voorzieningen en informele hulp. Daarmee voorkomen we specialistische hulp.</p> <p>We starten met domeinoverstijgende harmonisatie van onze verordeningen en beleidsregels. Dit doen we op het gebied van jeugd, Wmo, maatschappelijke zorg en een deel van de arbeidsparticipatie.</p> <p>We maken een lokaal dashboard om te sturen op (sub)regionale prestatieafspraken met aanbieders van hulp en zorg.</p>	
We verlagen de drempels van hulp en zorg		<p>We zorgen met een “integrale toegang” voor begrijpelijke procedures voor inwoners (0 tot 100 jaar) met een hulp- of zorgbehoefte.</p> <p>We stellen twee integrale teams samen, die met elkaar de hulp- of zorgbehoefte van de inwoner centraal stellen. Dit gebeurt op een laagdrempelige huisvestingslocatie in Noordwijk en in Noordwijkerhout/De Zilk.</p> <p>We bieden onafhankelijke ondersteuning aan voor inwoners met een hulpvraag.</p>	
We leggen nieuwe verbindingen in een maatschappelijk programma		<p>We stellen een plan van aanpak op voor een integraal maatschappelijk programma. Dit programma willen we in 2021 met inwoners en partners opstellen. Het legt een verbinding tussen alle thema’s en initiatieven van onze teams, verenigingen en aanbieders (zorg, welzijn, cultuur, onderwijs, sport) op het gebied van hulp, zorg en geluk.</p>	

	We bepalen in de Omgevingsvisie de opdracht en de thema's voor dit maatschappelijk programma.
--	---

7.2 Maatschappelijke ondersteuning

We vernieuwen ons welzijnsbeleid door “geluk” in onze kernen te faciliteren. Iedereen doet mee. We vergroten de eigen kracht en mobiliteit van kwetsbare inwoners. We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>MAS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We stimuleren geluk in onze kernen	<p>We vernieuwen het welzijnsbeleid zodat welzijnsactiviteiten passen bij de verschillende kernen en hun inwoners.</p> <p>We voldoen aan de senior- en dementievriendelijke voorwaarden.</p> <p>We ondersteunen onze maatschappelijke partners bij het realiseren van een sociaal veilig en positief klimaat.</p>		
We vergroten de eigen kracht van kwetsbare inwoners	<p>We ondersteunen kwetsbare inwoners om hun persoonlijke netwerk te vergroten.</p> <p>We versterken de algemene voorzieningen om huisartsenzorg en maatwerkvoorzieningen te laten afnemen. Dit doen we samen met partners.</p> <p>We bereiden ons (sub)regionaal voor op de decentralisatie van “maatschappelijke zorg en beschermd wonen” door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gedifferentieerde opvang en huisvesting mogelijk te maken; • ambulante zorg in te kopen; • een preventieprogramma op te zetten om GGZ en verslavingsproblematiek te voorkomen en te verminderen; • re-integratie naar arbeid te bevorderen door intensieve ondersteuningstrajecten (IPS: individuele plaatsing en steun) in te zetten. 		
We vergroten de mobiliteit van kwetsbare inwoners	<p>We onderzoeken hoe we de regiotaxi lokaal aanvullen met passende vervoersvoorziening(en) door vrijwilligers, zoals tuk tuks.</p> <p>Voor inwoners met een (lichamelijke) beperking verbeteren we de toegankelijkheid van de openbare ruimte en onze gemeentelijke (sport)accommodaties. We laten dit onder meer terugkomen bij de harmonisatie van onze “leidraad inrichting openbare ruimte” en in ons accommodatiebeleid.</p>		
We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers	<p>We harmoniseren de ondersteuning van mantelzorgers. We richten ons daarbij op beproefde vormen van ondersteuning. Voorbeelden zijn</p>		

	“de Zorgpauze” (respijtzorg), de mantelzorgwaardering en het project “Werk en mantelzorg”.
--	--

7.3 Arbeidsparticipatie

We laten iedereen naar vermogen meedoen. Dit betekent dat we de (arbeids)participatie onder onze inwoners verhogen, inwoners een financieel vangnet bieden, schulden voorkomen en armoede terugdringen. We bereiden ons voor op de Wet Inburgering.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>MAS</i>
----------------------------	---------------	--------------	------------

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?
We verhogen de (arbeids)participatie	<p>We verbeteren de werkwijzen van onze jobhunters en jobcoaches, om actief te bemiddelen tussen (potentiële) werkgevers en bijstandsgerechtigden.</p> <p>We investeren met het project “Meedoen” in sociale activering van bijstandsgerechtigden met weinig uitzicht op betaald werk. We brengen samenhang aan in de keten die loopt van dagbesteding via (arbeids)participatie tot re-integratie naar werk.</p> <p>We stimuleren binnen het project “Sportief voor Werk” de werkfitheid onder bijstandsgerechtigden.</p> <p>We bieden kwetsbare inwoners beschutte werkplekken aan.</p> <p>We voeren met werkgevers en partners een antistigmaproject uit. Dit doen we om de kansen op re-integratie van de GGZ-doelgroep te verhogen.</p>
We bieden inwoners een financieel vangnet	<p>We verstrekken een bijstandsuitkering aan inwoners die daar recht op hebben. We vragen hiervoor een maatschappelijke tegenprestatie naar vermogen.</p> <p>We stellen een nieuwe handhavingsverordening op.</p>
We helpen inwoners (preventief) bij schuldsituaties	<p>We zetten extra in op vroegsignalering van schuldsituaties. We zoeken hierbij de samenwerking met partners als de woningcorporaties.</p> <p>We voeren individuele trajecten uit om de schuldsituatie samen met huishoudens en schuldeisers aan te pakken.</p>
We dringen armoede terug	We evalueren ons armoede- en minimabeleid. Belangrijk onderdeel hiervan is de “Armoedemonitor”, met een enquête onder de doelgroep. We besteden in de evaluatie extra aandacht aan gezinnen met kinderen.
We gaan verplichte inburgering aanbieden	We bereiden ons (sub)regionaal voor op de nieuwe Wet Inburgering. Daaronder valt onder meer de specifieke inkoop van taalonderwijs voor statushouders.

We geven als werkgever het goede voorbeeld	We nemen het voortouw in het aannemen van mensen met een handicap en een afstand tot de arbeidsmarkt. We kiezen voor vast in plaats van flex in dienstverbanden en maken anoniem solliciteren mogelijk, zodat je met welke naam dan ook evenveel kans hebt op werk.
--	---

7.4 Jeugd

We zetten direct de juiste jeugdhulp in. We zorgen dat kwetsbare jongeren kunnen meedoen in de samenleving. We benutten de preventieve werking van jeugdwerk.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>MAS</i>
----------------------------	---------------	--------------	------------

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?
We benutten de preventieve werking van jeugdwerk	We zorgen dat ons jeugd- en jongerenwerk ambulant en zichtbaar werkt. Dit draagt bij aan een sterke samenwerking met onderwijs, politie en zorgverleners.
We zetten direct de juiste jeugdhulp in	<p>We zetten vanuit de integrale toegang de gezinsproblematiek centraal. We kijken bij kwetsbare jongeren dus breder dan jeugdhulp. We zoeken bijvoorbeeld ook naar het oplossen van schuldsituaties of naar maatschappelijke problematiek binnen het gezin.</p> <p>We versterken binnen de integrale toegang de rol van casusregisseur. Deze regisseur stuurt aan op ketenverantwoordelijkheid en betere in- en uitstroom. Dit dringt wachttijden terug. Ook zorgt het ervoor dat jongeren zo snel mogelijk weer kunnen meedoen in de samenleving.</p> <p>We versterken de huisartsenpraktijk als toegang tot jeugdhulp. Dit doen we door de inzet van een praktijkondersteuner.</p>
We zorgen dat kwetsbare jongeren meedoen	<p>We zetten ons in de (sub)regio in voor gerichtere prestatieafspraken bij de inkoop van de jeugdhulp vanaf 2021. We willen de uithuisplaatsing van jongeren verminderen. We zorgen dat jongeren zoveel mogelijk in hun thuissituatie worden behandeld en begeleid.</p> <p>We onderzoeken met schoolbesturen hoe zoveel mogelijk jongeren met (gedrags)problemen naar school kunnen. We zorgen dat we jeugdhulp op scholen effectief en efficiënt vormgeven. We verminderen zo de jeugdhulp per kind.</p>

7.5 Gezondheid

We stimuleren een gezonde leefstijl. We gaan huiselijk geweld tegen. We verbeteren de samenwerking tussen zorg en veiligheid.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>MAS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We stimuleren een gezonde leefstijl	<p>We geven de opgave “gezonde leefomgeving” een plaats in onze Omgevingsvisie.</p> <p>We stellen subregionaal een beleidskader “Positieve Gezondheid” op. Daarin hebben we met aandacht voor een gezonde leefstijl, zoals het tegengaan van over- en ondergewicht, alcoholgebruik, roken en drugs). Ook schenken we aandacht aan een goede mentale gezondheid, vanuit thema’s als depressie en eenzaamheid.</p> <p>We evalueren het project “Jongeren op gezond gewicht” (JOGG). Dit project voeren we samen met partners uit tot (vooral nog) 1 juli 2020.</p>		
We gaan huiselijk geweld tegen	<p>We sturen stevig op de wettelijke taken “Veilig Thuis”. De regionale dienst RDOG voert deze taken voor gemeenten uit.</p> <p>We voeren de regionale visie op het tegengaan van huiselijk geweld uit. Onder andere brengen we de omvang van ouderenmishandeling in kaart.</p>		
We verbeteren de samenwerking tussen zorg en veiligheid	<p>We onderzoeken de mogelijkheden om het regionale veiligheidshuis om te vormen tot een zorg- en veiligheidshuis. Dit doen we binnen de regio Hollands Midden.</p> <p>We brengen het nieuwe meldpunt “Wet verplichte GGZ” onder bij ons regionale meldpunt “Zorg en overlast”. We versterken de samenwerking met GGZ-aanbieders.</p>		

Wat mag het kosten?

Programma Sociaal Domein en volksgezondheid	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totale lasten programma	37.939.713	38.103.995	38.476.000	38.730.356
Totale baten programma	7.871.914	7.876.476	7.981.120	8.082.138
Saldo Programma	-30.067.799	-30.227.519	-30.494.880	-30.648.218
Mutaties Reserves				
- Toevoegingen	0	0	0	0
- Onttrekkingen	543.000	270.000	200.000	200.000
Resultaat	-29.524.799	-29.957.519	-30.294.880	-30.448.218

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de geactualiseerde ministeriële regeling 2016-0000177572 geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma: Sociaal Domein en Volksgezondheid					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2018	852,8	774	LISA
Jongeren met delict voor rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2015	1,24	1,45	Verwey Jonker Instituut/Kinderen Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2015	2,5	6,58	Verwey Jonker Instituut/Kinderen Tel
Netto arbeidsparticipatie	% werkzame bevolking t.o.v. beroepsbevolking	2018	69,6	67,8	CBS
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2015	0,55	1,52	Verwey Jonker Instituut/Kinderen Tel
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2018	17,8	39	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar	2018	12,1	30,5	CBS
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2018	12,2	10,4	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2018	0,5	1,1	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2018	n.n.b.	0,3	CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	2018	66	60	GMSD

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand oktober 2019.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma: Sociaal Domein en Volksgezondheid
Naam verbonden partij
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD)
Holland Rijnland
GR Kust-, Duin- en Bollenstreek (KDB)
Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG)

Wat zijn de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma: Sociaal Domein en Volksgezondheid
Risico's
- Het sociaal domein heeft nog een aantal risico's (met name Jeugdzorg) in zich als het gaat om de kosten.
- Onzekerheden bestaan uit mogelijke kortingen vanuit het Rijk op de algemene uitkering.

2.2.8 Programma 8: Duurzaamheid en Leefomgeving

Programmadoelstelling vanuit Collegeagenda:

Een duurzame samenleving. We voeren een tastbare en verantwoordelijke verduurzamingsaanpak. En passende afvalinzameling. We kiezen en introduceren een verbeterd systeem van afvalinzameling.

8.1 Duurzaamheid			
We stimuleren een toekomstbestendige balans tussen mens, milieu en economie. Dit doen we in samenwerking met onze partners en in onze gemeentelijke bedrijfsvoering.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Van den Berg</i>	<i>Team:</i>	<i>DCS</i>
Wat willen we bereiken?		Wat gaan we er voor doen?	
We bereiken verduurzaming in samenwerking met onze partners		We stimuleren duurzame initiatieven. Dit doen we onder meer door voorlichtingsbijeenkomsten. Ook gaan we door met subsidies en (revolverende) fondsen. Op basis van een duurzaamheidsstrategie stellen we een uitvoeringsprogramma op. Dit programma is gericht op de energietransitie, biodiversiteit, circulariteit, klimaatadaptie en ons maatschappelijk vastgoed.	
We verduurzamen de gemeentelijke bedrijfsvoering		We maken een eigen verduurzamingsplan. Dit is onder meer gericht op de gemeentelijke accommodaties, het gemeentelijk wagenpark, papierloos werken, afvalscheiding en dienstreizen. We voeren maatschappelijk verantwoord inkopen in.	
We verankeren onze verduurzamingskeuzen in ons beleid		We wegen alle verduurzamingskeuzen af. Dit doen we in de Omgevingsvisie en in alle andere beleidsdocumenten. We maken bij alle ruimtelijke initiatieven afspraken over duurzame ontwikkeling.	

8.2 Energietransitie			
We werken in onze wijken en binnen Holland Rijnland aan een energieneutraal Noordwijk in 2050.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Van den Berg</i>	<i>Team:</i>	<i>DCS</i>
Wat willen we bereiken?		Wat gaan we er voor doen?	
We stellen per wijk een warmtevisie op		We brengen de opties en de kosten ervan in beeld. We starten met participatie in onze wijken. Dit leidt tot een gezamenlijk plan van aanpak op wijkniveau.	

We zijn een sterke partner in de regio op de energietransitie	<p>We maken afspraken over de verdeling tussen de regionale opgave en lokale opgave.</p> <p>We maken een lokale vertaling van het “Regionaal energieakkoord Holland Rijnland 2020 – 2050” of van de nieuw vast te stellen regionale energiestrategie (RES).</p>
---	---

8.3 Openbare ruimte

We werken samen met inwoners aan een openbare ruimte die schoon, leefbaar, veilig en klimaatbestendig is.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman en De Jong</i>	<i>Team:</i>	<i>BOC</i>
----------------------------	--------------------------	--------------	------------

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?
We hebben een openbare ruimte die duurzaam, schoon, leefbaar en veilig is	<p>We voeren de geldende beheerprogramma's openbare ruimte uit. Het gaat om programma's voor onze wegen, groen, verlichting, spelen, baggeren, oeverwerken, kunstwerken, riolering en stedelijk waterbeheer.</p> <p>We zorgen voor actieve en tijdige terugkoppeling van meldingen. We gebruiken hiervoor ons nieuwe, digitale meldpunt.</p> <p>We pakken zwerfafval samen met inwoners aan. We stimuleren initiatieven als Z-ambassadeurs. We blijven inzamelingsmateriaal beschikbaar stellen.</p> <p>We evalueren de proef “afvalcontainers ingericht als milieuparkjes”.</p> <p>We verwijderen overbodige (verkeers- en aanduidings-) borden uit de openbare ruimte en creëren rust in het straatbeeld. De binnenkomst van de gemeente moet indrukwekkend zijn met eenduidige gemeenteborden.</p>
We streven naar passende en integrale kwaliteitsniveaus	We harmoniseren de beheerprogramma's voor onze wegen, groen, verlichting, spelen, baggeren, oeverwerken, kunstwerken, riolering en stedelijk waterbeheer. We streven naar passende kwaliteitsniveaus. Daarbij is differentiatie mogelijk. We besteden ook aandacht aan eventuele achterstanden.
We werken samen aan de openbare ruimte	<p>We vernieuwen de openbare ruimte zoveel mogelijk wijkgericht en integraal op alle beheeraspecten. Dit gebeurt in samenspraak met onze inwoners.</p> <p>We starten een proef 'zelfbeheer' samen met inwoners.</p>
We maken onze openbare ruimte klimaatbestendig	We stellen nieuw beleid op met aandacht voor wateroverlast, droogte en hittestress. Activiteiten als vergroening van wijken en

	operatie Steenbreek dragen hier al aan bij. We passen de “leidraad inrichting openbare ruimte” hierop aan.
We beheren onze begraafplaats toekomstbestendig.	We vormen de algemene begraafplaats geleidelijk om tot gedenkpark.

8.4 Natuur en groen

We versterken het natuur- en belevingsgroen in en om onze kernen in een b(l)oeiende Bollenstreek.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Van den Berg en Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>BOG</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We werken aan een b(l)oeiende Bollenstreek	<p>We geven uitvoering aan het huidige gebiedsprogramma en onderliggende uitvoeringsovereenkomsten.</p> <p>We stellen met de buurgemeenten in de Duin- en Bollenstreek een plan op voor Landschap, Recreatie, Natuur en Erfgoed 2020 – 2024. We zoeken hiervoor de samenwerking met Holland Rijnland en de provincie.</p> <p>We zijn een sterke partner voor de provincie bij het realiseren van ecologische verbindingen (NNN).</p>		
We versterken het natuur- en belevingsgroen in en om onze kernen	<p>We zetten in op biodiversiteit in onze kernen en het buitengebied. Dit doen we op basis van het uitvoeringsprogramma Natuur en Groen. Voorbeelden hiervan zijn het verbinden van groen en bijenvriendelijke landschappen.</p>		
We zetten dierenwelzijn op onze beleidsagenda	<p>We stellen een startnotitie voor lokaal dierenwelzijnsbeleid op.</p>		

8.5 Afval en grondstoffen

We kiezen een passende wijze van afvalinzameling en -verwerking. We zetten in op hoogwaardige grondstoffen en op zo min mogelijk verbranden van restafval. Dit is de verantwoordelijkheid van iedereen.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>BOG</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We zien afval als hoogwaardige grondstof	We stellen een strategisch en kaderstellend grondstoffenbeleidsplan op. Dit beleidsplan werken we uit naar maatregelen in een uitvoeringsplan.		
We zien afval als verantwoordelijkheid van iedereen	We brengen het uitvoeringsplan tot stand in een participatieproces. Uitgangspunten zijn onder meer: streven naar hoogwaardige grondstoffen, zo veel mogelijk inzetten van initiatieven zoals Afval Loont en invulling geven aan het "Doe het zelf"-scenario.		
We kiezen een passende wijze van afvalinzameling	We bepalen de toekomstige inzamelorganisatie. Dit doen we op basis van een selectiekader, dat op maat van Noordwijk is gemaakt.		

Wat mag het kosten?

Programma Duurzaamheid en leefomgeving	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totale lasten programma	16.584.296	16.528.352	16.693.538	17.065.860
Totale baten programma	13.963.856	14.276.866	14.513.143	14.878.405
Saldo Programma	-2.620.440	-2.251.486	-2.180.395	-2.187.455
Mutaties Reserves				
- Toevoegingen	0	0	0	0
- Onttrekkingen	492.251	227.498	177.498	177.498
Resultaat	-2.128.189	-2.023.988	-2.002.897	-2.009.957

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de geactualiseerde ministeriële regeling 2016-0000177572 geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma: Duurzaamheid en Leefomgeving					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2017	196	174	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	%	2017	1,9	16,9	RWS

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand oktober 2019.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma: Duurzaamheid en Leefomgeving
Naam verbonden partij
Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)
De Meerlanden Holding NV
Samenwerkingsovereenkomst Noordwijk en AVR

Wat zijn de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma: Duurzaamheid en Leefomgeving
Risico's
- De actualisaties van de beheerplannen kan leiden tot veranderende uitgaven, welke afwijken van de kosten opgenomen in de begroting. In de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' staat aangegeven welke beheerplannen aanwezig zijn en wanneer actualisatie nodig is.
- De energietransitie zal de komende jaren waarschijnlijk gepaard gaan met forse investeringen.
- Toenemende aansprakelijkheid voor daling kwaliteitsniveau onderhoud openbare ruimte.

2.2.9 Programma 9: Wonen en Ruimte

Programmadoelstelling vanuit Collegeagenda:

De juiste woningen bouwen. We zorgen dat er continu gebouwd wordt. Vanuit inzicht in de woonbehoefte versterken we de coördinatie van bouwstromen. Onze bestemmingsplannen zijn op orde. Ook werken we aan de invoering van de nieuwe Omgevingswet.

9.1 De juiste woningen			
<p>We streven naar woningen die passen bij de woonbehoefte van onze inwoners. We hebben inzicht in de (lokale) woonbehoefte. We bevorderen doorstroming. We faciliteren de (regionale) woningbouwopgave.</p>			
Portefeuillehouder:		Salman	Team: RBR
Wat willen we bereiken?		Wat gaan we er voor doen?	
We hebben inzicht in de woonbehoefte van onze inwoners.		<p>We starten onze Woonvisie vanuit inzicht in de woonbehoefte in onze kernen.</p> <p>We vertalen de Woonvisie naar instrumenten om onze doelen te realiseren. Zo actualiseren en harmoniseren we de Verordening beheer woningvoorraad.</p> <p>We vertalen onze woonvisie naar beleidsrijke, kerngevrichte prestatieafspraken met de woningcorporaties.</p> <p>We sluiten een nieuwe achtervangovereenkomst met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw.</p>	
We streven naar woningen die passen bij de woonbehoefte van onze inwoners.		<p>We leggen de politieke doelstelling van minimaal 30% sociale huur vast in onze woonvisie.</p> <p>We formuleren in onze Woonvisie onze doelstellingen rond starters en andere (kwetsbare) doelgroepen. Het gaat onder andere om statushouders, spoedzoekers, arbeidsmigranten en doelgroepen voor beschermd wonen. Dit doen we samen met onze inwoners en partners.</p> <p>We besteden in onze Woonvisie aandacht aan (innovatieve) concepten. Voorbeelden zijn begeleid wonen en woongroepen voor senioren.</p> <p>We stellen regels op voor het juiste gebruik van woningen.</p>	
We bevorderen doorstroming		We besteden in onze Woonvisie aandacht aan tijdelijke huisvesting, betaalbare woningen in het middensegment (huur en koop) en seniorenhuisvesting. Huurwoningen blijven langdurig beschikbaar.	

<p>We faciliteren de regionale woningbouwopgave</p>	<p>We voeren de “Regionale Woonagenda 2030” uit. Onze Woonvisie sluit hierop aan.</p> <p>We stemmen onze planlijst voor woningbouw (sub)regionaal af. We zorgen als (sub)regio dat regionale doelen worden gehaald en dat deze in lijn zijn met de ramingen van de provincie.</p> <p>We passen vanuit de “Regionale Huisvestingsverordening” lokaal maatwerk toe. We werken onze doelen uit in onze Woonvisie.</p>
---	--

9.2 Woningbouw

We zorgen voor een continue bouwstroom voor onze kernen die voldoet aan de uitkomsten van het woonbehoefteonderzoek en de vertaling daarvan in onze Woonvisie.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>De Jong</i>	<i>Team:</i>	<i>PCI</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
<p>We brengen onze bouwstroom op gang</p>	<p>We voeren ons “Deltaplan woningbouw en Bronsgeest” uit. We onderzoeken de mogelijkheden van nieuwe woningbouwlocaties en tijdelijke woningen. Met onze partners maken we hierover afspraken.</p> <p>We maken een stedenbouwkundig plan voor een beperkt deel van Bronsgeest. We zoeken alternatieve locaties ter compensatie van de delen van Bronsgeest die niet worden bebouwd. Hierbij nemen we strategische grondposities rondom onze kernen in.</p>		
<p>We zorgen voor een continue bouwstroom</p>	<p>We faciliteren binnen bestaande kaders de huidige woningbouwplannen zodat de realisatie hiervan is geborgd.</p> <p>We voeren onze doorloopplanning van de bouwstroom in onze gemeente uit.</p>		
<p>We realiseren via grondposities onze ambities uit de Woonvisie en op verduurzaming</p>	<p>We benutten onze gemeentelijke grondposities om onze woonvisie- en verduurzamingsdoelen te realiseren. We leggen dit vast in een Nota grondbeleid.</p>		

9.3 Ruimtelijke Ordening en Omgevingsvisie

We wonen, werken en recreëren in een economisch sterke, leefbare en duurzame leefomgeving. We formuleren samen met inwoners en partners onze Omgevingsvisie. We kunnen werken met de Omgevingswet. We hebben onze bestemmingsplannen op orde. We koesteren ons erfgoed.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>De Jong</i>	<i>Team:</i>	<i>RO</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We formuleren samen onze Omgevingsvisie	<p>We komen op basis van het plan van aanpak tot onze Omgevingsvisie. Hierbij is de samenleving en de identiteit van onze kernen het uitgangspunt. We formuleren de Omgevingsvisie samen met inwoners en partners, in de geest van de Omgevingswet.</p> <p>We creëren met onze integrale visie heldere ruimte voor initiatief. We doen dat binnen de gemeentelijke kaders. We geven onze bestaande gebiedsvisies een plaats in onze nieuwe Omgevingsvisie.</p> <p>We vertalen de “Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport” (ISG) naar onze Omgevingsvisie.</p> <p>We geven regionale visies ook een plek in onze Omgevingsvisie, zoals “Het Hart van Holland” en “Agenda Holland Rijnland 2019-2023”.</p>		
We kunnen werken met de Omgevingswet	<p>We doen ervaring op met de nieuwe manier van werken. We stellen een (initieel) Omgevingsplan op voor een specifiek deelgebied.</p> <p>We werken een Omgevingsverordening uit. Daarnaast plannen we in hoe we alle eisen ultimo 2029 (wettelijke termijn) invoeren, zoals een Omgevingsprogramma.</p> <p>We stellen een plan van aanpak op voor verplichte aansluiting op het digitale stelsel.</p>		
We hebben onze bestemmingsplannen op orde	<p>We voeren ons plan van aanpak uit om onze bestemmingplannen door te lichten. Waar nodig herstellen we bestemmingplannen.</p> <p>We moderniseren bestemmingsplannen op specifieke beleidsterreinen.</p>		
We koesteren ons erfgoed	<p>We installeren een Erfgoedcommissie, die werkt volgens een nieuwe Erfgoed- en subsidieverordening.</p> <p>We zorgen ervoor dat het Pesthuis, de Engelse tuin en het kerkhof op het Bavo-terrein worden gerenoveerd.</p> <p>We stellen waardenkaarten op voor Cultuurhistorie en Archeologie.</p>		

9.4 Toezicht en handhaving wonen en ruimte

We zijn zuinig op ons leefgebied en bollengrond. Om het juiste gebruik hiervan te beschermen zorgen we voor een sluitende handhaving. We pakken oneigenlijk gebruik van woningen en woonfraude aan.

<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Van den Berg</i>	<i>Team:</i>	<i>RBR</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		
We zorgen voor een sluitende handhavingketen	We starten met het opstellen van een integraal handhavingplan in de geest van de Omgevingswet. De handhaving door de Omgevingsdienst (ODWH) is hier onderdeel van.		
We maken gebiedsgerichte handhaving mogelijk	We handhaven op het gebruik van bollengrond binnen het gebied van onze Greenport. We sturen de ODWH hierop aan en stemmen dit af met de regio. We handhaven in de bebouwde omgeving op basis van bestemmingsplannen.		
We pakken oneigenlijk gebruik van woningen en woonfraude aan	We pakken oneigenlijk gebruik van (recreatie)woningen en woonfraude aan. We stellen hiervoor een plan op.		

Wat mag het kosten?

Programma Ruimte en wonen	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totale lasten programma	3.431.997	3.063.409	2.692.564	2.678.753
Totale baten programma	1.119.056	1.811.554	1.175.722	1.267.351
Saldo Programma	-2.312.941	-1.251.855	-1.516.842	-1.411.402
Mutaties Reserves				
- Toevoegingen	1.561.378	2.414.675	3.218.623	1.308.000
- Onttrekkingen	2.835.132	2.550.216	3.849.806	1.860.636
Resultaat	-1.039.187	-1.116.314	-885.659	-858.766

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de geactualiseerde ministeriële regeling 2016-0000177572 geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma: Wonen en Ruimte					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2018	323	230	CBS
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2016	11,6	7,2	ABF
Demografische druk	%	2019	74	69,8	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	2019	726	669	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	2019	833	739	COELO

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand oktober 2019.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de Verbonden Partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma: Wonen en Ruimte	
Naam verbonden partij	
Omgevingsdienst West-Holland (ODWH) Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM)	

Wat zijn de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma: Wonen en Ruimte	
Risico's	
- De omgevingswet komt eraan en is nog omgeven door onzekerheden over de kosten en de gevolgen. De financiële gevolgen hiervan zijn nog onduidelijk.	
- Stikstofproblematiek: Vertraging, bouwkosten stijging.	
- De gemeente loopt als grondeigenaar een risico. In het slechtste geval moet de boekwaarde van de grond worden afgeraamd naar de marktwaarde.	

2.3 Paragrafen

In het BBV is bepaald, dat in de begroting paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen worden vastgelegd voor beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan op één plek in de begroting worden gebundeld. Hierdoor krijgt de raad voldoende inzicht in de desbetreffende onderwerpen.

2.3.1 Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat, conform artikel 10 van het BBV, informatie over de lokale heffingen van de gemeente Noordwijk. De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- De ontwikkelingen op het gebied van lokale heffingen.
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, waarbij de volgorde als volgt is:
  - het algemene beleid;
  - het beleid dat specifiek betrekking heeft op de heffingen die deel uitmaken van de zogenaamde woonlasten;
  - het beleid met betrekking tot heffingen waarbij sprake is van belangrijke noemenswaardige ontwikkelingen;
  - de tarieven 2020.
- De kostendekkendheid van de lokale heffingen.
- De lastendruk.
- Het kwijtscheldingsbeleid.

Algemene ontwikkelingen

Precariobelasting

Op 21 maart 2017 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de afschaffing van de precariobelasting op kabels en leidingen. De wet is per 1 juli 2017 in werking getreden. Gemeenten mogen nog maximaal het tarief in rekening brengen dat gold op 10 februari 2016. Dat betekent dat de tarieven 2019 gelijk zijn aan de tarieven 2016.

De wet gaat uit van afschaffing, maar geeft de gemeenten nog vijf jaar de mogelijkheid om precariobelasting voor kabels en leidingen van nutsbedrijven te heffen. De belasting zal dan ook nog tot 1 januari 2022 worden geheven.

OZB-tarief woningen voor sportaccommodaties, dorpshuizen en andere instellingen van sociaal belang

Naar aanleiding van een amendement van Tweede Kamerlid Omtzigt is het tweede lid van artikel 220f van de Gemeentewet (het artikel met betrekking tot de tariefstelling OZB) per 1 januari 2019 aangepast. Sinds die datum kan de gemeente sportaccommodaties, dorpshuizen en andere instellingen van sociaal belang het lagere OZB-tarief voor woningen laten betalen in plaats van het hoge tarief dat geldt voor niet-woningen. De gemeente kan zelf bepalen of zij deze maatregel gaat toepassen.

De wettekst en de toelichting daarop sluiten niet op elkaar aan en onduidelijk is wat de reikwijdte van het amendement is. De VNG en het Ministerie van Binnenlandse Zaken hebben na overleg geconcludeerd dat er een wetswijziging nodig is om goed uitvoering te kunnen geven aan het amendement. Op aanraden van de VNG wordt deze wetswijziging afgewacht en wordt er geen voorstel gemaakt met betrekking tot dit amendement.

Lokale ontwikkelingen

Taxeren woningen naar gebruiksoppervlakte

De Waarderingskamer heeft besloten tot een verplichte overgang per uiterlijk 1 januari 2022 naar taxeren van woningen op basis van gebruiksoppervlakte in plaats van bruto inhoud.

In 2018 is met behulp van bouwtekeningen de gebruiksoppervlakte van etagewoningen geïventariseerd. In 2019 is gestart met de inventarisatie en berekening van de gebruiksoppervlakte van de overige woningen. De berekende oppervlakten worden doorgegeven aan de BAG. Doel is om in 2021 de taxaties woningen voor belastingjaar 2022 op basis van gebruiksoppervlakte te berekenen.

Harmonisatie van belastingen en heffingen

De gemeenteraden van de 'oude' gemeenten hebben in december 2018 elk voor de eigen gemeente de belastingverordeningen vastgesteld. Deze besluiten zijn op grond van de Wet Algemene regels herindeling (Arhi) nog gedurende uiterlijk twee jaar van toepassing. De belastingverordeningen lopen na 1 januari 2019 door totdat zij door de gemeenteraad van de nieuwe gemeente per belastingsoort worden vervangen door een nieuwe verordening (of één van de verordeningen wordt van toepassing verklaard voor de nieuwe gemeente).

Per 1 januari 2019 zijn de meeste belastingen en heffingen geharmoniseerd. De gemeenteraden van zowel oud Noordwijk als oud Noordwijkerhout hebben voor de volgende belastingen/heffingen identieke verordeningen vastgesteld.

- Hondenbelasting
- Forensenbelasting
- Toeristenbelasting
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Onroerendezaakbelastingen (OZB)
- Belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten (RZB)

De raad van de nieuwe gemeente Noordwijk zal per 1 januari 2020 de verordeningen van bovenstaande belastingen van de oude gemeenten Noordwijk en Noordwijkerhout intrekken en per deze datum nieuwe verordeningen vaststellen voor "nieuw" Noordwijk.

Welke verordeningen worden niet ter vaststelling voor 2020 voorgelegd?

De Legesverordening, de Parkeerbelastingverordening, de Marktgeldverordening, de Verordening precariobelasting en de Verordening rioolaansluitrecht worden voor 2020 niet ter vaststelling aangeboden, omdat het onderliggende beleid nog niet is bepaald of nog niet is geharmoniseerd. Deze verordeningen met deze oude tarieven behouden op grond van de Wet Arhi tot uiterlijk 1 januari 2021 hun rechtskracht. Tot vaststelling van deze nieuwe verordeningen vindt er dus geen tariefstijging plaats.

Kaders

De gemeentelijke belastingen, heffingen en rechten (hierna: belastingen) vormen een belangrijke deel van de inkomsten van de gemeente Noordwijk.

De gemeenteraad heeft een grote mate van vrijheid bij het vaststellen van de belastingtarieven. De gemeenteraad bepaalt ieder jaar de hoogte van de belastingen. Door de gemeenteraad wordt voor ieder jaar voor elke belasting afzonderlijk een verordening vastgesteld. In de verordening staan de voorwaarden, tarieven en uitgangspunten voor de desbetreffende belasting.

De gemeente Noordwijk kent de volgende belastingen die worden aangemerkt als algemeen dekkingsmiddel:

- Onroerendezaakbelastingen (OZB);
- Belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten (RZB);
- Hondenbelasting;
- Toeristenbelasting;
- Forensenbelasting;
- Precariobelasting;
- Parkeerbelasting.

Tegenover deze belastingen staat geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid.

De niet-algemene (gebonden) dekkingsmiddelen:

- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing;
- Leges, waaronder de zogenaamde bouwleges;
- Marktgeld;
- Lijkbezorgingsrechten.

Deze belastingen worden in rekening gebracht wegens een specifieke dienstverlening, zoals het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval, het inzamelen en afvoeren van water en het behandelen van aanvragen van een vergunning of paspoort.

Algemene dekkingsmiddelen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De WOZ-waarde vormt de grondslag voor de onroerende-zaakbelastingen.

De hertaxatie van de objecten is van invloed op de tarieven OZB. De hertaxatie vindt jaarlijks plaats. Voor 2020 geldt de waarde naar het prijsniveau op de prijspeildatum 1 januari 2019.

Belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten (RZB)

RZB is een belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten.

Roerende woon- en bedrijfsruimten kunnen niet in de heffing van de OZB worden betrokken. De systematiek van de RZB sluit aan bij die van de OZB. Belastingplichtig zijn de eigenaren van de roerende ruimten en bij niet-woningen ook de gebruikers. De gemeente Noordwijk kent tot nu toe alleen woonboten als roerende woon- en bedrijfsruimten.

Forensenbelasting

De forensenbelasting stijgt, om de mensen met een tweede woning in Noordwijk mee te laten betalen aan het voorzieningenniveau binnen de gemeente. Voor 2020 bedraagt de stijging 10% en voor de volgende jaren geldt een stijging van 5%, 3% en 1,8%.

Toeristenbelasting

Doel van het instrument toeristenbelasting is om toeristen mee te laten betalen aan de kwaliteit van de voorzieningen in de gemeente Noordwijk. Er gelden twee tarieven; een laag tarief voor kampeermiddelen op toeristische plaatsen en een hoger tarief voor overige accommodaties (b.v. hotels). Bij de behandeling van de Kadernota 2020 is besloten de toeristenbelasting voor 2020 niet te verhogen.

Precariobelasting op kabels en leidingen

De voorgenomen afschaffing van de precariobelasting voor kabels en leidingen heeft tot gevolg dat tot 1 januari 2022 maximaal het tarief dat gold op 10 februari 2016 geheven kan worden. Het tarief, dat op die datum € 4,56 bedroeg, geldt daarom ook voor het belastingjaar 2020.

In de komende periode worden voorstellen ontwikkeld om het gevolg van de afschaffing van de precariobelasting te compenseren. Hierbij kan worden opgemerkt dat door het vervallen van de opbrengst precariobelasting ook het doorberekende bedrag precario op de factuur van Dunea vervalt (afgerond € 58,00 per aansluiting). Naar verwachting wordt ook het vastrecht voor gas en elektra verlaagd. Het lagere vastrecht kan eventueel gebruikt worden voor een verhoging van het OZB-tarief, zonder dat de totale woonlasten (als gevolg van gemeentelijke belastingen) aanmerkelijk stijgen. Vooralsnog is in 2022 uitgegaan van compensatie in de OZB-tarieven. Deze stijgen hierdoor in 2022 met 20 % extra.

Overige belastingen

Voor de overige belastingen die vallen onder de algemene dekkingsmiddelen, is in de begroting rekening gehouden met een verhoging van de opbrengsten met het inflatiepercentage van 1,8% in 2020.

Niet-algemene dekkingsmiddelen

Algemeen

De tarieven behorende bij kostendekkende producten zoals, afvalstoffenheffing, rioolheffing en lijkbezorgingsrechten kunnen naast de stijging door inflatie nog door andere oorzaken stijgen.

Afvalstoffenheffing

In het landelijke Belastingplan 2019 stond een pakket aan fiscale vergroeningsmaatregelen. Een van die maatregelen is een verhoging van het tarief voor de verwerking van huisvuil van € 13,21 naar € 31,39 per 1.000 kg. Dit betreft een forse verhoging waarop de gemeente geen invloed heeft. Deze extra kostenverhoging is niet meegenomen bij de berekening van de tarieven 2019.

Dit betekent dat het tarief in 2020 eenmalig met 17% moet stijgen om kostendekkend te blijven. En in 2021 met 5 %, in 2022 2,5 % en 2023 2 %.

Overige belastingen

Voor de overige belastingen, die vallen onder de niet-algemene dekkingsmiddelen, is in de begroting voor 2020 rekening gehouden met een verhoging van de opbrengsten met het inflatiepercentage van 1,8%.

Belastingtarieven 2020

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de voorgestelde tarieven voor belastingjaar 2020.

Bedragen x €		
Belastingtarieven	Tarief 2019	Tarief 2020
Hondenbelasting (eerste hond)	112,56	114,60
Toeristenbelasting		
- kampeermiddelen op volgtijdige standplaatsen	1,50	1,50
- overige accommodaties	2,15	2,15
Rioolheffing		
- eigenarenheffing	182,40	185,68
- gebruikerheffing van 300 m ³ per m ³	0,25	0,25
Afvalstoffenheffing		
- éénpersoonshuishouden	193,32	226,20
- meerpersoonshuishouden	300,48	351,60
Onroerende zaakbelastingen		
- woningen eigenaren	0,1030%	nrb
- niet-woningen eigenaren	0,1579%	nrb
- niet-woningen gebruikers	0,1256%	nrb
Roerende ruimtebelastingen		
- woningen eigenaren	0,1030%	nrb
- niet-woningen eigenaren	0,1579%	nrb
- niet-woningen gebruikers	0,1256%	nrb
Forensenbelasting		
- WOZ-waarde minder dan € 50.000	379,00	417,00
- WOZ-waarde € 50.000 tot € 90.000	512,00	563,00
- WOZ-waarde € 90.000 tot € 130.000	563,00	619,00
- WOZ-waarde € 130.000 tot € 220.000	804,00	884,00
- WOZ-waarde € 220.000 tot € 475.000	1024,00	1126,00
- WOZ-waarde € 475.000 tot € 810.000	1771,50	1949,00
- WOZ-waarde € 810.000 of meer	2360,50	2597,00
Precariobelasting op woonschepen		
- woonschip tot 15 meter	276,63	276,63
- voor elke meter meer	9,13	9,13
- voor overige gemeentegrond behorende bij de ligplaats	4,76	4,76
Precariobelasting voor kabels en leidingen	4,56	4,56

De belastingtarieven genoemd in deze paragraaf Lokale Heffingen leiden tot de volgende begrote opbrengsten.

afgerond op € 1.000,-		
Begrote opbrengst belastingen	2019	2020
Leges Vergunningen en Ontheffingen	68.000	74.000
Leges Bouwvergunningen	1.773.000	1.895.000
Leges Burgerlijke Stand	646.000	500.000
Rioolrecht	4.279.000	4.407.000
Lijkbezorgingsrechten	183.000	187.000
Marktgeden	32.000	33.000
Leges Vergunningen Strandgebruik	2.000	2.000
Afvalstoffenheffing	5.067.000	5.929.000
Onroerende Zaakbelasting	10.426.000	10.286.000
Hondenbelasting	314.000	320.000
Forensenbelasting	1.021.000	1.146.000
Toeristenbelasting	2.311.000	2.580.000
Parkeergelden	2.488.000	2.732.000
Leges Parkeerkaart	242.000	242.000
Naheffingsaanslagen	363.000	363.000
Precariorecht	4.703.000	4.705.000
Totaal	33.918.000	35.401.000

Kostendekking lokale heffingen

Conform het BBV is een onderbouwing op hoofdlijnen op de volgende pagina's opgenomen van de kostendekkendheid van de rioolheffing, afvalstoffenheffing en overige leges..

Kostentoerekening Rioolheffing Gemeente Noordwijk 2020

Afdeling:	Openbare Werken
Programma:	Duurzaam Groen
Product:	Rioolheffing
Jaar:	2020
Basis gegevens:	Begroting
1. Inventarisatie activiteiten	
Activiteiten ten behoeve van totstandkoming product	Totale kosten
Welke activiteiten worden uitgevoerd?	Per activiteit per jaar
Riolering algemeen	€ 468.033,00
Vervanging Riool	€ 40.655,00
Beheer Hoofdriool	€ 15.636,00
Onderzoek en inspectie	€ 59.940,00
Planmatig reinigen hoofdriool	€ 0,00
Onderhoud reinigen hoofdriool	€ 20.849,00
Onderhoud reinigen kolken	€ 31.273,00
Reinigen AVR	€ 0,00
Aanleg onderhoud huisaansluitingen	€ 18.243,00
Onderhoud pompen	€ 100.617,00
Gemalen & pompen uit GRP	€ 105.807,00
Beleid en advisering riolering	€ 98.509,00
Onderhoud en beheer grondwatermeetnet	€ 12.509,00
Onderhoud infiltratie- en drainagesysteem	€ 15.636,00
Veegkosten	€ 133.822,00
Baggeren	€ 25.756,00
Totale kosten activiteiten (directe en indirecte kosten)	€ 1.147.285,00
Afschrijvingen over investeringen	€ 783.682,74
Rente (0,5 % over investeringen)	€ 222.149,52
Storting voorziening toekomstige investeringen	€ 1.119.773,00
Kwijtscheldingen	€ 0,00
Directe uren	€ 402.079,60
Totale overige kosten	€ 2.527.684,87
Rentetoerekening (extra rentetoerekening van 1,28 % i.v.m. gemiddeld betaalde rente % van 1,83 %)	€ 402.886,05
Overhead (% van de totale kosten activiteiten en totale overige kosten)	€ 514.495,78
BCF (compensabele BTW) over totale kosten activiteiten	€ 240.929,85
BTW over investeringen (19% en 21%)	€ 155.162,55
Totale kosten per jaar	€ 4.988.444,10
Bijdragen van derden	€ 50.000,00
Maximaal toe te rekenen aan rioolheffing	€ 4.938.444,10
2. Prognose en historische productiegegevens	
Aantal:	
- aansluitingen eigenaren	22.896
- aansluitingen gebruiker (>300m3)	512
- aansluitingen garages	1.966
3. Beleid en wetgevingseffecten	
Beschrijving / oorsprong	Effect op prijs product
4 Vast te stellen prijs en percentage kostendeckendheid	
Tarieven:	
- aansluitingen eigenaren	€ 185,68
- aansluitingen gebruiker (>300m3)	€ 0,25
- aansluitingen garages	€ 39,84
Opbrengsten:	
- éénpersoons	€ 4.251.402,55
- meerpersoons	€ 76.800,00
- extra containers	€ 78.334,33
Totale Opbrengsten	€ 4.406.536,87
Kostendeckendheidspercentage	89,23%
Vrijval voorziening	€ 531.907,23
5. Overzicht van aannames en toelichting op de in het model opgevoerde gegevens	
Vanaf 2020 is een stijgingspercentage van 1,8 % opgenomen.	

Kostentoekening afvalstoffenheffingen Gemeente Noordwijk 2020

Programma:	Duurzaamheid en Leefomgeving
Product:	Afvalstoffenheffing
Jaar:	2020
Basis gegevens:	Begroting

1. Inventarisatie activiteiten	
Activiteiten ten behoeve van totstandkoming product	Totale kosten
Welke activiteiten worden uitgevoerd?	Per activiteit per jaar
Voorlichting en klachten	€ 10.000,00
Advies en meetprogramma	€ 10.946,00
Diverse adviezen en maatregelen	€ 2.606,00
Restafval GFT	€ 929.217,00
Grofuil	€ 88.537,00
Papier	€ 143.152,00
Kunststof	€ 199.360,00
Metaal, Wit en Bruingoed	€ 28.082,00
Kerstbomen	€ 2.085,00
Glas	€ 86.873,00
Gezamenlijke Milieustraat	€ 335.342,00
Gemeenschappelijke regeling	€ 2.044.873,00
Straatreinigen (P261) 33%	€ 85.133,00
Areaal uitbreiding (100 woningen)	€ 14.000,00
Verwerking afval	€ 495.087,00
Totale kosten activiteiten (directe en indirecte kosten)	€ 4.475.293,00
Toevoeging aan voorziening ivm gemiddeld kapitaallastenniveau	€ 80.458,62
Rente	€ 0,00
Onttrekking uit voorziening ivm gemiddeld kapitaallastenniveau	€ 0,00
Kapitaallasten	€ 0,00
Kwijtscheldingen	€ 150.000,00
Doorbelasting kostenplaatsen (uren en vervoermiddelen)	€ 260.425,72
Totale overige kosten	€ 490.884,34
Rentetoekening	€ 5.547,75
Overhead (% van de totale kosten activiteiten en totale overige kosten)	€ 695.264,83
BCF (compensabele BTW) over totale kosten activiteiten	€ 939.811,53
BTW over investeringen (gemiddeld kapitaallastenniveau)	€ 16.896,31
Totale kosten per jaar	€ 6.623.697,76
Bijdragen van derden	€ 372.526,00
Maximaal toe te rekenen aan afvalstoffenheffing	€ 6.251.171,76
2. Prognose en historische productiegegevens	
Aantal huishoudens: - éénpersoons	6.051
- meerpersoons	12.872
- extra containers	149
3. Beleid en wetgevingseffecten	
Beschrijving / oorsprong	Effect op prijs product
n.v.t.	
4 Vast te stellen prijs en percentage kostendeckendheid	
Tarieven: - éénpersoons	€ 226,20
- meerpersoons	€ 351,60
- extra containers	€ 228,36
Opbrengsten: - éénpersoons	€ 1.368.736,20
- meerpersoons	€ 4.525.795,20
- extra containers	€ 34.025,64
Totale Opbrengsten	€ 5.928.557,04
Kostendeckendheidspercentage	94,84%
Vrijval voorziening	€ 322.614,72
5. Overzicht van aannames en toelichting op de in het model opgevoerde gegevens	
<p>In de aannames is uitgegaan van een toename van 24 woningen in 2020. Zowel in de uitgaven als in de opbrengsten is hiermee rekening gehouden. De tarieven 2020 zijn ten opzichte van 2019 met afgerond 17,0% gestegen. In de begroting 2019 is aangekondigd dat de tarieven met 9% in 2020 zouden stijgen door onder andere de verbrandingsbelasting ad. € 178.000,-. Door onder andere de verhoging van de bijdrage in de kosten afvalverwerking in de Milieustraat ad. € 100.000,- is er sprake van een eenmalige stijgingspercentage van 17,0% in 2020. Daarna is de verwachting dat het stijgingspercentage 5% in 2021, 2,5% in 2022 en 2% in 2023 is.</p>	

Kostentoerekening Grafrechten Gemeente Noordwijk 2020

Afdeling:	Openbare Werken
Programma:	Volksgezondheid en Milieu
Product:	Begraafplaats
Jaar:	2020
Basis gegevens:	Begroting

1. Inventarisatie activiteiten	
Activiteiten ten behoeve van totstandkoming product	Totale kosten
Welke activiteiten worden uitgevoerd?	Per activiteit per jaar
Begraafplaats algemeen	€ 3.587,00
Onderhoud begraafplaats	€ 30.230,00
Totale kosten activiteiten (directe en indirecte kosten)	€ 33.817,00
Afschrijvingen	€ 30.117,66
Rente	€ 232,41
Storting in voorziening tbv toekomstige kapitaallasten	€ 0,00
Doorbelasting kostenplaatsen (uren en vervoermiddelen)	€ 128.474,42
Totale overige kosten	€ 158.824,49
BCF (compensabele BTW)	€ 0,00
BTW over investeringen	€ 0,00
Overhead	€ 26.972,41
Rente	€ 599,64
Totale kosten per jaar	€ 220.213,54
Bijdragen van derden	€ 0,00
Maximaal toe te rekenen aan grafrechten	€ 220.213,54
2. Prognose en historische productiegegevens	
3. Beleid en wetgevingseffecten	
Beschrijving / oorsprong	Effect op prijs product
4 Vast te stellen prijs en percentage kostendekkendheid	
Totale Opbrengsten	€ 186.457,00
Kostendekkendheidspercentage	84,67%
5. Overzicht van aannames en toelichting op de in het model opgevoerde gegevens	
De tarieven 2020 stijgen met het inflatiepercentage van 1,8 %.	

Op gelijke wijze worden de tarieven voor de andere leges (paspoorten, rijbewijzen et cetera) berekend, zodanig dat de geraamde baten niet de lasten overschrijden. De Legesverordeningen 2020 worden in december 2019 door de gemeenteraad vastgesteld.

Bedragen x €				
Berekening van kostendeckendheid van de Leges	2020	2021	2022	2023
Taakveld Burgerzaken	805.684	824.079	793.464	800.535
Taakveld Wonen en bouwen	1.924.541	1.957.680	1.991.415	2.025.758
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	2.730.225	2.781.758	2.784.879	2.826.293
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen				
Netto kosten taakveld	2.730.225	2.781.758	2.784.879	2.826.293
Toe te rekenen kosten:				
Overhead inclusief (omslag)rente	382.000	389.000	390.000	396.000
Totale kosten	3.112.225	3.170.758	3.174.879	3.222.293
Opbrengsten Leges	573.540	584.663	493.742	502.532
Opbrengsten Omgevingsvergunningen	1.895.000	1.924.000	1.953.000	1.988.000
Opbrengst Leges	2.468.540	2.508.663	2.446.742	2.490.532
Dekkingspercentages	79%	79%	77%	77%

Lokale lasten gemeente

In de volgende tabel is de ontwikkeling van een deel van de lokale lastendruk in 2019 en 2020 opgenomen. Bij het voorstel tot vaststelling van de tarieven OZB 2020 zal een totaal overzicht worden gegeven van de lokale lasten in 2020 (ook in vergelijking met 2019).

Bedragen x €					
Lokale lasten	2019	2020	2021	2022	2023
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	300,48	351,60	369,24	378,48	386,16
Rioolheffing	182,40	185,68	189,03	192,43	195,89
Bijdrage precariobelasting Dunea	57,90	57,90	57,90	0,00	0,00
Ophoging OZB met wegvallende bijdrage precariobelasting Dunea				57,90	57,90
	540,78	595,18	616,17	628,81	639,95
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		10,06%	3,53%	2,04%	1,76%

Een vergelijking met regiogemeenten

In de begroting 2019 was een tabel "vergelijking met regiogemeenten" opgenomen. Deze tabel kon destijds gemaakt worden omdat de tarieven bij vaststelling van de begroting al bekend waren. De tarieven 2020 zijn pas na vaststelling van de voorliggende begroting bekend. De vergelijking met de regiogemeenten zal bij de vaststelling van de legesverordening in december 2019 worden toegevoegd.

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding

Voor mensen met een laag inkomen bestaat de mogelijkheid om gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van betaling van belasting te verzoeken. Kwijtschelding is mogelijk voor hondenbelasting (eerste hond), afvalstoffenheffing, rioolheffing en OZB.

Of de burger in aanmerking komt voor kwijtschelding hangt af van het netto besteedbaar inkomen. Dit is het bedrag dat men overhoudt nadat de uitgaven zijn afgetrokken van de netto inkomsten.

Het netto besteedbaar inkomen wordt vervolgens getoetst aan vastgestelde normbedragen van de Algemene bijstandswet, waarna kan worden bepaald of men in aanmerking komt voor kwijtschelding.

Met ingang van 2017 worden de gemeenten bij het beoordelen van een verzoek om kwijtschelding ondersteund door het Centraal Inlichtingenbureau (CIB). Het CIB toetst geautomatiseerd of een verzoek voldoet aan de door de gemeente opgestelde normstelling voor inkomen en vermogen. Bij een positief besluit voor de aanvrager verleent de gemeente kwijtschelding van de belastingen.

De verwachting is dat in 2020 ruim 600 huishoudens in aanmerking komen voor kwijtschelding. Binnen de begroting 2020 is voor kwijtschelding een bedrag opgenomen van circa € 151.000,-.

2.3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 11 van het BBV, een inventarisatie van de weerstandscapaciteit; inventarisatie van de risico's, het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's; verplichte financiële kengetallen en een beoordeling van de onderlinge verhoudingen tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De risico's zijn verdeelt in risico's voor de Bestuursdienst en risico's die zich in het Grondbedrijf voordoen. Daarover melden wij u in deel 2 van deze paragraaf.

1. Bestuursdienst

Inventarisatie van de risico's

Op basis van de geïnteriseerde risico's is ook het weerstandsvermogen berekend. Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin de gemeente in staat is de middelen vrij te maken om de risico's, die zich in de praktijk voordoen, op te vangen zonder dat dit betekent, dat het beleid veranderd/ingekrompen moet worden. Het vermogen om beleid door te zetten, is afhankelijk van de omvang van de weerstandscapaciteit.

Risicodekking Sociaal Domein

De decentralisaties van taken van het rijk naar de gemeente – Wmo, Jeugdzorg en Participatie kent uiteraard risico's. Noordwijk heeft een reserve Sociaal Domein die als achtervang dient voor eventuele ontstane tekorten die niet werden voorzien. Hiervoor hoeven wij geen beroep te doen op de reserve Weerstandsvermogen zolang de reserve Sociaal Domein nog toereikend is. De stand van de reserve Sociaal Domein begin 2020 is € 6.744.000,-. Daarmee zijn de risico's de komende jaren afgedekt.

Benodigde weerstandscapaciteit

De in kaart gebrachte risico's geven een het volgende financiële totaalbeeld:

Totaal bruto risico's	: € 10.315.000,-
Totaal netto risico's	: € 3.985.500,-

Voor Noordwijk is bepaald dat de ratio van het weerstandsvermogen, dit is de verhouding tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit, tenminste 1,75 moet zijn. In deze situatie betekent dit dat de reserve weerstandvermogen $1,75 \times € 3.985.500,- = € 6.974.625,-$ moet zijn.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbaar weerstandcapaciteit voor de gemeente Noordwijk bestaat uit de reserve weerstandsvermogen. De stand van de reserve weerstandsvermogen heeft begin 2020 is € 7.175.000,-.

Posten als "onbenutte belastingcapaciteit" en "verkoop gebouwen" zijn niet direct aanwendbaar en worden ook niet meegenomen de weerstandscapaciteit. Daarnaast zijn er reserves waar geen bestemming aan toe gekend is. Te denken valt hierbij aan de NUON reserve. Deze reserves worden ook buiten de weerstandscapaciteit gehouden. Het meenemen van de NUON reserves is onwenselijk, dit zou een vertekend beeld kunnen geven van de weerstandsratio.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandcapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Actuele weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het actuele weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 7.175.000,-}}{\text{€ 3.985.500,-}} = 1,8$$

Beoordeling weerstandsvermogen

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, maken wij gebruik van de onderstaande tabel.

Waarderingscijfer	Weerstandsnorm	
	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 - 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	Voldoende
D	0.8 - 1.0	Matig
E	0.6 - 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Onze ratio valt in klasse A. Een ratio van het weerstandsvermogen in deze begroting 2020 voor de algemene dienst is 1,8: "ruim voldoende". In coalitieakkoord is opgetekend dat weerstandsvermogen moet liggen tussen 1.4 en 2.0.

2. Grondbedrijf

Het weerstandsvermogen

Voor het bepalen van de netto-risico's in het grondbedrijf zijn die risico's meegenomen die daadwerkelijk moeten worden afgedekt in het weerstandsvermogen. Dat betekent dus dat de risico's in complexen/grondexploitaties, waarvan het saldo van de grondexploitatie voldoende is om de risico's in de exploitatie zelf op te vangen, én waarvan het bedoelde exploitatieresultaat geen directe bestemming heeft gekregen, niet langer in het netto-risico worden betrokken. Daar is immers al een dekking voor in het resultaat van het complex zelf. Over deze methodiek van behandeling van risico's is overleg gevoerd met en overeenstemming verkregen van de accountant.

De 'post onvoorzien' in elk van de grondexploitaties is niet aan de beschikbare weerstandscapaciteit toegevoegd. De reden daarvan is dat we die ruimte in de grondexploitatie specifiek beschikbaar willen houden als opvang van de onvoorzien omstandigheden in de uitvoering van de grondexploitaties zelf.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de som van de reserve grondbedrijf + alle voorziene exploitatiewinsten +/- de resultaten die worden ingezet voor de dekking van investeringslasten.

In het grondbedrijf is de behoefte aan dekkingsmiddelen voor de geïventariseerde netto-risico's voor 2020 berekend op € 2.698.700,-. Volgens de 1,25-norm voor het grondbedrijf moet de beschikbare weerstandscapaciteit dan minimaal (afgerond) € 3.710.000,- zijn. De weerstandscapaciteit van het grondbedrijf is berekend op circa € 6.300.000,- en is daarmee zeer ruim toereikend binnen de gestelde norm. De ratio van het weerstandsvermogen van de begroting 2020 voor het grondbedrijf is 2.1: "Uitstekend".

De risico-inventarisaties

De benodigde weerstandscapaciteit komt uit de inventarisatie / kwantificering van de risico's in de BIE's, de 'BIE's zonder grondexploitatie' en de Voorraden grond. Voor wat betreft de BIE's geldt dat alleen voor die exploitaties waarbinnen de risico's niet kunnen worden gedekt door het resultaat van de grondexploitatie. Dat kan zijn omdat het resultaat niet toereikend is of omdat het resultaat (deels) is bestemd voor andere doeleinden.

Samengevat geeft dat een beeld zoals op de volgende bladzijde in een overzicht is gezet.

De cijfers in onderstaand overzicht onder het kopje beoogde investeringen hebben op `n enkel punt enige toelichting nodig:

Besloten is om vanuit de reserve grondbedrijf € 6,1 miljoen te storting in de reserve kapitaallasten zwembad. Om de reserve grondbedrijf op peil te houden wordt de laatste termijn van € 2 miljoen pas in 2021 overgeboekt naar de reserve kapitaallasten zwembad. Rekening is gehouden met dekking van de bijdragen aan het Regionaal Investeringsfonds (Holland Rijnland) voor de jaren 2020-2024. In die jaren is dekking ten laste van de begroting van de algemene dienst niet meer voorzien.

Met ingang van 1 januari 2016 geldt de vennootschapsbelastingplicht ook voor overheidsondernemingen in Nederland, dus ook voor gemeenten. Na beoordeling van alle activiteiten binnen de gemeente Noordwijk blijkt voor Noordwijk alleen het grondbedrijf onder de vennootschapsbelasting te vallen. Op basis hiervan is berekend dat de belastingdruk voor de komende jaren ongeveer € 1,3 miljoen zal bedragen. Omdat deze belasting een directe relatie heeft met het grondbedrijf worden deze kosten ten laste van de reserve gebracht. Door het bijstellen van de regels van het BBV wordt de overhead grondbedrijf en projecten niet meer ten laste van de verschillende projecten gebracht middels een verdeelsleutel maar komen direct ten laste van de Reserve winst uit Grondbedrijf.

Grondexploitatie	A. Gepr. resultaat	B. Risico	Wel/niet meenemen	C. Weerstands-capaciteit	D. Beoogde investeringen	E. Risico
Boekhorst	1.320.000	21.600	niet	1.298.400		0
Space Business Park	4.381.000	3.117.000	niet	1.264.000		0
Duineveld	3.095.000	238.000	niet	2.857.000		0
Wantveld	0	0	niet	0		0
Offem-Zuid	0	1.663.400	wel	0		1.663.400
Maarten Kruytstraat	0	111.800	wel	0		111.800
Het Zilt	251.000	-297.677	niet	251.000		0
Schippersvaartweg	0	60.000	wel	0		60.000
Joh. van Hoonstraat	84.000	0	niet	84.000		0
Beoogde investeringen (D)						
Storting in reserve kapitaallasten zwembad					-2.000.000	
Beheer openbare ruimte CP1 1ste fase					-2.000.000	
VpB 2019-2024					-1.289.000	
Overhead grondbedrijf en projecten 2019-2024					-1.513.900	
RIF-bijdragen 2019-2024					-4.815.000	
Risico's Voorraden grond en overige risico's						
Risico's NIEGG's		998.000				998.000
Risico's voorraden grond		135.500				135.500
Risico's projectoverstijgend		0				0
Totaal	9.131.000	6.047.623	0	5.754.400	-11.617.900	2.968.700

Stand van zaken reserve per 01-01-2020	12.188.783
C. Weerstandscapaciteit	5.754.400
D. Beoogde investeringen	-11.617.900
Beoogde voorzieningen 2019	0 +
Beschikbare weerstandscapaciteit	6.325.283
E. Benodigd weerstandsvermogen	2.968.700
Weerstandsratio	2,1

Daarnaast wordt gekeken of de beschikbare weerstandscapaciteit (reserve grondbedrijf) de komende 4 jaar voldoende op peil is om de benodigde weerstandscapaciteit af te dekken. In de onderstaand overzicht is te zien dat de komende 4 jaar de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is.

Beschikbare weerstandscapaciteit versus benodigde weerstandscapaciteit (bedragen in €)	2020	2021	2022	2023
Jaarlijkse beschikbare weerstandscapaciteit (res. Grondbedrijf)	14.493.000	10.342.000	8.768.000	5.171.000
Benodigde weerstandscapaciteit	2.968.700	2.968.700	2.968.700	2.968.700
Verschil	11.524.300	7.373.300	5.799.300	2.202.300

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente.

	Normen VNG (%)			Indicatoren Noordwijk					
	V	M	O	Rek'18	Begr.'19	Begr.'20	Begr.'21	Begr.'22	Begr.'23
Netto schuldquote	< 100	100> <130	> 130	29%	73%	106%	103%	101%	101%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100	100> <130	> 130	19%	64%	96%	93%	90%	91%
Solvabiliteitsratio	> 50	30> <50	< 30	53%	47%	42%	42%	42%	41%
Kengetal grondexploitatie		Geen norm		14%	13%	15%	13%	4%	4%
Structurele exploitatieruimte	> 0,6	0 > < 0,6	< 0	0,48%	0,25%	-0,99%	1,15%	0,92%	1,39%
Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishoudens	< 100	100> <120	> 120	114%	111%	118%	119%	120%	120%

- **Netto-schuldquote**

De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van de begroting. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de rentelasten op de exploitatie drukken. Tabel Financiële kengetallen presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de door de gemeente verstrekte leningen (dus die de gemeente heeft uitstaan). Dit omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter. De schulden nemen aanvankelijk toe door meer investeringen in vaste activa, maar nemen daarna weer geleidelijk af als gevolg van het doen van aflossingen. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Noordwijk valt nog ruim onder die norm.

- **Solvabiliteit**

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) is gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (het financiële kengetal solvabiliteitsratio), hoe gezonder de gemeente. Noordwijk scoort met 42% als signaleringswaarde neutraal.

- **Kengetal grondexploitatie**

Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Als de signaleringswaarde <20% is dan kan dit worden beschouwd als gezond.

- **Structurele exploitatieruimte**

De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Dit laat zien in hoeverre gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. VNG waardeert een score hoger dan 0,6 als 'voldoende', een score tussen 0 en 0,6 als 'matig' en een score van 0 als 'onvoldoende'. Noordwijk scoort in de meerjarenraming volgens deze normering 'gemiddeld'. Voor het begrotingstoezicht door de Provincie is de structurele begrotingsruimte 'voldoende' wanneer deze groter is dan 0.

- *Woonlasten meerpersoonshuishouden*

De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishouden' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'gemiddeld' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. De woonlasten in Noordwijk bevinden zich rond het landelijk gemiddelde en scoren binnen de normering van VNG 'gemiddeld'.

- *Financiële kengetallen algemeen*

De indicatoren en normen zijn een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een gemeente. Als een indicator onvoldoende scoort of meerdere jaren op rij verslechtert, kan dit aanleiding zijn om bij te sturen. De bovenstaande indicatoren verhouden zich echter goed tot de normen. Daarnaast voldoet Noordwijk ook aan de wettelijke renterisiconorm en kasgeldlimiet voor de financiering. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf D Financiering.

2.3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente Noordwijk is verantwoordelijk voor de inrichting en beheer van de openbare ruimte binnen haar gemeentegrenzen. De samenhang en structuur in het ontwerpproces en de randvoorwaarden voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte zijn vastgelegd in landelijke CROW-richtlijnen en specifiek voor de gemeente "oud" Noordwijk opgestelde kaders, te weten de Uitwerking Visie Openbare Ruimte (UVOR) en de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR), en voor de oude gemeente Noordwijkerhout in een Beleidsplan kwaliteit openbare ruimte.

Onder beheer van kapitaalgoederen wordt het reguliere- en periodieke onderhoud en vervanging verstaan van onder andere wegen, riolering, openbare verlichting, groen, water en gemeentelijke gebouwen. Voor het beheer wordt gewerkt met, beheerplannen. Het doel van deze beheerplannen is het adequaat en op het gewenst niveau onderhouden én in stand houden van alle kapitaalgoederen. De financiële gevolgen voortkomend uit de beheerplannen worden verwerkt in begroting.

Naast het reguliere beheer worden grootschalige reconstructies uitgevoerd. Deze worden afzonderlijk voor besluitvorming aan de raad aangeboden en worden als investering los van het reguliere beheer gefinancierd. Ook hiervoor is voor de komende jaren een globale planning beschikbaar en zijn de benodigde bedragen reeds in belangrijke mate opgenomen in het investeringsplan.

Voor de gemeente die is samengegaan, geldt dat die het beleid moet harmoniseren. Alle verordeningen, beleid, voorschriften, beheerplannen e.d. vastgesteld door raad of door college vervallen na twee jaar van rechtswege. Indien de nieuwe gemeente een bepaalde regeling wil behouden, moet deze door de nieuwe gemeente bekrachtigd worden.

De planning voor het actualiseren en harmoniseren van de beheerplannen van de nieuwe gemeente Noordwijk wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Overzicht beheerplannen:

Naam Beheerplan	Looptijd plan oud-Noordwijk	Looptijd plan Noordwijkerhout	Looptijd plan 'Nieuw' Noordwijk	Verwachte actualisatie	Onderhouds-niveau	Achterstallig onderhoud
Openbare Verlichting	2016-2021	2016-2025	2021-2025	Q4-2020	n.v.t.	nee
Groen	2018-2021	2003-2013	2018-2021	Q1-2020	B	ja
Riolering	2017-2021	2017-2021	2021-2025	Q1-2020	n.v.t.	nee
Wegen	2017-2021	2013-2032	2021-2025	Q1-2020	B	nee
Baggeren	2015-2020	2017-2026	2021-2030	Q2-2020	n.v.t.	nee
Oeverbescherming	2017-2026	2017-2027	2021-2030	Q1-2020	goed	nee
Gebouwen	2018-2022	2017-2026	p.m.	Q2-2020	n.v.t.	nee

De nieuwe gemeente Noordwijk harmoniseert de beheerplannen voor wegen, groen, verlichting, spelen, baggeren, oeverwerken, kunstwerken, riolering en water. We streven naar passende kwaliteitsniveaus, waarbij differentiatie mogelijk is. Hierbij besteden we ook aandacht aan eventuele achterstanden. Voor groen is hiervoor €200.000 eenmalig extra beschikbaar gesteld in 2020.

Kapitaalgoederen

Wegen en kunstwerken

Het niveau van onderhoud van de wegen varieert volgens de beheerplannen van basis tot hoog. Voor grootschalige reconstructies, die veelal in integrale projecten met onder andere riolerings-, kabel- en leidingwerkzaamheden en groenbeheer plaatsvinden, worden afzonderlijke investeringskredieten aangevraagd.

Om fluctuaties in de kosten te beperken wordt er gebruik gemaakt van een egalisereserve verhardingen bij de gemeente “oud” Noordwijk en een voorziening groot onderhoud wegen bij de gemeente Noordwijkerhout.

Riolering

Het onderhoud en beheer van riolering is een wettelijke taak. De gemeente heeft een zorgplicht voor een doelmatige inzameling en transport van het afvalwater binnen haar grondgebied. Ook het verminderen van vervuiling van het oppervlaktewater, bodem en grondwater en voorkomen van wateroverlast door zowel hemelwater als grondwater behoort tot deze zorgplicht.

De kaders waarbinnen het beheer en onderhoud van riolerings- en waterbeheerwerken voor de gemeente komen uit het regionale *Integraal Afvalwater Ketenplan*. Dit plan is in 2017 geschreven door de waterpartners binnen het samenwerkingsverband Bollenstreek, de gemeenten Katwijk, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest en Teylingen en het hoogheemraadschap van Rijnland. Het planmatig onderhoud kent fluctuaties in het uitgavenpatroon. Om de lasten te egaliseren wordt er gebruikgemaakt van een voorziening riolering.

Openbare verlichting

Licht bevordert de verkeersveiligheid en vergroot de sociale veiligheid. Het beheer van de openbare verlichting is vastgelegd voor beide gemeenten in een afzonderlijk Beheerplan openbare verlichting. Hierin is onder andere de vervanging van standaard verlichting naar LED-verlichting in meegenomen. De gemeente “oud” Noordwijk maakt gebruik van een reserve Openbare Verlichting om de fluctuaties in de uitgaven te beperken.

Groen

Goed onderhouden openbaar groen draagt bij aan een prettig woon- en werkklimaat. Openbaar groen heeft door de zuiverende werking op de lucht een positief effect op gezondheid en welzijn van de inwoners. De belangrijkste kaders waarbinnen het groenonderhoud en reconstructies van gemeentelijk groen wordt uitgevoerd is het Groenbeheerplan en de oude gemeente Noordwijkerhout heeft nog een bomenbeleidsplan. Voor de aanpak van achterstallig onderhoud van het groen is €200.000 eenmalig extra beschikbaar gesteld in 2020.

Water

Belangrijke taken die nodig zijn voor een goed functionerend watersysteem zijn baggeren en het in standhouden van de oevers. Het beheer van de watergangen is voor de gemeente beschreven in het Baggerplan. De gemeente is op grond van de keur en legger van het Hoogheemraadschap Rijnland (HHR) verplicht watergangen te baggeren en vrijkomende bagger te verwerken. Primaire watergangen zijn in onderhoud bij het HHR. Echter het verwerken of afvoeren van de uitkomende bagger is wel voor rekening van de gemeente. Dit is de zogeheten ontvangstplicht.

Het onderhoud van oevers is beschreven bij de gemeente “oud” Noordwijk in het beheerplan Oeverbeschermingen en bij de gemeente Noordwijkerhout in het beheerplan Oeverinrichtingen.

Zo wordt voorkomen dat de gemeente te maken krijgt met (kritieke) situaties door achterstallig onderhoud waarbij snel dure ingrepen gepleegd moeten worden, ofwel met situaties waarin dit reeds te laat is en schade is opgetreden aan eigen kapitaalgoederen of die van derden. Bij oeverbeschermingen bestaat daarnaast de kans dat bij nalatig onderhoud (niet naleven van eisen van Keur) het HHR de gemeente een verplichting tot herstel oplegt. Waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd, die een forse verbetering betekenen voor de verschillende ecosystemen.

Gemeentelijke gebouwen

Voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen geldt bij de gemeente "oud" Noordwijk het Meerjaren OnderhoudsPlan gemeentelijke gebouwen en bij de gemeente Noordwijkerhout een beheerplan onderhoud gebouwen. Daarnaast geldt er bij de gemeente Noordwijkerhout ook een beheerplan groot onderhoud De Schelft.

In duurzaamheid, milieu en energiebeheer van het gemeentelijke gebouwen is in de voorbije jaren geïnvesteerd. Dit krijgt ook de komende jaren aandacht en is van invloed op onderhouds- en beheerkosten. Met de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen is rekening gehouden in het MJOP voor wat betreft de duurzame maatregelen die op een natuurlijk moment bij vervangingsonderhoud worden ingepland.

Het voornemen is om in 2020 een uitvoeringsprogramma verduurzaming gemeentelijke gebouwen op te stellen met bijbehoren financiële onderbouwing. Hierin worden de aanvullende duurzame maatregelen opgenomen die niet voortvloeien uit de reguliere meerjarenonderhoudplanning (MJOP). Hierbij gaat het om het doen van investeringen die niet voortvloeien uit een natuurlijk moment of in nieuwe voorzieningen die momenteel helemaal nog niet aanwezig zijn.

Onderwijshuisvesting

Schoolgebouwen worden onderhouden door het betreffende schoolbestuur. De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor voldoende ruimte. Afspraken over de gebouwen worden geregeld via het Integraal Huisvestingplan Onderwijs. Pas als een schoolgebouw terugvalt aan de gemeente, komt dit pand weer onder eigen beheer. Dit is op dit moment van toepassing voor het pand aan Uitvaltij 2 te Noordwijk.

De gemeente heeft een zestal gymnastieklocaties ten behoeve van het onderwijs. Deze zalen worden verhuurd. In de huurovereenkomsten zijn de demarcatielijsten inzake het onderhoud opgenomen.

Onderhoudskosten kapitaalgoederen

In het hierna opgenomen overzicht is het verband tussen het beleidskader en de begrote kosten van klein en groot onderhoud en kapitaallasten van de kapitaalgoederen weergegeven.

Verband tussen beleidskader en begrote kosten					
Beleidskader	Programma	2020	2021	2022	2023
Wegen	3	3.773.344	3.930.230	3.788.488	3.817.810
Openbare verlichting	3	813.384	753.903	732.539	734.043
Water	8	491.113	513.633	514.189	514.742
Riolering	8	3.527.571	3.653.004	3.799.415	3.941.791
Groen	8	2.890.573	2.853.881	2.871.759	2.889.972
Sportaccomodaties	6	1.658.131	2.354.084	2.304.211	2.220.996
Onderwijshuisvesting	5	2.391.065	2.379.068	2.285.770	2.294.182
Gebouwen	1	2.959.418	2.943.076	2.921.108	2.902.466
		18.504.599	19.380.879	19.217.479	19.316.002

2.3.4 Financiering

De financieringsparagraaf geeft, conform artikel 13 van het BBV, inzicht in het risicobeheer van de financieringsportefeuille, de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

De kaders voor financiering zijn weergegeven in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido, 2000, laatstelijk gewijzigd in 2008)
- Wet houdbaarheid overheidsfinanciën (Wet Hof, 2013)
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
- Treasurystatuut
- Financiële verordening

De Regeling schatkistbankieren decentrale overheden heeft tot gevolg dat o.a. gemeenten hun overtollige liquide middelen en beleggingen moeten aanhouden bij het Rijk. Deze middelen mogen niet langer worden uitgezet bij private partijen buiten de schatkist. Het schatkistbankieren dient twee doelen. Ten eerste levert het een bijdrage aan de EMU-schuldverlaging. Daarnaast vermindert schatkistbankieren het financieel risico voor decentrale overheden.

Risicobeheer

Een van de doelstellingen is het beperken van risico's die de gemeente loopt op het gebied van financiering en liquiditeit. Risico's zijn in te delen naar rente en krediet.

Renterisico

Het renterisico is de mate waarin het saldo van de rentelasten en -baten verandert door wijzigingen in het rentepercentage. Het renterisico wordt bepaald door de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Het doel van beide normen is de budgettaire risico's als gevolg van een rentestijging te beperken. Gezien de lage stand van de rente is er sprake van een laag risico.

De kasgeldlimiet is het maximumbedrag waarmee de gemeente haar uitgaven mag financieren met kortlopende financieringsmiddelen. Dit betreffen leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar. De kasgeldlimiet is gesteld op 8,5% van het begrotingstotaal van de gemeente. De kasgeldlimiet is voor 2020 berekend op € 9.579.000. Zodra deze limiet structureel wordt overschreden zal een langlopende geldlening (moeten) worden aangetrokken.

De wet Fido schrijft voor de kasgeldlimiet per kwartaal te presenteren. De kasgeldlimiet is voor de afzonderlijke kwartalen in 2020 als volgt te berekenen:

(bedragen x € 1.000,-)	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Kasgeldlimiet	2020	2020	2020	2020
Begrote lasten	112.700	0	0	0
Maximaal toegestane kasgeldlimiet (8,5%)	9.579	9.579	9.579	9.579
Vlottende schuld < 1 jaar	0	0	2.000	2.000
Vlottende middelen < 1 jaar				
- Rekening courant	2.000	400	0	0
- Deposito's	0	0	0	0
Totaal netto vlottende middelen	2.000	400	-2.000	-2.000
Toegestane kasgeldlimiet	9.579	9.579	9.579	9.579
Ruimte onder kasgeldlimiet	11.579	9.979	7.579	7.579

Uit de voorgaande tabel blijkt dat de netto vlottende schuld de kasgeldlimiet in 2020 niet overschrijdt. De wens om te financieren met kort of lang geld is afhankelijk van de rentestand.

Als de rente op kort geld lager is zal, zo lang als de kasgeldlimiet dit toestaat, met kort geld gefinancierd worden.

De renterisiconorm geeft een weergave van de spreiding van de renterisico's in de huidige leningenportefeuille over de komende jaren. Door deze spreiding werkt een verandering in de rente vertraagd door op de totale rentelasten. Het renterisico op de vaste leningen wordt bepaald door:

- het deel van de vaste leningen dat geherfinancierd moet worden door nieuwe vaste leningen;
- het deel van de vaste leningen waarvan de gemeente een wijziging van de rente niet kan beïnvloeden (renteherziening op basis van leningsvoorwaarden).

Het renterisico heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar (vaste schuld).

Naast de renteherzieningen zijn hiervoor ook de aflossingen van belang, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden.

De renterisiconorm is volgens ministeriële regelingen voor gemeenten bepaald op 20% van het totale bedrag van de begroting (met een minimumbedrag van € 2.500.000). De renterisiconorm komt voor 2020 uit op € 22.540.000.

Berekeningen van de renterisiconorm voor de jaren 2020-2023:

(bedragen x € 1.000,-)		2020	2021	2022	2023
Renterisico vaste schuld					
1	Renteherziening	0	0	1.668	1.529
2	Aflossingen	9.207	8.012	6.304	5.223
3	Renterisico (1+2)	9.207	8.012	7.972	6.752
4	Renterisiconorm van 20% van begrotingstotaal	22.540	22.696	22.721	22.958
5	(4>3) Ruimte onder renterisiconorm	13.333	14.684	14.750	16.206
4	Renterisiconorm				
	Begrotingstotaal per 1 januari	112.700	113.482	113.606	114.791
	Vastgesteld % in uitvoeringsregeling Wet Fido	20%	20%	20%	20%
	Renterisiconorm van 20% van begrotingstotaal	22.540	22.696	22.721	22.958

Uit de tabel blijkt dat het renterisico op de vaste schuld de renterisiconorm in 2020 niet zal overschrijden.

Kredietrisico

Een kredietrisico is het risico dat de tegenpartij (geldnemers) haar verplichtingen niet kan nakomen.

Overigens moet hierbij opgemerkt worden dat de gemeente verplicht is om uitzettingen te doen bij de schatkist of bij andere lichamen die geen toezichtrelatie hebben met de gemeente. Slechts 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000 is uitgezonderd van het schatkistbankieren. Het kredietrisico doet zich dan ook in hoofdzaak voor bij het verstrekken van geldleningen en garanties uit hoofde van de publieke taak.

Het is niet de taak van de gemeente om gelden aan verenigingen of instellingen uit te lenen. Als toch wordt besloten een geldlening uit hoofde van de publieke taak te verstrekken, dan worden, op basis van het huidige Treasurystatuut, zekerheden of garanties geëist. Het kunnen aantrekken van voordelige geldleningen door verenigingen of instellingen uit hoofde van de publieke taak kan bereikt worden door garantstelling van leningen, te verstrekken aan reguliere banken. Het verstrekken van geldleningen en garanties uit hoofde van de publieke taak kan niet zonder toestemming van de gemeenteraad.

In het verleden zijn geldleningen verstrekt aan de Woningstichting Sint Antonius van Padua. Op 1 januari 2020 betreft dit nog een bedrag van € 6.935.603. De gemeente kon destijds onder gunstiger leningsvoorwaarden geld aantrekken dan de woningstichting. In beginsel worden nu geen nieuwe geldleningen meer verstrekt.

De verstrekte geldleningen aan de woningstichting zijn geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De gemeente treedt hierbij overigens weer op als achtervang. Gelet op de financiële situatie bij de woningstichting is dit verantwoord.

De gemeente Noordwijk staat garant voor een kredietfaciliteit die de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij Duin- en Bollenstreek (GOM) heeft bij de BNG van in totaal € 35 miljoen. Als zekerheid hebben de vijf aandeelhouders ieder daarvoor een bankgarantie ad € 7 miljoen gesteld. Hier is sprake van de uitoefening van de publieke taak.

Ten slotte worden, vanuit de publieke taak volkshuisvesting, sinds 2010 aan starters, zogenoemde startersleningen verstrekt om het kopen van een bestaande woning mogelijk te maken. De gemeente heeft hiervoor een geldlening verstrekt aan de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN), die de middelen beheert ten behoeve van het verstrekken van startersleningen. De starterslening overbrugt het verschil tussen de verwervingskosten van de woning en het bedrag dat de starter

maximaal kan lenen volgens de normen van de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). De starterslening is een lening waarover de eerste drie jaar geen rente en aflossing betaald wordt.

Rente

Rente speelt een belangrijke rol in de begroting. Door de omvang van deze bedragen is het wenselijk dit onderdeel inzichtelijk te maken. Daarbij gaat het zowel om de factoren die invloed op de rente hebben als het in beeld brengen van de keuzemogelijkheden die aanwezig zijn.

Onderscheid kan worden gemaakt tussen korte rente en lange rente. Korte rente geldt voor kort geld (leningen met looptijd korter dan een jaar) en lange rente voor lang geld (leningen met looptijd langer dan een jaar).

Renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt worden nauwlettend gevolgd. Dit gebeurt onder andere door gebruik te maken van de informatie van banken (in hoofdzaak de BNG) en andere bemiddelaars op de geld- en kapitaalmarkt. Daardoor blijft de gemeente op de hoogte van belangrijke ontwikkelingen. Al een aantal jaren is er sprake van een lage rente. Bij kort geld is er zelfs sprake van een negatieve rente.

Als er sprake is van een liquiditeitstekort wordt er zoveel mogelijk gebruik gemaakt van kasgeldleningen (kort geld). Wordt de kasgeldnorm gedurende drie kwartalen overschreden dan dient volgens de voorschriften een langlopende geldlening te worden aangetrokken. Op basis van een over te leggen plan kan door de provincie hiervoor ontheffing verleend worden.

Voor de hoogte van een aan te trekken langlopende geldlening wordt gekeken naar de geldbehoefte voor de korte én middellange termijn (te verwachten grote projecten) en de hoogte van de rente.

Rentevisie

De rentetarieven zijn t.o.v. vorig jaar nagenoeg hetzelfde, waardoor er nog steeds goedkoop geld kan worden geleend. De rente voor de korte termijn ligt momenteel tussen de -/- 0,39 % en -/-0,29 %. Terwijl de rente voor lang geld ligt tussen de 0,28 % en 1,52 %.

Renteomslag taakvelden en financieringsbehoefte

Op advies van de Commissie BBV wordt onderstaande schema rentetoerekening in deze paragraaf opgenomen met ingang van de Begroting 2017. In dit schema is ook de financieringsbehoefte opgenomen.

Schema rentetoerekening:

a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		€ 1.764.973,83	
b. De externe rentebaten		€ 571.451,55	-/-
Totaal door te rekenen externe rente		€ 1.193.522,28	
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- €	133.273,07	
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- €	-	
		€ 133.273,07	-/-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		€ 1.060.249,21	
d1. Rente over eigen vermogen		€ -	
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		€ -	-/-
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente		€ 1.060.249,21	
e. De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		€ 1.061.237,66	-/-
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury		€ 988,45	
Externe rente			1,91%
Rente % maximaal te berekenen over eigen vermogen			1,91%
Rente % maximaal toe te rekenen aan BIE			0,88%
Rente % maximaal toe te rekenen aan taakvelden			0,51%

Gegevens	Leningbedrag	Rentelast
Leningenportefeuille	€ 58.180.189	€ 1.524.040
Voorzieningen	€ 22.299.823	
Totale Vreemd Vermogen	€ 80.480.012	€ 1.524.040
	Bedrag	
Algemene Reserves	€ 39.385.026	
Bestemmingsreserves	€ 73.311.829	
Overige reserves	€ 12.782.166	
Totale Eigen Vermogen	€ 125.479.021	
Totale Passiva	€ 250.197.085	
	Bedrag	Rente
Boekwaarde BIE's	€ 15.144.667	€ 133.273,07
	Bedrag	Rente
Boekwaarde activa integraal gefinancierd	€ 176.662.257	€ 908.044,00
Boekwaarde waar geen rente over wordt gerekend (Financiële Activa)	€ 18.441.237	
Bankrekening	€ 10.144.711	
Boekwaarde nieuwe investeringen (IP 2020-2023) jaarschijf 2020	€ 8.221.642	€ 42.259,24
Investeringsambities	€ 21.582.571	€ 110.934,42
Totale boekwaarde activa	€ 235.052.418	
Totale Activa	€ 250.197.085	
Financieringstekort	€ 44.238.051	
Bankrekening schatkistbankieren	€ 10.144.711	
Kasgeldlimiet	€ 10.000.000	€ -
Nieuwe leningen 2020	€ 24.093.340	€ 240.933
Totale rentelasten leningen		€ 1.764.974

Voor de financiering van investeringen wordt gebruikgemaakt van overtollige liquide middelen en indien nodig worden kort- of langlopende geldleningen aangetrokken.

Leningenportefeuille

De gemeente Noordwijk heeft per 1 januari 2020 de volgende leningenportefeuille:

Lening- nr	Bedrag geldlening oorsprong	Ingangs- datum	Krediet- verstrekker	Jaar laatste aflossing	Rente %	Geldlening begin dienstjaar	Aflossing betaald dienstjaar	Rente betaald dienstjaar	Geldlening eind dienstjaar	Rente lasten dienstjaar	Afl. in jaren
175	3.553.360	1-dec-92	NWB Bank	2032	4,04	2.052.005	123.105	82.901	1.928.900	82.901	40
176	3.539.486	1-apr-93	BNG	2033	3,34	2.055.347	117.547	68.649	1.937.800	68.649	40
177	3.630.242	16-dec-94	NWB Bank	2044	3,37	2.782.874	72.692	93.783	2.710.182	93.783	50
178	907.560	1-sep-00	BNG	2020	5,96	45.378	45.378	2.705	0	2.705	20
150	4.537.802	1-apr-98	NWB Bank	2023	4,5	726.048	181.512	32.672	544.536	26.535	25
156	2.268.901	29-feb-00	BNG	2020	5,91	113.445	113.445	6.705	0	1.099	20
157	1.361.341	29-mrt-01	BNG	2021	5,31	136.134	68.067	7.229	68.067	4.491	20
158	3.176.462	27-sep-01	BNG	2021	5,32	317.646	158.823	16.899	158.823	14.689	20
164	7.000.000	14-mei-04	BNG	2024	4,685	1.750.000	350.000	81.988	1.400.000	71.707	20
165	2.000.000	31-aug-04	BNG	2024	4,395	500.000	100.000	21.975	400.000	20.514	20
167	11.000.000	22-dec-10	BNG	2020	3,24	1.100.000	1.100.000	35.640	0	34.666	10
168	15.000.000	22-dec-11	BNG	2021	2,78	3.000.000	1.500.000	83.400	1.500.000	82.264	10
170	17.000.000	16-sep-13	NN	2023	2,045	6.800.000	1.700.000	139.060	5.100.000	128.980	10
171	5.500.000	23-dec-13	BNG	2023	1,945	2.200.000	550.000	42.790	1.650.000	42.529	10
172	17.500.000	30-okt-14	BNG	2024	0,865	8.750.000	1.750.000	75.688	7.000.000	73.110	10
179	7.000.000	2-dec-05	BNG	2045	3,964	5.644.408	128.028	223.744	5.516.381	223.744	40
180	7.000.000	10-jan-08	BNG	2032	4,659	4.666.904	267.844	212.797	4.399.060	212.797	40
181	3.500.000	24-jun-10	BNG	2035	3,85	2.240.000	140.000	86.240	2.100.000	83.543	25
182	11.000.000	30-okt-14	BNG	2022	1,495	3.300.000	1.100.000	49.335	2.200.000	49.335	10
183	10.000.000	16-jun-15	BNG	2040	2,06	10.000.000	0	206.000	10.000.000	206.000	25
136.475.154						58.180.189	9.566.440	1.570.197	48.613.750	1.524.040	

2.3.5 Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

Noordwijk heeft een nieuwe manier van werken geïntroduceerd: Het Nieuwe Noordwijkse Werken. Het hele jaar is er georganiseerde aandacht voor organisatieontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling. Dit gebeurt aan de hand van 6 leidende principes:

1. We sluiten onze dienstverlening aan op de behoefte van de klant.
We maken verbinding met de klant of met buurten waar iets speelt en kijken waar we kunnen helpen.
2. We vinden overheidsparticipatie belangrijk.
We ondersteunen initiatieven van bewoners, buurten en bedrijven. We stellen kaders waar nodig. We houden het algemeen belang in de gaten.
3. We werken opgavegericht.
We onderzoeken wat het probleem of de kans/uitdaging is en onderzoeken welke aanpak hiervoor nodig is. We doen dit integraal in samenwerking met collega's van andere teams.
4. We werken zelforganiserend.
We nemen eigenaarschap. We zetten onze kwaliteiten en expertise in en ontwikkelen die verder. We stemmen onze activiteiten af in ons team. We werken samen met andere teams. We werken resultaatgericht.
5. We zijn innovatief.
We zoeken steeds naar de beste werkwijze en nemen de ruimte daarbij nieuwe werkwijzen te proberen. We doen dat in de overtuiging dat dat verrassende resultaten kan opleveren. We vinden daarbij dat fouten niet bestaan, leerervaringen wel.
6. Waar en wanneer we werken stemmen we af op onze werkzaamheden.
Soms is kantoor beter, soms is thuis beter. Ook een externe locatie kan een logische keuze zijn. We zorgen ervoor dat we voor onze bewoners en collega's bereikbaar zijn. We laten zien waar we aan het werk zijn.

Rechtspositie ambtenaren

Op 1 januari 2020 is de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) van kracht. De invoering heeft tot doel een gelijke arbeidsrechtelijke positie te bewerkstelligen voor ambtenaren en werknemers "in de markt".

De Ambtenarenwet uit 1929 en de Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling (CAR) en Uitwerkingsovereenkomst (UWO) zijn door de invoering van de WNRA niet meer van toepassing. Ook de lokale regelingen die aan de CAR-UWO verbonden zijn, komen dan te vervallen. Voor het arbeidsrecht zijn dan de nieuwe Ambtenarenwet 2017, het Burgerlijk Wetboek en de landelijk overeengekomen Collectieve Arbeidsovereenkomst (CAO) van kracht.

De lokale regelingen en afspraken worden opgenomen in het personeelshandboek van de gemeente Noordwijk.

Op individueel niveau is voor de medewerker de eenzijdige aanstelling per 1 januari 2020 niet meer van toepassing. Hiervoor komt een arbeidsovereenkomst in de plaats. Er vindt voor de huidige medewerkers geen wijziging plaats in de afgesproken arbeidsvoorwaarden.

Cao-ontwikkelingen

Het in 2019 vastgestelde cao-akkoord voor de periode van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021 heeft de volgende gevolgen voor 2020:

- per 1 januari 2020 stijgen de salarissen met 1%
- per 1 juli 2020 stijgen de salarissen met 1%
- per 1 oktober 2020 stijgen de salarissen met 1%

De afgesproken looptijd van de cao geeft de cao-partijen de gelegenheid de gemaakte procesafspraken goed uit te werken, en gemeenten de tijd en rust om de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) in te voeren.

De VNG en de vakbonden willen in de volgende cao een sectorale norm voor bovenwettelijk vakantieverlof vaststellen. Zij moeten het nog eens worden over het overgangsrecht. Hiernaast willen de VNG en de vakbonden gezamenlijk een vitaliteitsbeleid voor de sector gemeenten ontwikkelen. De concrete afspraken over verlof en vitaliteit moeten dan onderdeel worden van de volgende cao.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is een permanent speerpunt van de gemeente. Onder informatiebeveiliging wordt verstaan: het treffen en onderhouden van een samenhangend pakket van maatregelen om de betrouwbaarheid van de informatievoorziening aantoonbaar te waarborgen. Kernpunten daarbij zijn beschikbaarheid, integriteit (juistheid) en vertrouwelijkheid van persoonsgegevens en andere informatie.

Vanaf 1 januari 2020 geldt de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) als normenkader voor de informatiebeveiliging. Deze vervangt de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). De BIO geldt voor gemeenten, het Rijk, provincies en waterschappen. Hierdoor ontstaat er één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele overheid. De BIO benadrukt meer de verantwoordelijkheid van het bestuur en het management voor risicomanagement. De transitie van de BIG naar de BIO wordt in 2020 afgerond. Het merendeel van de maatregelen zal dan ingevoerd zijn. Op basis van de BIO vindt horizontale verantwoording plaats door middel van ENSIA (eenduidige Normatiek Single Information Audit). Dit omvat een zelfevaluatie, een IT-audit, een verklaring van het college van burgemeester en wethouders en een passage over informatieveiligheid in het jaarverslag.

Privacy

Per 28 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Door de komst van de AVG hebben organisaties die persoonsgegevens verwerken meer verplichtingen. Er wordt meer nadruk gelegd op de verantwoordelijkheid van de organisatie zelf om te kunnen aantonen dat zij zich aan de wet houden. De functionaris gegevensbescherming (FG) houdt toezicht op de toepassing en naleving van de AVG.

Ook voor 2020 zal de nadruk op bewustwording van de medewerker ten aanzien van privacy een speerpunt zijn. Door middel van workshops en e-learning zal deze worden vergroot. Voor verwerkingen met een hoog privacy risico zal een Data Protection Impact Assessment (DPIA) worden uitgevoerd.

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel om overheden en semi-overheden transparanter te maken. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De verwachting is dat de Tweede Kamer dit voorstel eind 2019 vaststelt. In 2020 worden dan de voorbereidingen getroffen om uitvoering te geven aan de Wet open overheid.

Dienstverlening

In het programma algemeen bestuur is aangegeven dat we onze dienstverlening verder gaan verbeteren. Hiervoor nemen wij deel aan initiatieven van de VNG voor de invoering van GT connect. Dit is het platform dat alle communicatiefaciliteiten in zich heeft. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan onze telefonische bereikbaarheid.

Huisvesting raadzaal

In 2020 wordt uitvoering gegeven aan de keuzes die in 2019 gemaakt worden met betrekking tot de locatie van de raadzaal.

Crisisorganisatie

Veiligheid begint bij het zoveel mogelijk voorkomen van rampen, crises en incidenten en het beperken van gezondheidsschade bij een incident, een ramp of een crisis. Er is een nieuwe crisisorganisatie ingericht en getraind. Uit onderzoek blijkt dat inwoners bij rampen in grote mate zelfredzaam zijn. Dit betekent dat de bevolkingszorg zich meer richt op kwetsbare inwoners. Daarnaast richt de crisisorganisatie zich op de reguliere taken bij incidenten, crises en rampen. Voor wat betreft risico's wordt er in 2020 aandacht besteed aan verschillende thema's. Bijvoorbeeld incidenten in relatie tot cybersecurity.

Binnen de regionale crisisorganisatie (Veiligheidsregio Hollands Midden) zijn er vanuit Noordwijk op dit moment 3 Officieren van Dienst Bevolkingszorg en 1 Algemeen Commandant Bevolkingszorg gecertificeerd. Zij nemen deel aan de reguliere incidentbestrijding. In 2020 wordt een vierde Officier van Dienst Bevolkingszorg opgeleid.

Duurzaamheid

We gaan door met het verduurzamen van de gemeentelijke bedrijfsvoering. We maken een verduurzamingsplan. Deze is gericht op de gemeentelijke accommodaties, het gemeentelijk wagenpark, papierloos werken, afvalscheiding en dienstreizen.

We voeren maatschappelijk verantwoord inkopen in onze inkoopstrategieën in. Zo zetten we in 2020 de ingezette verduurzaming van de afvalscheiding in onze eigen gemeentelijke gebouwen voort. Ook verduurzamen we onze eigen gebouwen zo veel mogelijk verder door zonnepanelen op de daken en ledverlichting. Daarnaast gaan we in De Wieken warmte terugwinnen met een nieuwe duurzame installatie met warmtepompen. In onze organisatieontwikkeling gaan we onder meer door met het verankeren van duurzaam inkopen in ons inkoopbeleid, met meer plaats en tijdonafhankelijk werken en meer papierloos werken.

2.3.6 Verbonden partijen

Gemeentelijke taken worden in hoofdzaak op drie manieren uitgevoerd. Een mogelijkheid is om de uitvoering in eigen beheer door een gemeentelijke dienst uit te voeren. Er kan ook worden gekozen om een taak in te kopen bij een marktpartij. Als derde mogelijkheid is er uitbesteden aan een verbonden partij. In tegenstelling tot een marktpartij heeft de gemeente bij een verbonden partij naast een financieel ook een bestuurlijk belang. Dit kan zijn een gemeenschappelijke regeling, waarin gemeenten onderling samenwerken, zoals bij voorbeeld de sociale dienst ISD of de GGD. Het kan ook gaan om een privaatrechtelijke organisatie. Zo is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), waar de gemeente Noordwijk aandeelhouder van is, ook een verbonden partij.

Conform artikel 15 uit het BBV, beschrijft deze paragraaf eerst de visie op de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen. Daarna wordt een lijst van verbonden partijen gepresenteerd waarin opgenomen de doelstelling, de financiële bijdrage van de gemeente, eigen vermogen en vreemd vermogen van de verbonden partij en de risico's die zich voor kunnen doen.

Visie op verbonden partijen

De gemeente Noordwijk zet in op een netwerkende en participatieve overheid. De samenwerkingen met verbonden partijen dienen een doeltreffende en efficiënte bijdrage te leveren aan de ontwikkeling of het realiseren van maatschappelijke, economische of ruimtelijke opgaven.

Over de invulling van de taken leggen de verbonden partijen inhoudelijke en financiële verantwoording af en vindt er een toetsing plaats op kwetsbaarheid, kwaliteit en kostenbesparing.

Lijst van verbonden partijen

Volgens het BBV voorschift is de indeling van de lijst van verbonden partijen opgenomen in deze begroting.

De wijze waarop verbonden partijen een bijdrage leveren aan de doelstellingen is reeds in de programma's opgenomen.

De financiële informatie uit de lijst betreft het begrotingsjaar 2020 (volgens het BBV).

Wanneer een verbonden partij deze informatie nog niet paraat heeft, is de meest recente informatie weergegeven.

In de paragraaf 'Weerstandstandsvermogen' zijn bij de totale risico-inschatting de financiële risico's van de verbonden partijen beschreven. In onderstaande toelichting zijn de risico's per verbonden partij opgesteld.

Gemeenschappelijke regelingen

Intergemeentelijke Sociale Dienst, Lisse (bedragen in x €)

Doel:

Doelmatige uitvoering van de wetten op het gebied van sociale zekerheid en sommige onderdelen van de Wmo (met name hulp bij het huishouden) waarvan de uitvoering aan de gemeenten, al dan niet in medebewind, is opgedragen. Voorts is de dienst belast met de uitvoering van algemene maatregelen van bestuur, uitvoeringsregelingen van de sociale wetten en andere gemeentelijke taken op het gebied van de sociale zekerheid. De taken worden zoveel mogelijk uitgevoerd in samenwerking met arbeidsvoorziening, organisaties van zorginstellingen en instanties die met de uitvoering van sociale zekerheidswetten zijn belast. De dienst is bovendien belast met de opvang en verzorging van slachtoffers in het kader van de rampenplannen van de vier aangesloten gemeenten. Tekorten of overschotten worden met de deelnemende gemeenten verrekend.

Openbaar belang:

Individuele voorzieningen op het gebied van werk, inkomen en zorg.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Twee wethouders in het Algemeen Bestuur; wethouder in Dagelijks Bestuur		
Financieel belang/bijdrage 2020:	18.974.130		
Eigen vermogen 01-01-2020:	0	Eigen vermogen 31-12-2020:	0
Vreemd vermogen 01-01-2020:	0	Vreemd vermogen 31-12-2020:	0
Resultaat 2019:	0		

Risico's:

De ISD Bollenstreek kent enkele 'openeinderegelingen', waarbij een overschrijding van de budgetten resulteert in een hogere bijdrage van de gemeente. Voor de ISD Bollenstreek ligt het risico voor onze gemeente enerzijds in de bijdrage in de exploitatielasten en anderzijds in de uitvoering van openeinderegelingen.

Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek, Voorhout (bedragen in x €)

Doel:

Doelmatige verwijdering van afvalstoffen (service, kosten en milieu), beheren en exploiteren van gemeenschappelijke vuilafvoerinstallatie(en) en het tot stand brengen van economische bedrijfsvoering. De exploitatie wordt uitgevoerd door De Meerlanden Holding te Aalsmeer.

Openbaar belang:

De zorg voor op doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde wijze verwijderen, vernietigen en afvoeren van afvalstoffen.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Wethouder in het Algemeen Bestuur.		
Financieel belang/bijdrage 2020:	202.471		
Eigen vermogen 1-1-2020:	24.600	Eigen vermogen 31-12-2020:	24.600
Vreemd vermogen 1-1-2020:	0	Vreemd vermogen 31-12-2020:	0
Resultaat 2020:	0		

Risico's:

Eventueel onvoorzien kosten in onderhoud van de overslaginstallatie.

Veiligheidsregio Holland Midden, Leiden (bedragen in x €)

Doel:

Hoogwaardige brandweerzorg en adequate crisisorganisatie. Versterken van de generieke crisisorganisatie en in het bijzonder de reactiekracht op alle soorten incidenten en het uitvoeren van de taken die in de Wet veiligheidsregio's aan de bestuursorganen van de gemeente zijn opgedragen.

Openbaar belang:

Het behartigen van de belangen van de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de politie, brandweer, rampenbestrijding en het realiseren van een gecoördineerde inzet bij zware ongevallen en rampen betrokken organisaties, instellingen en diensten.

Rechtsvorm :	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	De burgemeester heeft zitting in het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.		
Financieel belang/bijdrage 2020:	2.757.470		
Eigen vermogen 01-01-2020:	4.493.000	Eigen vermogen 31-12-2020:	3.742.000
Vreemd vermogen 01-01-2020:	28.804.000	Vreemd vermogen 31-12-2020:	34.853.000
Resultaat 2020:	752.000		
Risico's:			
De risico's staan beschreven in de programmabegroting van de Veiligheidsregio Hollands Midden onder de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. De risico's hebben onder andere betrekking op de aanw ezigheid van gekw alificeerd of boventallig personeel, de indexpercentages, veranderende w et- en regelgeving en de afschrijving van bedrijfsmiddelen.			

Holland Rijnland, Leiden (bedragen in x €)

Doel:			
Holland Rijnland is de samenw erkingsorganisatie van 13 gemeenten die gelegen zijn tussen de metropoolregio's Amsterdam en Rotterdam Den Haag. In de domeinen maatschappij, economie en leefomgeving faciliteert Holland Rijnland regionale samenw erking. Daarnaast voert hij taken uit op het gebied van leerplicht, jeugdhulp, w oonruimteverdeling en doelgroepenvervoer. Daartoe is een Inhoudelijke Agenda 2016-2020 vastgesteld, die in de komende tijd tot uitvoering gebracht w ordt.			
Openbaar belang:			
Een evenw ichtige ontw ikkeling van de regio en het zo goed mogelijk op elkaar afstemmen van de belangen van de deelnemende gemeenten en hun inw oners.			
Rechtsvorm :	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Wethouder en raadslid in het Algemeen Bestuur.		
Financieel belang/bijdrage 2020:	682.426		
Eigen vermogen 01-01-2020:	861.000	Eigen vermogen 31-12-2020:	861.000
Vreemd vermogen 01-01-2020:	56.902.000	Vreemd vermogen 31-12-2020:	56.902.000
Resultaat 2020:	0		
Toelichting financieel belang:			
Eigen en vreemd vermogen is gebaseerd op de geprognoseerde balans uit de begroting 2019.			
Risico's: de deelnemende gemeenten zijn op grond van de gemeenschappelijke regeling geheel gezamenlijk verantw oordelijk voor de financiële situatie bij het samenw erkingsorgaan en voor mogelijke tekorten of financiële tegenvallers. Dit betekent dat Holland Rijnland in principe geen w eerstandsvermogen en w eerstandscapaciteit hoeft te hebben. Holland Rijnland mag een algemene reserve aanhouden van € 250.000 om kleine tegenvallers in de bedrijfsvoering op te kunnen vangen. De risico's liggen op het gebied van : Benodigde inhuur, ontw ikkelingen in w et- en regelgeving, rechtmatigheid (fraude, onbevoegd gedrag), aansprakelijkheid en juridische ondersteuning, sociaal/medische ondersteuning, technische incidenten, aanspraken op personele regelingen en IKB (verkoop verlofuren).			

Werkvoorzieningschap Kust-, Duin- en Bollenstreek (de Maregroep) (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:			
Deze regeling zorgt ervoor dat inw oners met een beperking of belemmering kunnen blijven w erken in een sociale w erkvoorziening. Onderling w orden afspraken gemaakt over plaatsing van de inw oners en daarvoor w ordt naar rato een geldbedrag per gemeente gerekend. Er w orden afspraken gemaakt over de verantw oording van de rechtmatigheidsaspecten.			
Rechtsvorm :	Gemeenschappelijke regeling w erkvoorzieningschap Kust-, Duin- en Bollenstreek		
Zeggenschap:	Wethouder is lid van het Algemeen Bestuur en lid van de AVA.		
Financieel belang/bijdrage 2020:	442.679		
Eigen vermogen 01-01-2020:	2.300.000	Eigen vermogen 31-12-2020:	2.220.000
Vreemd vermogen 01-01-2020:	633.350	Vreemd vermogen 31-12-2020:	422.240
Resultaat 2020:	0		
Toelichting financieel belang			
Risico's:			
Voor de Maregroep geldt een bijdrage van de gemeente in het tekort via een bonus/malusregeling terw ij er vanw ege rijksbezuinigingen vanaf 2011 een gemeentelijke bijdrage geldt.			

Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden, Leiden (bedragen in x €)

Doel:

De Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden, met als uitvoerende eenheden de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hollands Midden, bureau GHOR Hollands Midden en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Hollands Midden, geeft uitvoering aan de Wet Publieke Gezondheid en taken op het terrein van de gezondheidszorg en aan de geneeskundige hulpverlening bij rampen. Daarnaast heeft de RDOG tot taak: het instellen, in stand houden en continu paraat hebben van een centrale post ten dienste van het ambulancevervoer.

Openbaar belang:

De RDOG Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere omstandigheden als crisissituaties.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Wethouder in het Algemeen Bestuur.		
Financieel belang/bijdrage 2020:	2.214.000		
Eigen vermogen 01-01-2020:	3.401.000	Eigen vermogen 31-12-2020:	3.533.000
Vreemd vermogen 01-01-2020:	31.697.000	Vreemd vermogen 31-12-2020:	29.983.000
Resultaat 2020:	0		

Risico's:

De risico's staan beschreven in de programmabegroting van de RDOG Hollands Midden onder de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, subsectie Risicomanagement. De risico's hebben onder andere betrekking op de implementatie digitaal dossier JGZ, beperkingen in de formatie, afhankelijkheid van externe expertise bij automatisering, positionering MZVT, onvoldoende kennis over wet- en regelgeving en het functioneren van het nieuwe Portefeuilleoverleg

Omgevingsdienst West Holland

Doel / openbaar belang:

Ondersteuning van de belangen van de deelnemers op het gebied van omgeving en milieu, met name ter behartiging van het gemeentelijk belang van de beleidsontwikkeling op het gebied van omgeving en milieu, alsmede gericht op een efficiënte en doelmatige uitvoering van de gemeentelijke taken en bevoegdheden

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling w erkvoorzieningschap Kust-, Duin- en Bollenstreek		
Zeggenschap:	Wethouder is lid van het Algemeen Bestuur en lid van de AVA.		
Financieel belang/bijdrage 2020:	3.737.000		
Eigen vermogen 01-01-2020:	855.000	Eigen vermogen 31-12-2020:	925.000
Vreemd vermogen 01-01-2020:	5.500.000	Vreemd vermogen 31-12-2020:	5.500.000
Resultaat 2020:	0		

Toelichting financieel belang

Risico's: Zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Gemeentelijke regeling belastingen Lisse-Noordwijk-Teylingen (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:

Beperken van de kwetsbaarheid, het behalen van efficiencyvoordelen en de verbetering van de continuïteit en kwaliteit van de uitvoering van de belastingheffing en invordering.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling w erkvoorzieningschap Kust-, Duin- en Bollenstreek		
Zeggenschap:	Wethouder is lid van het Algemeen Bestuur en lid van de AVA.		
Financieel belang/bijdrage 2020:	594.068		
Eigen vermogen 01-01-2020:	0	Eigen vermogen 31-12-2020:	0
Vreemd vermogen 01-01-2020:	0	Vreemd vermogen 31-12-2020:	0
Resultaat 2020:	0		

Toelichting financieel belang

Risico's: Algemene risico's genoemd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Vennootschappen en corporaties

BNG, Den Haag (bedragen in x €)

Doel / (openbaar) belang:

De NV Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Met het deelnemen in het maatschappelijk kapitaal van de NV wordt beoogd te voorzien in het (gemeenschappelijk) behartigen van de belangen rondom de kapitaalbehoefte van onder meer de lagere overheden.

Rechtsvorm: Structuur Vennootschap

Zeggenschap: Wethouder in AVA.

Aantal aandelen: 21.411

Dividend: 61.021

Risico's:

Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen; de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De gemeente ontvangt jaarlijks dividend. De resultaten van deze deelneming fluctueren en daarmee ook de dividenduitkering.

Dunea, Zoetermeer (bedragen in x €)

Doel:

Excellente dienstverlening, leveringsbetrouwbaarheid en aandacht voor natuur-, recreatie- en waterkwaliteit. Dunea produceert en levert drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland.

Openbaar belang:

De productie en levering van goed en betrouwbaar drinkwater, 24 uur per dag, met zo min mogelijk storingen.

Rechtsvorm: NV

Zeggenschap: Wethouder in AVA.

Aantal aandelen: 130.755

Dividend: 0

Risico's:

De gemeente is aandeelhouder. Het risico voor de aandeelhouder beperkt zich tot de wettelijke risico's.

Liander, Arnhem (bedragen in x €)

Doel:

Het snel, innovatief en betrouwbaar leveren van (energie)diensten en deze continu verbeteren.

Openbaar belang:

Liander beheert elektriciteits- en gasnetwerken (in Zuid-Holland, Gelderland, Flevoland en delen van Friesland) en is verantwoordelijk voor het transport van betaalbare, duurzame en veilige energie.

Rechtsvorm: NV

Zeggenschap: Wethouder in AVA.

Aantal aandelen: 1.011.302

Dividend: 942.586

De Meerlanden Holding NV, Aalsmeer (bedragen in x €)

Doel:

De Meerlanden Holding NV is een overheids NV die zich richt op het verzamelen, verwerken en recyclen van de afvalstoffen en aanverwante taken voor onze en enkele omliggende gemeenten. In een dienstverleningsovereenkomst van 5 jaar zijn de aard en omvang van de te leveren diensten en de vergoeding vastgelegd. Deze vergoeding wordt zo laag mogelijk gehouden. Marktconform, tegen een goede prijs en kwaliteitsverhouding.

Openbaar belang:

Rechtsvorm: NV

Zeggenschap: Wethouder in AVA.

Aantal aandelen: 2.447

Dividend: 22.000

GOM, Noordwijk (bedragen in x €)

Doel:

Het daadwerkelijk realiseren van de herstructurering en gebiedsontwikkeling van de Greenport Duin- en Bollenstreek d.m.v. het zelfstandig realiseren van ruimtelijke projecten en door het maken van afspraken of het aangaan van overeenkomsten met derden over de uitvoering van ruimtelijke projecten.

Het verrichten van alle overige handelingen op commercieel en financieel gebied, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Openbaar belang:

De herstructurering van het buitengebied van de Duin- en Bollenstreek en de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen en kwaliteitsverbetering.

Rechtsvorm:	BV
Zeggenschap:	Wethouder in AVA.
Aantal aandelen:	65.000
Dividend:	0

Risico's:

Met inachtneming van de kapitaalbreng van de 6 gemeenten (€ 390.000), de € 10 miljoen bijdrage van Holland Rijnland uit het regionaal investeringsfonds (RIF) voor de Greenport en een nader te bepalen deel van de € 20 miljoen uit het RIF voor de regionale groenstructuur, de toegekende FES-gelden, eventuele provinciale bijdragen en rijksbijdragen, eventuele andere subsidies en de opbrengst uit de verkoop van gronden is het uitgangspunt van de GOM een budgettair neutraal eindresultaat. Voor de GOM geldt dat het eigen vermogen noodzakelijk was om projecten mogelijk te maken. De zes Greenportgemeenten hebben hiervoor ieder een garantstelling van € 7.000.000, verstrekt. Ons risico is dus beperkt tot die garantstelling.

Jaarlijks worden door de GOM de risico's geïventariseerd. Volgens de brief van de GOM d.d. 19 april 2016 is het maximale hypothetische risico voor 2017 berekend op 8,2 miljoen euro. Als één van de zes aandeelhouders komt dat voor Noordwijk neer op een risico van 1,37 miljoen. De kans hierop wordt echter geschat op kleiner dan 5%. De aandeelhouders kunnen overwegen het eigen vermogen aan te houden van 0,068 miljoen (5% van 1,37 mln).

Stichtingen en verenigingen

Stichting RIJK, Heemstede (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:

Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK) is een samenwerkingsorganisatie tussen een aantal gemeenten in Noord-Holland en sinds kort 3 gemeenten in Zuid-Holland. Het doel van de stichting is om financiële, kwalitatieve en procesmatige inkoopvoordelen voor haar leden te behalen. Daarnaast wordt inkoop als strategisch en tactisch instrument ingezet ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Rechtsvorm:	Stichting		
Zeggenschap:	Gemeentesecretaris is lid Algemeen Bestuur.		
Financieel belang/bijdrage 2020	197.400		
Eigen vermogen 01-01-2020:	515.000	Eigen vermogen 31-12-2020:	515.000
Vreemd vermogen 01-01-2020:	0	Vreemd vermogen 31-12-2020:	0
Resultaat 2020:	0		

Toelichting financieel belang

Risico's: Algemene risico's genoemd in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing

Samenwerkingsovereenkomst Noordwijk en AVR

Doel / openbaar belang:

Deze regeling zorgt ervoor het realiseren van een efficiënte, effectieve en kwalitatieve hoogwaardige uitvoering van de afvalinzameling en aanverwante zaken in de kernen Noordwijk aan Zee en Noordwijk Binnen

Rechtsvorm:	Samenwerkingsovereenkomst		
Zeggenschap:	Wethouder is lid van het Algemeen Bestuur en lid van de AVA.		
Financieel belang/bijdrage 2019:	1.141.680		
Eigen vermogen 01-01-2018:	45.000	Eigen vermogen 31-12-2018:	45.000
Vreemd vermogen 01-01-2018:	504.786	Vreemd vermogen 31-12-2018:	504.786
Resultaat 2017:	0		

Toelichting financieel belang

Risico's: Zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Vereniging van Nederlandse Gemeente**Doel / openbaar belang:**

De VNG behartigt de belangen van de gemeenten, voert gemeenschappelijke diensten voor gemeenten uit.

Rechtsvorm: Vereniging

Zeggenschap: 1 lid gemeente in ALV

Financieel belang/bijdrage 2019:

Eigen vermogen 01-01-2017: 65.548.000   **Eigen vermogen 31-12-2017:** 65.530.000

Vreemd vermogen 01-01-2017: 81.229.000   **Vreemd vermogen 31-12-2017:** 76.374.000

Resultaat 2017: 209.000

Toelichting financieel belang

Risico's: Zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

2.3.7 Grondbeleid

De gemeente Noordwijk voert sinds jaren een actief grondbeleid. Dat uitgangspunt is leidend in de Nota Grondbeleid 2017-2018 die in februari 2017 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dit actief grondbeleid zal voorgesteld worden aan de gemeenteraad van de nieuwe gemeente Noordwijk in 2019/2020 met een nieuwe Nota Grondbeleid 2020.

Bij actief grondbeleid begeeft de gemeente zich als ondernemer op de grondmarkt. Ze verwerft grond, maakt deze bouw- en woonrijp en geeft ze weer uit. In het Boek Grondbedrijf 2020 wordt de (financiële) stand van zaken van de projecten gepresenteerd.

Het meerjarenperspectief grondexploitaties (MPG), bestaande uit een overzicht van de financiële resultaten van alle Bouwgronden In Exploitatie (BIE's) geeft inzicht in de grote invloed van het grondbeleid op de financiële positie van de gemeente Noordwijk.

Besluit Begroting en Verantwoording

Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bevat de regelgeving voor het opstellen van de jaarlijkse begroting en jaarrekening.

De commissie BBV geeft onder meer richtlijnen over:

- de systematiek voor het berekenen van de interne rekenrente: gemiddelde van de leningenportefeuille keer de verhouding eigen vermogen – vreemd vermogen;
- het startpunt van een BIE: het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief de grondexploitatiebegroting;
- de looptijd van een grondexploitatiecomplex: maximaal 10 jaar;
- wat kan worden gerekend tot de vervaardigingskosten die aan de BIE mogen worden toegerekend: aansluiting op de kostensoortenlijst artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening.

Deze regels zijn gehanteerd bij het maken van de herzieningen van de grondexploitaties, die zijn vastgesteld in het boek Grondbedrijf 2019. Het financieel effect daarvan is in de meerjarenbegroting 2020-2023 verwerkt.

De nieuwe notitie BBV introduceert de 'warme gronden', gronden waar de gemeente een voornemen heeft om te ontwikkelen. Complexen, die voldoen aan de eisen van de warme gronden, zullen op deze manier verwerkt worden in het Boek Grondbedrijf 2020.

Wet voorkeursrecht gemeente (Wvg)

Door de keuze van het college om minder woningen te bouwen op Bronsgeest is er ter compensatie de Wvg gevestigd op enkele andere locaties. Op deze locaties vinden eventueel verwervingen plaats ten behoeve voor woningbouw. De begeleiding hiervan wordt verzorgd door het grondbedrijf, dit kost in 2020 het grondbedrijf capaciteit. Hiervoor en voor de eventuele verwervingen zijn middelen nodig.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1-1-2016 is de gemeente verplicht om vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen over de activiteiten die gekenmerkt kunnen worden als activiteiten van een onderneming. De activiteiten binnen het grondbedrijf vallen hieronder.

Samengevat komt het op het volgende neer: alle BIE's moeten worden gewaardeerd. Deze waardering vormt per 1-1-2016 de zogenaamde 'openingsbalans'. Vervolgens wordt per jaar bekeken of er –ten opzichte van deze openingsbalans– winst gerealiseerd is. Over deze winst moet Vpb worden betaald. Overigens geldt dit voor de winst op het totaal van de grondexploitaties; eventuele verliezen op projecten kunnen met winsten op andere projecten worden verrekend. Nieuw te openen BIE's worden in 2020 aan de openingsbalans toegevoegd.

Snippergroen

Het project snippergroen is bijna afgerond. Er zullen een aantal zaken in 2020 doorlopen. Hiernaast zal grondzaken een voorstel doen om te voorkomen dat in de toekomst een project snippergroen weer noodzakelijk is.

Relaties

Het grondbeleid heeft een aantoonbare relatie met de volgende programma's en hun relevante doelstellingen, per programma wordt de verwachte bijdrage vanuit het grondbedrijf aangegeven:

Verkeer en Parkeren (Programma 3)

Nieuwe ruimtelijke structuren dienen hoogwaardig, duurzaam en waar mogelijk multifunctioneel ingericht te zijn. Bij gebiedsontwikkelingen hoort ook de inrichtingsopgave van de openbare ruimte. De investeringen in ruimtelijke structuur (water, groen en verharding) dienen kwalitatief hoogwaardig en duurzaam te zijn. Een bijzonder aandachtspunt daarbij is het realiseren van voldoende parkeerplaatsen (waar mogelijk ondergronds). In principe geldt dit voor alle ruimtelijke projecten. De gemeente maakt bouw- en woonrijp. Binnen het programma Noordwijk Zeewaardig, waar huidige parkeerterreinen ontwikkeld worden met een nieuwe functie en het parkeren ondergronds wordt gecompenseerd, is de realisatie van een hoogwaardige openbare ruimte één van de speerpunten.

Economie (Programma 4)

Het grondbedrijf zal ten aanzien het bedrijventerrein Space Business Park de gronduitgifte begeleiden. Hiernaast, om de Duin- en Bollenstreek bloeiend te houden door de m2 bollenareaal te handhaven, participeert de gemeente actief in de Greenport Ontwikkelings Maatschappij (GOM). Gronden worden verworven, die vervolgens worden ingebracht bij de GOM.

Sport en cultuur (Programma 6)

Noordwijk is een cultureel en sportief dorp met een rijk evenementen- en verenigingsleven, met actieve betrokkenheid van de vrijwilligers. Het is de ambitie om in samenwerking met het bedrijfsleven de kwaliteit van de sportvoorzieningen zodanig te verbeteren dat ook topsportverenigingen hier willen trainen en hun sport bedrijven.

Onder andere door gerealiseerde exploitatiewinsten op ruimtelijke projecten wordt getracht middelen vrij te maken om investeringen in deze voorzieningen mogelijk te maken.

Wonen en Ruimte (Programma 9)

Vanuit de huidige structuurvisie is een beleid ingezet waarbij Noordwijk een gematigde en beheerste groei kent. De omgevingsvisie geeft het nieuwe kader voor realisatie van ruimtelijke opgaven. Waar nodig verwerft de gemeente hiervoor (strategisch) grond en wordt deze in latere instantie als bouwrijpe grond verkocht. Grondbeleid is daarbij dienstbaar aan het realiseren van volkshuisvestelijke en ruimtelijke opgaven.

De woningmarkt is de afgelopen jaren aangetrokken en de verwachting is dat dit zich de komende jaren doorzet. In 2020 zullen verschillende projecten vanuit de planvorming overgaan in de uitvoering. Dit betekent vanuit het grondbedrijf dat er onderhandelingen moeten worden gevoerd met grondeigenaren dan wel ontwikkelaars/ bouwers, overeenkomsten moeten worden gemaakt en grondexploitaties moeten worden opgesteld,

De ruimtelijke projecten waar vandaan aan het grondbedrijf de meeste aandacht wordt gevraagd zijn waarschijnlijk:

- Offem-Zuid
- (Klein-) Bronsgeest
- Duineveld
- Projecten binnen het programma Noordwijk Zeewaardig
- Ireneschool
- De Zilk

De complexen in het Grondbedrijf

De onderstaande complexen zijn in 2019 een BIE. De beschrijving van de complexen is opgenomen in het boek Grondbedrijf 2019 van de gemeente Noordwijk, alsmede in de Programma's 4 Economie en 5 Ruimte en Wonen.

Complex	Naam
1.23	Space Business Park
1.44	Maarten Kruytstraat
1.51	Offem-Zuid
1.56	Restgronden Boechorst
1.61	Duineveld
1.75	Northgohal e.o.
1.78	Leefbaarheidsimpuls De Zilk
1.79	Schippersvaartweg

Voor de navolgende complexen wordt (mogelijk) nog in de loop van 2020 een besluit genomen om een grondexploitatiebegroting vast te stellen, waarmee deze complexen eveneens de status van BIE verkrijgen.

Complex	Naam
1.14	Van der Mortelstraat
1.25	(Klein) Bronsgeest
1.80	Ireneschool

Risico paragraaf

Risicobeleid en risicomanagement strekken zich ook uit tot het grondbeleid. In grondexploitaties doen zich vele risico's voor. In het proces van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft het risicomanagement een vaste plaats gekregen. Iedere herziening of nieuwe grondexploitatie bevat een risicoanalyse, waarbij volgens een vast format per risico de mogelijke financiële consequenties worden aangegeven. Hierbij wordt ook aangegeven of er in het weerstandsvermogen een reservering moet worden gemaakt en/of er beheersmaatregelen kunnen worden getroffen. Alle risico's bij elkaar vormen de basis voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit van het grondbedrijf. Deze risicoanalyses én het bepalen van de weerstandscapaciteit worden geactualiseerd bij het opstellen van de jaarrekening en de begroting.

Meerjarenprognose Grondbedrijf (MPG)

De meerjarenprognose van het grondbedrijf is opgenomen in het boek Grondbedrijf 2019. Dit is tijdens het vaststellen van de begroting 2020 de meest recente versie van de MPG.

Financiële begroting

3.1 Inleiding

De financiële begroting heeft de volgende doelen:

1. autorisatie: na vaststelling door de gemeenteraad goedkeuring geven aan het doen van uitgaven;
2. allocatie: keuzes maken voor welke taken de middelen worden ingezet;
3. inzicht: verschaffen van inzicht in de financiële begroting, ook op lange termijn.

Hoewel in het programmaplan eveneens meerjarig cijfers per programma zijn opgenomen, heeft dit deel tot doel daar een nadere toelichting op te geven.

In het besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn eisen gesteld aan de specifieke informatie die moet zijn opgenomen in de financiële begroting. De bedoeling is om de transparantie van de gemeentelijke begroting te verhogen. Deze verplichte onderwerpen zijn uitgangspunten voor de structuur van de programmabegroting.

3.2 Grondslagen

In dit hoofdstuk staan de financiële uitgangspunten die zijn gebruikt bij de totstandkoming van de ramingen in de financiële begroting. In het volgende overzicht staan de belangrijkste uitgangspunten weergegeven.

Grondslagen begroting 2020-2023				
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Algemene uitkering	Sept.circulaire 2019	Sept.circulaire 2019	Sept.circulaire 2019	Sept.circulaire 2019
Lonen/premies	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%
Prijzen (algemeen)	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%
Subsidies	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%
OZB opbrengsten	1,8%	1,8%	21,8%	1,8%
Leges en rechten	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%
Afvalstoffenheffing	Meerjarig	Meerjarig	Meerjarig	Meerjarig
Rioolheffing	Meerjarig	Meerjarig	Meerjarig	Meerjarig
Rente reserves	Op basis van de BBV regels wordt geen rente meer toegerekend aan de reserves.			
Kapitaallasten	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Aantal inwoners	43.159	43.459	43.759	44.059

3.3 Totaaloverzicht lasten en baten per programma

Omschrijving programma's	Begroting 2019		Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Bestuur en diensverlening	9.223.151	3.611.903	10.132.663	2.801.166	10.412.141	2.825.045	10.627.822	2.738.622	10.922.610	2.772.346
2. Veiligheid	4.731.186	383.472	4.786.627	390.376	4.872.488	397.402	4.966.773	404.555	5.003.133	411.837
3. Verkeer en parkeren	7.094.098	173.224	7.758.411	155.991	7.803.332	157.281	7.640.481	158.593	7.669.331	159.929
4. Economie	1.225.337	32.662	3.311.577	821.253	3.100.861	835.891	2.976.174	850.793	2.783.315	865.963
5. Onderwijs	3.657.540	140.561	4.195.607	440.586	4.195.497	446.583	4.059.435	452.687	4.065.901	458.902
6. Sport en cultuur	14.342.203	2.841.599	7.284.014	1.324.577	7.966.954	1.348.230	7.893.257	1.372.306	7.859.098	1.396.817
7. Sociaal Domein en volksgezondheid	32.243.252	9.182.022	37.939.713	7.871.914	38.103.995	7.876.476	38.476.000	7.981.120	38.730.356	8.082.138
8. Duurzaamheid en leefomgeving	14.716.715	10.906.263	16.584.296	13.963.856	16.528.352	14.276.866	16.693.538	14.513.143	17.065.860	14.878.405
9. Wonen en ruimte	14.088.389	14.037.734	3.431.997	1.119.056	3.063.409	1.811.554	2.692.564	1.175.722	2.678.753	1.267.351
Subtotaal Programma's	101.321.871	41.309.440	95.424.905	28.888.775	96.047.029	29.975.328	96.026.044	29.647.541	96.778.357	30.293.688
Algemene Dekkingsmiddelen										
Overhead	17.353.514	75.126.000	16.873.767	78.584.000	16.979.843	80.800.000	17.056.311	80.449.000	17.496.808	81.385.000
Vennootschapsbelasting	219.000	666.690	221.000	793.537	225.000	793.773	244.000	794.014	186.000	794.266
Onvoorzien	180.000		180.000		230.000		280.000		330.000	
Totaal baten en lasten	119.074.385	117.102.130	112.699.672	108.266.312	113.481.872	111.569.101	113.606.355	110.890.555	114.791.165	112.472.954
Totaal saldo van baten en lasten	-1.972.255		-4.433.360		-1.912.771		-2.715.800		-2.318.211	
Toevoeging/Onttrekking aan Reserves:										
Toevoegingen	4.390.386		3.638.503		6.706.275		5.269.788		3.325.045	
Onttrekkingen		6.604.739		8.506.692		9.287.121		8.175.607		6.270.509
Subtotaal Mutaties Reserves	4.390.386	6.604.739	3.638.503	8.506.692	6.706.275	9.287.121	5.269.788	8.175.607	3.325.045	6.270.509
	123.464.771	123.706.869	116.338.175	116.773.004	120.188.147	120.856.222	118.876.143	119.066.162	118.116.210	118.743.463
Resultaat	242.098		434.829		668.075		190.019		627.253	

3.4 Structureel en reëel evenwicht

Programma's	Lasten of Baten	I/S	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totaal exploitatie programma's	Lasten	Totaal	112.699.672	113.481.872	113.606.355	114.791.165
Totaal exploitatie programma's	Baten	Totaal	108.266.312	111.569.101	110.890.555	112.472.954
Saldo Lasten en Baten programma's			-4.433.360	-1.912.771	-2.715.800	-2.318.211
Toevoegingen en onttrekking reserves	Lasten	Totaal	3.638.503	6.706.275	5.269.788	3.325.045
	Baten	Totaal	8.506.692	9.287.121	8.175.607	6.270.509
Saldo toevoegingen en onttrekkingen reserves			4.868.189	2.580.846	2.905.819	2.945.464
Begrotingssaldo na bestemming			434.829	668.075	190.019	627.253
Incidentele Lasten en Baten	Lasten	I	3.475.838	7.312.382	5.265.623	1.340.000
	Baten	I	3.475.838	7.312.382	5.265.623	1.340.000
Saldo incidentele lasten en baten			0	0	0	0
Saldo structurele Lasten en Baten		S	434.829	668.075	190.019	627.253
Structureel evenwicht			JA	JA	JA	JA

3.5 Geprognoseerde balans

Voor de uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente wordt de geprognoseerde balans weergegeven. Dit geeft onder meer inzicht in de ontwikkeling van de investeringen en het meerjarig verloop van de reserves en voorzieningen. Deze balans bevat de posten om het EMU-saldo en de financiële kengetallen te kunnen berekenen.

Begrotingsjaar T X €1.000,-	2020					
	T-2	T-1	T	T+1	T+2	T+3
	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Activa						
(im) Materiële vaste activa	158.042	206.466	230.114	228.107	226.692	226.692
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	547	547	547	547	547	547
Financiële vaste activa: Leningen	11.184	11.177	11.177	11.177	11.177	11.177
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	39.442	6.717	6.717	6.717	6.717	6.717 +
Totaal Vaste Activa	209.215	224.907	248.555	246.548	245.133	245.133
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	15.880	15.145	16.649	14.481	4.362	4.362
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	21.407	16.115	16.115	16.115	16.115	16.115
Liquide middelen	611	611	611	611	611	611
Overlopende activa	17.909	8.909	4.909	4.909	4.909	4.909 +
Totaal Vlottende Activa	55.807	40.780	38.284	36.116	25.997	25.997
Totaal Activa	265.022	265.687	286.839	282.664	271.130	271.130
Passiva						
Eigen vermogen	139.170	125.479	120.611	118.030	115.124	112.179
Voorzieningen	13.742	22.300	22.889	21.482	16.160	16.829
Vaste schuld	69.460	92.273	121.704	121.517	118.211	118.211 +
Totaal Vaste Passiva	222.372	240.052	265.204	261.029	249.495	247.219
Vlottende schuld	38.168	21.153	17.153	17.153	17.153	19.429
Overlopende passiva	4.482	4.482	4.482	4.482	4.482	4.482 +
Totaal Vlottende Passiva	42.650	25.635	21.635	21.635	21.635	23.911
Totaal Passiva	265.022	265.687	286.839	282.664	271.130	271.130

3.6 Investerings

Investerings hebben als kenmerk dat zij duurzaam zijn. Een investering gaat meerdere jaren mee. Op het moment dat een investering plaatsvindt (aanschaf, bouw) worden uitgaven gedaan. Deze uitgaven leiden echter niet direct tot lasten in de exploitatiebegroting. Op de investering wordt afgeschreven. Toerekening van de kapitaallasten (rente en afschrijving) aan de exploitatie vindt voor de eerste maal plaats in het jaar, nadat de investering is opgeleverd.

In het voorliggende investeringsplan wordt nog onderscheid gemaakt tussen investeringen in Noordwijk en Noordwijkerhout voor dezelfde onderwerpen omdat hieraan afzonderlijke beheerplannen ten grondslag liggen. Bij harmonisering van deze beheerplannen in 2020 zal dit onderscheid er niet meer zijn.

De systematiek van het investeringsplan is als in voorgaande jaren.

In navolgend overzicht wordt een totaaloverzicht van alle voorgenomen investeringen in 2020 en de geplande investeringen in 2021, 2022 en 2023 gegeven.

Het investeringsplan 2020 – 2023 is opgesteld vanuit de investeringsplanning voor de periode 2019 – 2022 met daaraan toegevoegd de jaarschijf 2023. De jaarschijf 2023 is gevuld met nieuwe plannen. Ook in de jaren 2020 – 2022 zijn nieuwe investeringen toegevoegd en investeringen in tijd verschoven.

Programma 1 Bestuur en Dienstverlening

In dit programma zijn de ICT-gerelateerde investeringen voor de jaren 2020-2023 opgenomen conform het ICT instandhoudingsplan. In 2023 is er een bedrag ad. € 317.750,- opgenomen voor Automatisering en € 117.139,- voor informatisering. De kosten (kapitaallasten) van deze investeringen worden opgevangen binnen de ICT-instandhoudingsreserve.

Programma 2 Veiligheid

Binnen programma 2 is voor de bouwindexatie Noordwijkse reddingsbrigade (NRB) € 108.000,- opgenomen en voor duurzaamheid en wetgeving NRB € 400.000,- in 2020 en voor camera's Grent € 174.000,-.

Programma 3 Verkeer en Parkeren

Binnen programma 3 zijn investeringen opgenomen voor reconstructie wegen, parkeerautomaten, openbare verlichting, onderhoud wegen, UVOR, reconstructie Parallelboulevard en de reconstructie verlengde Beeklaan.

Voor reconstructie wegen (o.a. Boerenburg, UVOR) is € 315.000,- meegenomen in 2023. Voor vervanging openbare verlichting Noordwijkerhout is op basis van bijgestelde plannen een bedrag van € 201.257,- in 2020, € 97.578,- in 2021, € 193.276,- in 2022 en € 219.782,- in 2023 geraamd. Voor lichtbeleid Noordwijk is een bedrag van € 301.000,- toegevoegd aan jaarschijf 2023. Voor de vervanging diverse wegen elementen is € 283.264,- opgenomen in 2023 en € 1.360.000,- voor vervanging Zeeburg elementen. Voor wegen is € 384.336,- opgenomen in 2023 en € 35.172,- voor waterwegen in ditzelfde jaar, waar de dekking voor beiden ten laste komt van de achterliggende voorzieningen.

Programma 6 Sport en Cultuur

In dit programma is voor speelruimteplan in 2023 een bedrag van € 485.000,- opgenomen. Voor sportpark Nieuwe Zeeweg is voor verlichting van veld 1 t/m 3 een bedrag van € 60.000,- opgenomen in 2023 en voor verlichting van voetbalvelden Duinwetering een

bedrag van € 50.000,- in 2023. Voor renovatie van de natuurgrasvelden 4/5 op sportpark Duinwetering een bedrag van € 50.000,-opgenomen in 2023.

Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving

Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving betreft de onderwerpen afval en riolering.

Voor de vervanging en verbetering van riolering is aangesloten bij het iAWKP. De kosten (kapitaallasten) van deze investeringen worden opgevangen binnen het gesloten systeem van kostendekkendheid van riolering. De opgenomen jaarlijkse bedragen hiervoor zijn als volgt, in 2020 € 3.600.928,-, € 3.200.293,- in 2021, € 2.428.53,- in 2022 en € 2.710.000,- in 2023.

Wat betreft het onderwerp afval, is er in 2023 een investeringsbedrag van € 693.097 opgenomen voor afvalcontainers. De kosten (kapitaallasten) van deze investeringen worden opgevangen binnen het gesloten systeem van kostendekkendheid van afvalstoffenheffing.

Vertraging in verband met stikstofproblematiek (PAS). In verband met de problematiek omtrent de stikstofdepositie zal een aantal voorgenomen investeringen mogelijk later plaatsvinden. Er is een bedrag van € 500.000,- opgenomen voor de verwachte kostenstijging in verband met deze vertraging. Daarnaast kan ook de nieuwe normering voor PFAS (verzameling van chemische stoffen) voor vertraging zorgen.

Investeringsbedragen					
Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Programma 1 Bestuur en ondersteuning					
Noordwijk					
Vervanging ICT automatisering		232.500	160.800	1.558.500	317.750
<i>Dekking uit reserve ICT-instandhouding</i>		-232.500	-160.800	-1.558.500	-317.750
Vervanging ICT informatisering		618.677	121.731	753.340	117.139
<i>Dekking uit reserve ICT-instandhouding</i>		-618.677	-121.731	-753.340	-117.139
<i>Bijdrage GR Noordwijkerhout</i>					
Vervoermiddelen Openbare Werken	245.000	535.000	351.000	287.500	0
Groot en rijdend materiaal Openbare Werken	251.000	42.500	42.500	97.500	0
Investerings Facilitair	110.000	175.000	8.800		
Communicatiebeleidsplan	25.000				
Vervanging meubilair wethouders en secretaris			25.000		
Vervanging stoelen		16.500			
Subtotaal	631.000	1.620.177	709.831	2.696.840	434.889
Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden	0	-851.177	-282.531	-2.311.840	-434.889
Programma 2 Veiligheid					
Bouwindexatie NRB 2019		108.000			
Duurzaamheid en wetgeving NRB		400.000			
Camera's Grent		174.000			
Subtotaal	0	682.000	0	0	0
Waarvan gedekt binnen	0	0	0	0	0
Programma 3 Verkeer en parkeren					
Noordwijk					
Reconstructie Duinweg	2.375.000				
Reconstructie wegen (o.a. Boerenburg)	285.000	315.000	315.000	315.000	315.000
Lichtbeleid		452.155	440.162	365.200	301.000
Verlichting op- en afritten	120.000				
Parkeerautomaten	312.500	325.000	262.500	162.500	0
Verhardingen Boerenburg Fase 5	285.000				
Hogeweg	770.000				
Hogeweg (UVOR)	30.000				
Oeverbescherming	78.560		186.503	0	0
Rotonde Lijnbaanweg- Zeeweg		600.000			
Rotonde Gooweg- Schiestraat		750.000			
Noordwijkerhout					
Vervanging openbare verlichting 2019	186.000				
Vervanging openbare verlichting 2020		201.257			
Vervanging openbare verlichting 2021			97.578		
Vervanging openbare verlichting 2022				193.276	
Vervanging openbare verlichting 2023					219.782
Vervanging diverse wegen asfalt 2019	955.576				
Vervanging diverse wegen asfalt secundaire wegen 2020	407.000				
Vervanging diverse wegen asfalt secundaire wegen 2020		1.100.000			
Vervanging diverse wegen elementen 2020		665.824			
Vervanging Zeeburg elementen 2020		200.000			
Vervanging diverse wegen asfalt secundaire wegen 2021			1.053.000		
Vervanging diverse wegen asfalt 2022				100.000	
Vervanging diverse wegen elementen 2021			217.483		
Vervanging diverse wegen elementen 2022				1.361.846	
Vervanging diverse wegen elementen 2023					283.264
Vervanging Zeeburg elementen 2021			1.200.000		
Vervanging Zeeburg elementen 2022				1.330.000	
Vervanging Zeeburg elementen 2023					1.360.000
Herenweg, fietsstroken	120.000				
Wegen	381.727	359.583	389.835	481.770	384.336
<i>Dekking uit voorz. onderhoud wegen</i>	-381.727	-359.583	-389.835	-481.770	-384.336
Waterwegen	47.259	32.681	18.386	52.143	35.172
<i>Dekking uit voorz. Baggeren waterwegen</i>	-47.259	-32.681	-18.386	-52.143	-35.172
Subtotaal	6.353.622	5.001.500	4.180.447	4.361.735	2.898.554
Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden	-428.986	-392.264	-408.221	-533.913	-419.508
Programma 4 Economie					
Subtotaal	0	0	0	0	0
Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden	0	0	0	0	0

Investeringsbedragen					
Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Programma 5 Onderwijs					
Uitbreiding Noordwijkse School*		800.000			
<i>Dekking uit reserve onderwijshuisvesting</i>		-800.000			
Subtotaal	0	800.000	0	0	0
Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden	0	-800.000	0	0	0
Programma 6 Sport en cultuur					
Sportpark Nieuwe Zeeweg, kunstgrasveld korfbal renovatie top	72.600				
Sportpark Nieuwe Zeeweg, semi-waterveld 2 ('11) mv. Top		280.000			
Sportpark Nieuwe Zeeweg, vervanging onderlaag veld 2		170.000			
Vervanging ballenvangers Duinwetering			30.000		
Openbaar maken sportparken	50.000				
Speelruimteplan		95.000	155.000	260.000	485.000
Bouwindexatie en aanbesteding Lageweg 2019*		2.282.970			
Sportpark Nieuwe Zeeweg renovatie veld 1 semiwaterveld hockey				190.000	
Schrofmachine sportpark Lageweg		15.000			
Sportpark Nieuwe Zeeweg, verlichting veld 1 t/m 3 hockey					60.000
Sportpark Duinwetering, natuurgrasveld 4/5 renovatie					50.000
Sportpark Duinwetering, verlichting voetbalvelden					50.000
Bouwindexatie 2019 Boekhorst	870.720				
Bouwindexatie ivm uitloop Pas (stikstofdepositie)		500.000			
Subtotaal	993.320	3.342.970	185.000	450.000	645.000
Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden	0	0	0	0	0
Programma 7 Sociaal domein en volksgezondheid					
Subtotaal	0	0	0	0	0
Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden	0	0	0	0	0
Programma 8 Duurzaamheid en leefomgeving Noordwijk					
Afvalcontainers		369.850	30.700	70.630	693.097
<i>Dekking uit voorziening afvalstoffenheffing</i>		-369.850	-30.700	-70.630	-693.097
Ondergrondse afvalcontainers Strand	43.700				
Verbetering riolering		1.500.000	1.077.284	710.738	750.000
<i>Dekking uit voorziening riolering</i>		-1.500.000	-1.077.284	-710.738	-750.000
Vervanging riolering	200.000	1.300.000	1.648.009	1.242.792	1.250.000
<i>Dekking uit voorziening riolering</i>	-200.000	-1.300.000	-1.648.009	-1.242.792	-1.250.000
Noordwijkerhout					
Riolering		800.928	475.000	475.000	710.000
<i>Dekking uit voorziening vervanging riolering</i>		-800.928	-475.000	-475.000	-710.000
Subtotaal	243.700	3.970.778	3.230.993	2.499.160	3.403.097
Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden	-200.000	-3.970.778	-3.230.993	-2.499.160	-3.403.097
Programma 9 Wonen en ruimte					
Subtotaal	0	0	0	0	0
Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden	0	0	0	0	0
Totaal Investerings	8.221.642	15.417.425	8.306.271	10.007.735	7.381.540
Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden	-628.986	-6.014.219	-3.921.745	-5.344.913	-4.257.494

Investeringsambities

Het reguliere investeringsplan is in omvang begrenst tot een jaarlijks gemiddeld kapitaallastenniveau van circa € 4,1 miljoen. De kapitaallasten van oude investeringen en van de in het investeringsplan 2020-2023 opgenomen investeringen worden binnen dit kapitaallastenniveau, welke is opgenomen in de (meerjaren)-begroting, gedekt.

Er is daarnaast een aantal investeringsambities in: revitalisering van der Kerkstraat – het Kloosterplein – het Jeroensplein, revitalisering Hoofdstraat, gebiedsuitkering KW-Boulevard, Centrumvisie Noordwijkerhout, Parkeerdruk Noordwijk aan Zee, Verlengde Beeklaan en aansluiting Beeklaan - N206, waarvoor in het reguliere plan –en daarmee in de exploitatiebegroting– geen ruimte kan worden gevonden. In de dekking van de lasten van die investeringen moet op een andere manier worden voorzien. Om die reden zijn deze objecten niet opgenomen in het reguliere investeringsplan 2020 - 2023.

Over deze voornemens wordt de gemeenteraad in de volgende korte beschouwing geïnformeerd. Uitdrukkelijk wordt hierbij gemeld, dat vaststelling van de (meerjaren-) begroting 2020 (-2023) niet van invloed is op het traject van besluitvorming van de onderstaande voornemens. Deze plannen, inclusief de financierings-/dekkingsvoorstellen daarbij, worden allemaal afzonderlijk aan de gemeenteraad voorgelegd.

Financiering van deze ontwikkelingen

De met de investeringsambities gemoeide afschrijvingslasten kunnen de komende jaren vanuit de reserve nieuwe investeringen gedekt worden. Deze reserve is gevormd in 2017 vanuit verschillende reserves en t/m 2021 wordt deze nog gevoed met een storting van € 559.000,-.

Voeding vanuit de Nuonreserve was bij de vorming van deze reserve ook voorzien. De totale investeringsbehoefte bedraagt circa € 22 miljoen waardoor een uitname vanuit de reserve Nuon op termijn (1^e keer in 2027 ad. € 3,0 miljoen) benodigd is.

Maar, daarmee is nog niet alles goed geregeld.

Uit deze investeringen vloeien ook weer beheerskosten voort, die in de lopende exploitatiebegrotingen van de jaren daarna worden opgenomen. Ook daarvoor is dekking nodig. En na verloop van jaren zal het noodzakelijk blijken om groot onderhoud, dan wel vervanging van deze kapitaalwerken te begroten. Om in die middelen te kunnen voorzien wordt in de loop van de komende jaren een financieel totaalplan opgezet.

Het gaat om plannen voor:

1. Economie

Investeringsplannen Economie Object	Werkelijk t/m 2019	Begroot			
		2020	2021	2022	2023
Herinrichting Kloosterplein (raad 02 februari 2017)	29.950				
Inrichting Kloosterplein/Jeroensplein	166.000	834.000			
Kerkstraat: uitstraling (raad 14 juni 2018)	100.000				
Gebiedsuitwerking KW-Boulevard (raad 14 juni 2018)	130.000	1.145.000			
Hoofdstraat: uitstraling (raad 14 juni 2018)	100.000				
Hoofdstraat: herinrichting		725.000			
Centrumvisie Noordwijkerhout		750.000			

Op het gebied van economie staan we voor de ontwikkeling en uitvoering van een aantal belangrijke projecten als:

De revitalisering van de Kerkstraat – het Kloosterplein – het Jeroensplein

De visie voor de Kerkstraat en omgeving wordt gemaakt en krijgt een vertaling in een uitvoeringsprogramma: herinrichting van het Kloosterplein met nieuwe materialen volgens de beginselen van de Uitwerking visie openbare ruimte (UVOR); aanpassing van (de betonpalen rond) het Jeroensplein onder andere met loopstroken over de keibestrating. Een eerste ruwe inschatting van de kosten komt op € 1.000.000,- excl. aanbrengen van water- en elektrapunten en de kosten van verleggen van kabels en leidingen e.d.

De quick wins en de gebiedsuitwerking aan de Koning Wilhelmina Boulevard

Voor de KW Boulevard is een voorstel gemaakt voor het realiseren van een aantal quick wins. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het maken van watertappunten en het plaatsen van zitelementen en een pop-up-kiosk. De lasten van de quick wins kunnen in de lopende begroting worden gedragen.

Dat ligt anders met de kosten van de investeringen in de gebiedsuitwerking van de Boulevard. Zo wordt er bijvoorbeeld in de gebiedsuitwerking aan gedacht om een meanderend voetpad in de kustversterking aan te leggen. De kosten worden ruwweg ingeschat op € 1.275.000,-.

De revitalisering van de Hoofdstraat

Verdere herinrichting en UVOR-proof maken van de Hoofdstraat zal nog eens een financiële impuls van naar schatting € 725.000,- vergen.

Centrumvisie Noordwijkerhout

We geven verdere invulling aan de Centrumvisie Noordwijkerhout 2016-2025. Hiertoe actualiseren we ons uitvoeringsplan. We verbeteren de structuur tot een compacter centrum, de verblijfskwaliteit en de samenwerking tussen eigenaren vastgoed, ondernemers en gemeente om winkelleegstand aan te pakken. De kosten worden ruwweg ingeschat op € 750.000,-

2. Revitalisering

Revitaliseringplannen Object	Werkelijk		Begroot		
	t/m 2019	2020	2021	2022	2023
Aansluiting Beeklaan – N206		7.000.000			

Aansluiting Beeklaan – N206

In het kader van het Regionaal InvesteringsFonds is hiervoor een bijdrage gereserveerd. Bestuurlijke besluitvorming met betrekking tot dit project heeft nog niet plaatsgevonden. Zodra een en ander concretere vormen aanneemt zal financiële inpassing dus nog moeten plaatsvinden. Rekening dient te worden gehouden met een netto investeringsbedrag van € 7 miljoen (zeer grove indicatie).

3. Overige investeringen

Investeringsplannen overige Object	Werkelijk		Begroot		
	t/m 2019	2020	2021	2022	2023
Parkeerdruk Noordwijk aan Zee	250.000	5.740.000			
Duurzaamheidsprojecten		p.m.			
Kust Surf Vereniging Noordwijk (KSN) (raad 23-03-17)	425.000				
Huisvesting bestuur en apparaat	2.732.000	1.361.000			
Parkeerterrein Nicolaasbarnhoornweg (raad 23-03-17)	308.000				
Verlengde Beeklaan (raad 30-11-17/raad 02-01-2019)	1.575.000				

Parkeerdruk Noordwijk aan Zee

Om de parkeerproblematiek aan te kunnen pakken is een investeringsruimte van circa € 6 miljoen gereserveerd.

Duurzaamheidsprojecten

De verduurzaming van het gemeentelijk gebouwenbezit heeft financiële impulsen nodig. De gemeente is enerzijds wettelijk gehouden om een aantal maatregelen te treffen en anderzijds is een aantal ingrepen noodzakelijk om aan de doelstelling te kunnen voldoen om in 2030 (in elk geval als gemeentelijke instelling) energieneutraal te zijn.

Het voornemen is daarom, om in lijn met het algemene Uitvoeringsprogramma Milieu, een specifiek Uitvoeringsprogramma voor verduurzaming gemeentelijke gebouwen op te stellen. Maatregelen die hier in passen zijn die voor het plaatsen van installaties voor duurzame warmte- en energieopwekking. Wij zetten in op een echt energieneutraal gemeentelijk apparaat, om invulling te geven aan de koers. Ondertekening van het Klimaatakkoord én het streven om publieke middelen op een juiste manier te besteden door te besparen op energiekosten (en op langere termijn juist te gaan verdienen aan energie) behoort tot de accenten van de Coalitiekoers.

Vanuit het oude collegewerkprogramma Noordwijk was een belangrijk duurzaamheidsaccent het creëren en faciliteren van duurzame opwekking van energie, nog los van de noodzaak voor verduurzaming van het gemeentelijk apparaat. Hiervoor is het nodig dat het huidige beleid met betrekking tot ruimtelijke ordening wordt opengebroken, zodat ook duurzame energieopwekking een plaats kan vinden.

Op dit moment is inpassing van een zonneveld of windmolen (gewenst of niet) überhaupt niet mogelijk, maar dat is wel noodzaak om richting energieneutraal te kunnen gaan. De oude gemeente Noordwijk scoorde 0.5% op duurzame opwekking. Een vertaling in een investeringsbudget is op dit moment nog niet te geven.

Huisvesting bestuur en apparaat NW

Voor de fusie bestond een nadrukkelijke wens om het hele bestuurlijk en ambtelijk apparaat van het oude Noordwijk te huisvesten op één locatie aan de Voorstraat. Hiervoor was een bedrag van € 3 miljoen gereserveerd. Het project Huisvesting is opgegaan in het fusieproces. Er is voor gekozen om de huidige gemeentehuizen te verbouwen. In Noordwijkerhout is voor deze verbouwing een bedrag van € 1.093.000,- gereserveerd in de reserve kapitaallasten activa. Dit bedrag is overgeheveld naar de reserve nieuwe investeringen. De totale reservering voor de verbouwing bedraagt € 2,73 miljoen. Het restantbedrag van circa € 1,36 miljoen blijft gereserveerd voor overige huisvestingsvraagstukken.

3.7 Stand en verloop van reserves en voorzieningen

Omschrijving	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	Saldo 1-1-2020	Saldo 1-1-2021	Saldo 1-1-2022	Saldo 1-1-2023
Algemene reserves				
Algemene reserve	3.928.273	2.306.068	1.623.863	1.431.365
Reserve afschaffing precariobel. op kabels NWH	27.595	27.595	27.595	27.595
Reserve verkoop aandelen NUON NWH	3.287.695	3.287.695	3.287.695	3.287.695
Reserve verkoop Nuon aandelen	24.966.474	24.753.554	24.540.634	24.327.714
Reserve weerstandsvermogen	7.174.989	7.174.989	7.174.989	7.174.989
Totaal Algemene Reserves	39.385.026	37.549.901	36.654.776	36.249.358
Bestemmingsreserves				
Parkeerreserve	254.928	229.928	229.928	229.928
Uitbreiden van fietsenstallingen bushaltes				
Reserve uitvoering verkeersplan NWH	112.247	112.247	112.247	112.247
Reserve volkshuisvesting	2.519.319	2.259.319	2.003.319	1.997.319
Reserve ICT instandhouding	4.400.237	4.327.505	4.143.522	3.912.708
Reserve actualisatie bestemmingsplannen	87.664	87.664	87.664	87.664
Egalisatiereserve strandveiligheid	79.498	105.980	122.146	136.979
Reserve Startersleningen	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Reserve regionaal investeringsfonds NWH	46.342	46.342	46.342	46.342
Reserve Personeelskosten	784.024	567.987	510.954	510.954
Reserve exploitatiekosten zwembad 1-20jr	2.607.176	2.324.644	3.667.385	3.410.833
Reserve exploitatiekosten zwembad 20-40jr	126.847	168.847	216.847	270.847
Reserve Sociaal Domein	6.744.158	6.201.158	5.931.158	5.731.158
Reserve Innovatiefonds	98.000	98.000	98.000	98.000
Reserve exploitatiekosten Sancta Maria	200.000	200.000	200.000	200.000
Reserve Sociale Huurwoningen	472.100	622.100	897.100	897.100
Reserve onderhoud De Muze	216.550	273.250	329.950	386.650
Egalisatiereserve riool NWH	38.477	38.477	38.477	38.477
Reserve bovenwijkse voorzieningen NWH	341.480	341.480	341.480	341.480
Reserve dorpsontwikkeling NWK	36.465	36.465	36.465	36.465
Egalisatiereserve bouwleges NWK	841.820	841.820	841.820	841.820
Reserve huisvesting onderwijs NWH	74.234	74.234	74.234	74.234
Reserve kunstuitingen NWH	18.703	33.703	48.703	63.703
Reserve monumentenbeleid	171.114	166.114	161.114	156.114
Reserve afschaffing precariobel. op kabels NWH	0	0	0	0
Reserve Ontwikkeling Space Campus	2.900.000	2.900.000	2.900.000	2.900.000
Subtotaal	25.671.383	24.557.264	25.538.855	24.981.022
Reserves ter dekking van kapitaallasten				
Reserve onderwijshuisvesting	1.514.145	2.020.794	2.565.256	3.136.659
Reserve peuters:GOA en huisvesting	43.221	1.288	0	0
Reserve KL Sportaccommodatie Duinwetering	4.565.143	4.372.928	4.185.213	4.001.998
Reserve kapitaallasten Zwembad	4.410.297	4.236.272	4.476.247	4.330.222
Reserve kapitaallasten SJC/Poppodium	3.693.858	3.504.753	3.325.648	3.156.543
Reserve nieuwe Investerings	7.475.022	7.439.907	7.404.792	8.810.677
Reserve kapitaallasten activa NWH	20.617.097	19.733.298	18.853.239	17.976.920
Subtotaal	42.318.783	41.309.240	40.810.395	41.413.019
Beheereserves				
Egalisatiereserve Groen	0	0	0	0
Reserve groen NWH	247.592	192.839	142.839	142.839
Egalisatiereserve Verharding	729.532	729.532	729.532	729.532
Egalisatiereserve Onderhoud onderwijs geb.	185.445	185.445	185.445	185.445
Egalisatiereserve onderhoud overige gebouwen	940.380	940.380	940.380	940.380
Egalisatiereserve onderhoud interne gebouwen	1.053.502	1.053.502	1.053.502	1.053.502
Reserve onderhoud Tunnel N451	480.165	480.165	480.165	480.165
Reserve B&O Noordwijkerduin	481.361	481.361	481.361	481.361
Reserve Openbare Verlichting	795.610	853.726	891.811	891.811
Reserve Baggeren	408.077	526.077	670.077	814.077
Subtotaal	5.321.663	5.443.026	5.575.111	5.719.111
Totaal Bestemmingsreserves	73.311.829	71.309.530	71.924.361	72.113.152
Overige reserves				
Reserve winst uit grondbedrijf	12.188.783	11.158.017	8.857.465	6.168.271
Egalisatiereserve bouwgrondexploitaties NWH	593.383	593.383	593.383	593.383
Totaal overige reserves	12.782.166	11.751.400	9.450.848	6.761.654
Totaal Reserves	125.479.021	120.610.832	118.029.985	115.124.164

Toelichting op staat van reserves en voorzieningen

Algemeen

Bij de opmaak van de begroting 2020 is gebruik gemaakt van de reserves en voorzieningen die zijn voortgekomen uit beide afzonderlijke gemeenten.

In de nota reserves en voorzieningen die in januari 2020 aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd zullen voorstellen worden gedaan om een aantal reserves en voorzieningen samen te voegen, dan wel op te heffen. Nut en noodzaak van de reserves en voorzieningen zullen kritisch tegen het licht worden gehouden.

Algemene Reserves

Algemene Reserve

Algemene reserve	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	3.928.273	2.306.068	1.623.863	1.431.365
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Omgevingswet	100.000			
Uitv. Reg. Econ. Agenda(Inc.) (restant vorig jaar) NWH	54.707	54.707		
Formatie omgevingswet/visie	83.000	83.000		
Wabo/RO: handhaving strijdig grondgebruik ISG-gebied	177.498	177.498	177.498	177.498
Duurzaamheid 2020	30.000			
Verzekeringen (taxaties)			15.000	
Tijdelijke initiatievenmakelaar	45.000	45.000		
Kernenbeleid	40.000	40.000		
Maken integraal veiligheidplan	20.000			
Strandreinigingsdiensten (2020 en 2021)	99.000	99.000		
Innovatiefonds	100.000			
Digitale bereikbaarheid buitengebied	25.000			
Winkelleegstand en verbetering winkelgebieden	100.000			
Sterren voor Cultuur	83.000	83.000		
Sportbeleid	20.000			
Actualisatie sportaccommodatiebeleid	15.000			
Dierenwelzijn -startnotitie	10.000			
B(loeiende bollenstreek uitvoeringsprogramma	20.000			
Achterstallig onderhoud groen	200.000			
Omgevingsvisie	200.000	50.000		
Omgevingswet	200.000	50.000		

Reserve afschaffing precario

Deze reserve is gevormd ter dekking van een deel van het tekort bij het wegvallen van de inkomsten uit de precariobelasting op kabels en leidingen per 1 januari 2022.

Reserve verkoop aandelen Nuon Noordwijkerhout

Deze reserve is in 2009 gevormd uit de verkoopopbrengst van de aandelen van de productie en leveringsbedrijf NV NUON-Energy. Deze reserve heeft een omvang van € 3.287.695,- en in 2020 wordt er voornamelijk geen beslag op gelegd.

Reserve verkoop aandelen Nuon

De gelden die verkregen zijn uit de verkoop van Nuon aandelen zijn nog voor 6,7 miljoen weggezet bij verschillende banken. De hieruit ontvangen rentebaten worden ingezet als dekkingsmiddel binnen de begroting.

Reserve Nuon	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	24.966.474	24.753.554	24.540.634	24.327.714
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Economische agenda duin en bollenstreek	212.920	212.920	212.920	

Reserve weerstandsvermogen

De reserve weerstandsvermogen wordt gebruikt voor de financiering voor de kosten als gevolg van noodsituaties op de korte termijn. De reserve heeft een omvang van € 7.174,989,- en daarmee blijft het voldoen aan het vereiste niveau.

Bestemmingsreserves

Parkeerreserve

Hierin worden middelen gereserveerd ten behoeve van de financiering van de aanleg voor parkeervoorzieningen. De in deze reserve gestorte middelen vinden hun oorsprong in de "parkeereisovereenkomst".

Parkeerreserve	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	254.928	229.928	229.928	229.928
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Uitbreiden van fietsenstallingen bushaltes	25.000			

Reserve uitvoering verkeersplan Noordwijkerhout

De reserve zal worden ingezet voor de realisering van voorstellen die opgenomen zullen worden in het verkeerscirculatieplan. Vooralsnog wordt er in 2020 geen beslag gelegd op deze reserves.

Reserve volkshuisvesting

De aanwending van de volkshuisvestingsreserve moet gebaseerd zijn op een subsidieverordening of een beleidsnota, zodat een objectief beoordelingskader wordt geschapen.

De besteding van middelen dient gekoppeld te zijn aan plannen en projecten die binnen de gemeentegrens van Noordwijk worden uitgevoerd. Voor de regeling verduurzaming sociale woningbouw (Padua) wordt nog een separaat voorstel ter besluitvorming voorgelegd.

Reserve Volkshuisvesting	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	2.519.319	2.259.319	2.003.319	1.997.319
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Rente startersleningen 0,5%	6.000	6.000	6.000	6.000
Verhuiskosten statushouders	4.000			
Regeling Verduurzaming sociale woningbouw (Padua)	250.000	250.000		

Reserve ICT instandhouding

Deze reserve is via een raadsbesluit op 29 oktober 2002 gevormd om budgetten te reserveren die jaarlijks via de beheersbegroting vrij gemaakt worden voor grootschalige projecten betreffende instandhouding, migratie en vervanging van informatie- en automatiseringstechnologie.

Hiermee wordt voorkomen dat cyclisch grote claims gelegd worden op het investeringsplan en/of het eigen vermogen door kostendragers die normaliter thuis horen in de beheersbegroting.

Er wordt jaarlijks een bedrag ter hoogte van de gemiddelde kapitaallasten gestort (toevoeging) vanuit de ICT exploitatie in deze reserve. Daarnaast wordt er jaarlijks een bedrag van € 125.000,- onttrokken uit deze reserve ter dekking van de begroting en worden ook de kapitaallasten van I&A ten laste gebracht van deze reserve.

Reserve ICT instandhouding	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	4.400.237	4.327.505	4.143.522	3.912.708
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Uitname IP t.b.v. begroting	125.000	125.000	125.000	125.000
Uitname kapitaallasten Staat C	812.732	752.123	744.407	514.236
Uitname kapitaallasten Investeringsplan		181.860	246.407	786.700
<i>De toevoegingen aan de reserve betreffen:</i>				
Jaarlijkse storting	865.000	875.000	885.000	895.000

Reserve actualisatie bestemmingsplannen

Het doel van deze reserve is om middelen beschikbaar te hebben voor het updaten van de bestemmingsplannen en om schommelingen binnen de jaarlijkse begroting te voorkomen. Vooralsnog wordt er in 2020 geen beslag gelegd op deze reserve.

Egalisatiereserve strandveiligheid

Deze reserve is bestemd ter dekking van de kosten van noodzakelijke vervanging van reddingsmateriaal van de Noordwijkse Reddings Brigade (NRB). Op basis van een meerjarenraming vindt een jaarlijkse storting in de reserve plaats.

Egalisatiereserve strandveiligheid	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	79.498	105.980	122.146	136.979
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Investeringen NRB	10.518	21.334	23.167	83.037
<i>De toevoegingen aan de reserve betreffen:</i>				
Strandveiligheid	37.000	37.500	38.000	39.000

Reserve Startersleningen

Er is een bedrag van € 2.500.000,- beschikbaar in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN). Uit dit fonds worden leningen aan koopstarters verstrekt.

Reserve regionaal investeringsfonds Noordwijkerhout

De reserve is bedoeld om bij te dragen aan een regionaal investeringsfonds om realisering van regionale projecten mogelijk te maken. In deze reserve zit op 01-01-2020 een bedrag van

€ 46.342,-. De bijdrage aan het regionaal investeringsfonds wordt vanaf 2020 betaald uit de reserve grondbedrijf. In de nieuwe nota reserves en voorzieningen zal voorgesteld worden het bedrag over te hevelen naar de reserve grondbedrijf en deze reserve op te heffen.

Reserve personeelskosten

Deze reserve is ervoor om fluctuaties op te kunnen vangen die ontstaan door het eerder of later realiseren van de benodigde loonsomreductie. De overschotten op het totale personeelsbudget van de jaarrekening zal worden gestort in deze reserve.

Reserve personeelskosten	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	784.024	567.987	510.954	510.954
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Personeelskosten	216.037	57.033		

Reserve exploitatiekosten zwembad Binnensee 1-20jr

Deze reserve is gevormd om de jaarlijkse exploitatie en onderhoudskosten van het zwembad gedurende de eerste 20 jaar te dekken. Besloten is om vanuit de reserve grondbedrijf € 1,6 miljoen in 2021 te storten in deze reserve.

Reserve exploitatiekosten zwembad	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	2.607.176	2.324.644	3.667.385	3.410.833
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Exploitatie en onderhoud	317.170	292.590	292.590	292.590
<i>De toevoegingen aan de reserve betreffen:</i>				
Huur inkomsten commerciële ruimte	34.638	35.331	36.038	36.759
Toevoeging aan reserve		1.600.000		

Reserve exploitatiekosten zwembad Binnensee 20-40jr

Deze reserve is gevormd om de jaarlijkse exploitatie en onderhoudskosten van het zwembad gedurende de laatste 20 jaar te dekken. Om deze kosten te dekken wordt er vanaf 2014 (€ 6.000,-) cumulatief in de reserve gestort. De storting in 2020 bedraagt € 42.000,-, waardoor er een bedrag van € 126.847,- in de reserve zit.

Reserve Sociaal Domein

Wanneer bij het opmaken van de jaarrekening blijkt dat in een jaar minder geld is besteed dan werd ontvangen aan jeugd, zorg en werk, dan zal deze onderbesteding worden toegevoegd aan de reserve. De reserve is beschikbaar voor diverse taken op het terrein van jeugd, zorg en werk en voor de dekking van de mogelijke tekorten op de drie decentralisaties.

Reserve sociaal domein	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	6.744.158	6.201.158	5.931.158	5.731.158
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Project integrale toegang	410.000	220.000	200.000	200.000
Mobiliteit kwetsbare groepen	53.000			
Jobcoach	50.000	50.000		
Project JOGG	30.000			

Reserve economische ontwikkeling en Innovatie

Vanaf 2020 wordt er vooralsnog geen beroep gedaan op de reserve economische ontwikkeling en innovatie. Deze reserve financiert collectieve initiatieven van ondernemers.

Reserve exploitatiekosten Sancta Maria

Deze reserve is gevormd om de exploitatiekosten en onderhoudskosten in de openbare ruimte van de locatie Sancta Maria te dekken. Vooralsnog wordt er in 2020 geen beslag gelegd op deze reserve.

Reserve Sociale huurwoningen

De raad heeft op 18 mei 2017 besloten om een bestemmingsreserve Sociale Huurwoningen te Noordwijk in te stellen met als doel het bevorderen van sociale huurwoningen. Vooralsnog wordt er vanaf 2020 geen beslag gelegd op deze reserve. Op basis van een anterieure overeenkomst Duineveld wordt er in 2020 € 150.000,- gestort.

Reserve sociale huurwoningen	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	472.100	622.100	897.100	897.100
<i>De toevoegingen aan de reserve betreffen:</i>				
Anterieure overeenkomst Duineveld	150.000	275.000		

Reserve onderhoud de Muze

Er is in het college van 13 oktober 2015 besloten om met ingang van 2017 jaarlijks € 56.700,- te storten in de reserve grootschalig onderhoud de Muze. In 2020 beschikt deze reserve over een bedrag van € 216.550,-.

Reserve riool Noordwijkerhout

Deze egaliseringsreserve is bedoeld om het overschot c.q. tekort van het product rioleringen in deze reserve te storten respectievelijk te onttrekken. In 2020 zal in de nieuwe nota reserves en voorzieningen verder uitgewerkt worden hoe met deze reserve wordt omgegaan. In 2020 zit er een bedrag van € 38.477,- in deze reserve.

Reserve bovengrondse voorzieningen Noordwijkerhout

Uit deze reserve worden de kosten van bovenwijkse voorzieningen gedekt. Vooralsnog wordt er in 2020 nog geen beslag gelegd op deze reserve.

Reserve dorpsontwikkeling

Deze reserve is gevormd voor de dekking van investeringen in de openbare ruimte en is grotendeels ingezet voor de herinrichting van het centrum (van oud Noordwijkerhout). Er wordt vooralsnog geen beslag gelegd op deze reserve in 2020.

Egaliseringsreserve bouwleges

Deze reserve is bestemd om de fluctuaties in de opbrengst bouwleges op te kunnen vangen. Dit met het oog op de kostendekkendheid van het product bouwvergunningen, die in de loop van de jaren behoorlijk kan fluctueren.

Reserve huisvesting onderwijs

Deze reserve is bestemd met als doel het realiseren van onderwijshuisvesting. Vooralsnog wordt er in 2020 geen beslag gelegd op deze reserve.

Reserve kunstuitingen

Deze reserve is bestemd voor verfraaiing van de wijken. In deze reserve wordt een structurele storting gedaan van € 15.000,- per jaar.

Reserve kunstuitingen NWH	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	18.703	33.703	48.703	63.703
<i>De toevoegingen aan de reserve betreffen:</i>				
Storting kunstwerken NWH	15.000	15.000	15.000	15.000

Reserve Monumentenbeleid

Deze reserve is bestemd voor het verstrekken van financiële steun van 50% in de kosten van het treffen van onderhoudsvoorzieningen aan de eigenaar/rechthebbende van een gemeentelijk monument tot een maximum van € 4.000,-.

Reserve monumentenbeleid	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	171.114	166.114	161.114	156.114
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Monumentenbeleid	20.000	20.000	20.000	20.000
<i>De toevoegingen aan de reserve betreffen:</i>				
Storting monumentenbeleid	15.000	15.000	15.000	15.000

Reserve Ontwikkeling Space Campus

De raad heeft op 12 juni 2018 besloten om € 3 miljoen te storten in een reserve Ontwikkeling Space Campus. In 2019 wordt hiervan € 100.000,- onttrokken waardoor er in 2020 een bedrag resteert van € 2,9 miljoen.

Reserves ter dekking kapitaallasten

Reserve onderwijshuisvesting

Om te voorkomen dat de algemene reserve wordt belast met fluctuaties in uitgaven voor onderwijs, is een 'bestemmingsreserve onderwijshuisvesting' gevormd, waarin structureel stortingen worden gedaan ten laste van het product onderwijshuisvesting. De toevoeging in 2020 op basis van IHP bedraagt € 506.649,-.

Reserve peuters: GOA en huisvesting

Deze reserve is bestemd met als doel het nader te ontwikkelen Gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid op basis van de nieuwe wetgeving en de verplaatsing van een groep van peuterspeelzaal Pippeloentje bij oplevering van het nieuwe te bouwen multifunctioneel gebouw in Boechorst. In 2020 wordt een bedrag van € 41.933,- onttrokken voor de kapitaallasten van de peuterspeelzaal.

Reserve kapitaallasten Sportaccommodatie Duinwetering

Deze reserve is bestemd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de sporthal.

Reserve KL sportaccommodatie Duinwetering	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	4.565.143	4.372.928	4.185.213	4.001.998
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Afschrijving sporthal	240.215	240.215	240.215	240.215
<i>De toevoegingen aan de reserve betreffen:</i>				
Jaarlijkse storting	48.000	52.500	57.000	61.500

Reserve kapitaallasten Zwembad Binnensee

Deze reserve is bestemd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van het zwembad. Besloten is om vanuit de reserve grondbedrijf € 400.000,- in 2021 te storten in deze reserve.

Reserve kapitaallasten zwembad	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	4.410.297	4.236.272	4.476.247	4.330.222
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Afschrijving zwembad	265.047	265.047	265.047	265.047
<i>De toevoegingen aan de reserve betreffen:</i>				
Jaarlijkse storting	91.022	105.022	119.022	133.022
Toevoeging aan reserve		400.000		

Reserve kapitaallasten SJC/Poppodium

Deze reserve is bestemd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de complex SJC en Poppodium. Vanaf 2017 is er een cumulatief bedrag van € 10.000,- worden toegevoegd, waardoor de storting in 2020 € 40.000,- is. De jaarlijkse afschrijving is gestart vanaf 2020 en bedraagt € 229.105,-.

Reserve kapitaallasten SJC/Poppodium	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	3.693.858	3.504.753	3.325.648	3.156.543
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Kapitaallasten	229.105	229.105	229.105	229.105
<i>De toevoegingen aan de reserve betreffen:</i>				
Jaarlijkse storting SJC	40.000	50.000	60.000	70.000

Reserve nieuwe investeringen

Deze reserve is gevormd om kapitaallasten van toekomstige investeringsambities te dekken. Vanaf 2019 is er voor 3 jaar jaarlijks een bedrag van € 559.000,- gestort in deze reserve om aan de investeringsambitie te kunnen voldoen. In 2022 wordt er een bedrag gestort van € 2 miljoen vanuit de reserve winst uit grondbedrijf voor de investering beheer OR Duineveld.

Reserve nieuwe investeringen	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	7.475.022	7.439.907	7.404.792	8.810.677
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Kapitaallasten KSN	17.000	17.000	17.000	17.000
Kapitaallasten Kloosterplein	5.990	5.990	5.990	
Kapitaallasten Parkeerterrein Nicolaas barnhoornweg	21.582	21.582	21.582	21.582
Kapitaallasten uitstraling winkelstraten en KW boulevard	33.000	33.000	33.000	33.000
Kapitaallasten herinrichting Jeroensplein	12.375	12.375	12.375	12.375
Kapitaallasten voorbereidingskrediet verlengde Beeklaan	66.782	66.782	66.782	66.782
Kapitaallasten verplaatsen weekmarkt Kloosterplein	16.588	16.588	16.588	16.588
Kapitaallasten varianten Studie centrale huisvesting	18.000	18.000	18.000	18.000
Kapitaallasten facilitaire voorzieningen	62.798	62.798	62.798	62.798
Kapitaallasten tijdelijke huisvesting	340.000	340.000	340.000	340.000
<i>De toevoegingen aan de reserve betreffen:</i>				
Jaarlijkse storting reserve	559.000	559.000		
Investering beheer OR Duineveld (vh CP 1e fase)			2.000.000	

Reserve kapitaallasten activa Noordwijkerhout

De reserve is gevormd om kapitaallasten van activa in Noordwijkerhout te dekken.

Reserve kapitaallasten activa NWH	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	20.617.097	19.733.298	18.853.239	17.976.920
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
IHPN Noordwijkerhout	268.739	264.999	261.259	261.259
Kapitaallasten Duinpan	40.260	40.260	40.260	40.260
Kapitaallasten Boekhorst - Schelft	212.000	212.000	212.000	212.000
Kapitaallasten sportpark Boekhorst	362.800	362.800	362.800	362.800

Beheerreserves

Egalisatiereserve groen

Het doel van deze reserve is om de jaarlijkse begroting niet onevenredig te belasten met grote schommelingen van de onderhoudskosten. Overschotten binnen het product groen in de beheersbegroting zullen worden gestort in deze reserve. Het saldo van deze reserve is nihil.

Reserve groen Noordwijkerhout

Het doel van deze reserve is om de schommelingen in de onderhoudskosten groen en de bijdrage ten behoeve van het Regionaal Gebiedsprogramma Groen op de vangen.

Egalisatiereserve verhardingen

Het doel van deze reserve is om de jaarlijkse begrotingen niet onevenredig te belasten met grote schommelingen van de onderhoudskosten.

Egalisatiereserve onderhoud onderwijsgebouwen

Het doel van deze reserve is om de jaarlijkse begrotingen niet onevenredig te belasten met grote schommelingen van de onderhoudskosten.

Egalisatiereserve onderhoud overige gebouwen

Het doel van deze reserve is om de jaarlijkse begrotingen niet onevenredig te belasten met grote schommelingen van de onderhoudskosten.

Egalisatiereserve onderhoud interne gebouwen

Het doel van deze reserve is om de jaarlijkse begrotingen niet onevenredig te belasten met grote schommelingen van de onderhoudskosten.

Reserve overdracht N451

Deze reserve is gevormd vanuit een incidentele bijdrage van de provincie met als doel het herstellen van de tunnelbak in de Achterweg.

Reserve Beheer en onderhoud Noordwijkerduin

Bij het raadsbesluit van 1 februari 2012 is besloten om een reserve beheer en onderhoud Noordwijkerduin in te stellen met als doel; de ongedekte beheerskosten te dekken.

Met deze reserve zijn de kosten voor een groot deel gedekt voor een periode van 10 jaar. Na 10 jaar is inzichtelijk te maken wat de kosten definitief zullen zijn.

Reserve Openbare verlichting

Doordat de verlichting per straat vervangen wordt en tevens aangesloten wordt bij weg- en rioolbeheer fluctueren de investeringen in de openbare verlichting per jaar.

Vanaf 2021-2022 is het beschikbare budget in de exploitatie ontoereikend ter dekking van de kosten. Door de jaarlijkse overschotten uit de exploitatie in de jaren 2020-2021 te storten in een egalisatiereserve kunnen deze ingezet gaan worden ter dekking van de ontstane tekorten.

Reserve Baggeren

Deze reserve is gevormd voor onderhoudswerkzaamheden baggeren in 2025 ter hoogte van € 1.3 miljoen. Om dit bedrag te bereiken wordt er jaarlijks een bedrag gestort. In 2020 wordt € 118.000,- gestort in deze reserve.

Overige reserves

Reserve winst uit grondbedrijf

Het doel van de reserve "winst uit grondbedrijf" is het dekken van mogelijke exploitatieverliezen uit grondexploitaties.

De reserve wordt gevoed uit positieve grondexploitaties en aangewend ter dekking van het verlies bij afsluiting van een complex. Daarnaast zijn de verwachte winsten vanuit de complexen wel meegenomen in het overzicht reserves en voorzieningen, maar niet meegenomen in de exploitatie.

Reserve winst uit grondbedrijf	2020	2021	2022	2023
Stand reserve per 1 januari	12.188.783	11.148.023	8.837.488	6.139.987
<i>De onttrekking aan de reserve betreffen:</i>				
Uren Grondbedrijf Algemeen	353.690	361.117	368.701	376.444
Overhead uren Grondbedrijf	240.500	245.600	250.700	256.000
Bijdrage RIF	585.000	585.000	585.000	585.000
Bijdrage RIF NWH	378.000	378.000	378.000	378.000
Vennootschapsbelasting	221.000	225.000	244.000	186.000
Groene erfafscheidingen Offem Zuid	20.000			
Kapitaallasten gronden	94.948	96.492	89.724	92.938
Duineveld, afdracht sociale woningbouw	150.000	275.000		
Uitname t.b.v. reserve exploitatiekosten zwembad 1-20 jaar		1.600.000		
Uitname t.b.v. reserve kapitaallasten zwembad		400.000		
Uitname t.b.v. invest. beheer OR Duineveld (vh CP 1e fase)			2.000.000	
<i>De toevoegingen aan de reserve betreffen:</i>				
Maarten Kruytstraat		14.508		
Offem-Zuid			28.209	
Leefbaarheidsimpuls De Zilk			172.414	
Winstneming Joh. van Hoornstraat (northgohal)	84.378			
Anterieure overeenkomst BAVO-terrein RIF	168.000	168.000	168.000	168.000
Tussentijdse winstneming Duineveld	510.000	1.233.167		
Tussentijdse winstneming Space Business Park	240.000	440.000	850.000	1.140.000

Egalisatiereserve bouwgrondexploitaties Noordwijkerhout

Deze reserve is bestemd voor de opvang van eventuele nadelen bij de uitvoering van bouwgrondexploitaties op basis van exploitatieberekeningen en wordt gevoed door eventuele voordelen op bouwgrondexploitaties. Op deze manier kan ook gestalte worden gegeven aan een te voeren (actief) grondbeleid door de mogelijkheid open te houden om tekorten uit de ene exploitatie te compenseren met positieve opbrengsten uit een andere exploitatie. In 2020 zit er een bedrag van € 593.383,- in deze reserve.

Voorzieningen

Omschrijving	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	Saldo 1-1-2020	Saldo 1-1-2021	Saldo 1-1-2022	Saldo 1-1-2023
Voorziening tarieven milieuheffing	319.617	77.461	6.618	1.641
Voorziening riolering	4.949.634	4.767.727	4.542.957	4.251.205
Voorziening riolering NWH	1.937.783	2.707.556	3.454.927	4.244.010
Voorziening pensioenen wethouders	5.334.886	5.392.378	5.450.238	5.508.473
Voorziening pensioenen wethouders NWH	0	0	0	0
Voorziening dubieuze debiteuren	170.794	170.794	170.794	170.794
Voorziening personeel NWH	0	0	0	0
Voorzienbare verliezen Grondbedrijf	7.205.000	7.205.000	5.289.508	42.717
Voorziening bouwgrondexploitaties NWH	1.017.402	1.017.402	788.616	48.628
Voorziening begraafplaats	56.604	26.104	0	0
Voorziening onderhoud wegen NWH	669.048	777.516	863.221	864.600
Voorziening groot onderhoud gemeentehuis NWH	124.902	96.319	101.908	82.595
Voorziening groot onderhoud brandweerkazerne NWH	34.531	43.469	32.699	36.870
Voorziening groot onderhoud diverse gemeentelijke gebouwen	39.292	54.336	69.854	73.736
Voorziening groot onderhoud gymnastieklokalen	11.730	11.730	11.730	11.730
Voorziening groot onderhoud De Duinpan	22.007	25.240	26.163	21.658
Voorziening groot onderhoud De Schelft	278.172	361.862	473.886	589.260
Voorziening groot onderhoud bibliotheek NWH	2.732	4.127	9.482	15.755
Voorziening baggeren waterwegen	125.690	149.989	189.495	196.170
Totaal Voorzieningen	22.299.823	22.889.009	21.482.095	16.159.841

Voorziening tarieven milieuheffing

Het doel van deze voorziening is om de middelen beschikbaar te hebben om grote schommelingen of tariefstijgingen van de afvalstoffenheffingen te voorkomen. In 2020 wordt er uit de voorziening een bedrag onttrokken van € 322.615,- voor de afbouw van deze voorziening, maar wordt er ook een bedrag van € 80.459,- toegevoegd in verband met het gemiddeld kapitaallastenniveau en toekomstige investeringen.

Voorziening riolering Noordwijk

De financiering van de aanleg, het beheer, het onderhoud, de vervanging en de verbetering van riolering dienen als middel om te voldoen aan de gemeentelijke zorgplicht tot inzameling en transport van afvalwater. Voor 2020 wordt een bedrag van € 350.000,- in de voorziening gestort voor toekomstige investeringen. Daarnaast wordt een bedrag van € 531.907,- onttrokken in het kader van de kostendekkendheid van het tarief riolering.

Voorziening vervanging riool Noordwijkerhout

Deze voorziening is ingesteld om de kosten te dekken van de noodzakelijke vervanging van rioleringen en de voorbereidingskosten hiervoor. In 2019 wordt € 769.773,- toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening pensioenen wethouders

De voorziening is getroffen voor de mogelijk toekomstige pensioenen c.q. waardeoverdrachten van de voormalige wethouders. Op basis van de actuariële waardeberekening wordt in 2020 een bedrag van € 112.655,- aan de voorziening toegevoegd. Daarnaast wordt er een bedrag aan de voorziening onttrokken van € 55.163,- voor pensioenpremies.

Voorziening dubieuze debiteuren

Deze voorziening is bedoeld ter bekostiging van eventueel af te boeken debiteuren. Vooralsnog zijn er nog geen debiteuren oninbaar verklaard.

Voorziening personeel Noordwijkerhout

In 2020 is het saldo in deze voorziening nihil. In 2020 zal bij het opstellen van de nieuwe nota reserves en voorzieningen een voorstel worden gedaan om deze voorziening op te heffen. De bedragen die voorheen in deze voorziening werden gereserveerd zullen voortaan gereserveerd worden in de reserve personeelskosten.

Voorzienbare verliezen Grondbedrijf

Deze voorziening is getroffen op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Als gevolg hiervan zijn bij de voorgaande jaarrekeningen enkele bedragen gestort in deze voorzieningen voor voorzienbare verliezen grondbedrijf. In 2020 is er voorsnog geen voorziening getroffen voor een complex.

Voorziening bouwgrondexploitaties

Deze voorziening dient ter dekking van eventuele tekorten in grondexploitaties. In 2020 wordt hier voorsnog geen bedrag onttrokken en/of toegevoegd.

Voorziening begraafplaats

Deze voorziening is bestemd voor de dekking van kosten van het ruimen van graven op de algemene begraafplaats, het plegen van groot onderhoud en toekomstige uitbreiding. Ten einde de tarieven zo veel mogelijk te stabiliseren is deze voorziening ingesteld. Voor 2020 wordt een bedrag van € 30.500,- onttrokken in het kader van de kostendekkendheid van de tarieven begraafplaats.

Voorziening onderhoud wegen

Deze voorziening dient ter dekking van het herstraten van de gemeentelijke wegen. Elk jaar wordt bekeken welke straten herstraat moeten worden, waarna het betreffende krediet gedekt wordt door een onttrekking uit de voorziening. In de voorziening wordt jaarlijks een bedrag gestort ten laste van de exploitatie. De stortingen en onttrekkingen zijn onderbouwd met het beheerplan wegen. Voor 2020 wordt er € 359.583,- onttrokken uit de voorziening en € 468.051,- toegevoegd conform het beheerplan.

Voorziening groot onderhoud gemeentehuis

Deze voorziening dient ter dekking van uit te voeren groot onderhoud aan het gemeentehuis. Het gaat hierbij om zaken die meerdere jaren meegaan en dan vervangen moeten worden of onderhoud behoeven. Voor 2020 wordt er € 76.580,- onttrokken uit de voorziening en € 47.997,- toegevoegd conform het beheerplan.

Voorziening groot onderhoud brandweerkazerne

Uit deze voorziening wordt het groot onderhoud aan de brandweerkazerne gedekt volgens het beheerplan van groot onderhoud brandweerkazerne. Voor 2020 wordt er € 11.633,- onttrokken uit de voorziening en € 20.571,- toegevoegd conform het beheerplan.

Voorziening groot onderhoud diverse gebouwen

Uit deze voorziening worden de kosten van het buitenschilderwerk en de overige kosten voor groot onderhoud van de panden Hoogstraat 58a, toren Witte Kerk, X-Out/Smallsteps de Duinridders en bijgebouwen woonwagencentrum gedekt. Dit op basis van beheerplannen. Voor 2020 wordt er € 42.954,- onttrokken uit de voorziening en € 57.998,- toegevoegd conform het beheerplan.

Voorziening groot onderhoud gymnastieklokalen

Deze voorziening is ingesteld ter spreiding van de kosten van het schilderwerk en groot bouwkundig onderhoud aan gymnastieklokalen over de jaren.

Voorziening groot onderhoud De Duinpan

Deze voorziening dient ter dekking van uit te voeren groot onderhoud aan het gemeenschapshuis in de Zilk. Het gaat hierbij om zaken die meerdere jaren meegaan en dan vervangen moeten worden of onderhoud behoeven (bijvoorbeeld schilderwerk). Voor 2020 wordt er € 7.864,- onttrokken uit de voorziening en € 11.097,- toegevoegd conform het beheerplan.

Voorziening groot onderhoud De Schelft

Deze voorziening dient ter dekking van uit te voeren groot onderhoud aan het zalengedeelte van De Schelft. Het gaat hierbij om zaken die meerdere jaren meegaan en dan vervangen moeten worden of onderhoud behoeven (bijvoorbeeld schilderwerk). Voor 2020 wordt er € 40.788,- onttrokken uit de voorziening en € 124.478,- toegevoegd conform het beheerplan.

Voorziening groot onderhoud bibliotheek

Deze voorziening dient ter dekking van uit te voeren groot onderhoud aan de bibliotheek. Het gaat hierbij alleen om de bouwtechnische zaken die meerdere jaren meegaan en dan vervangen moeten worden of onderhoud behoeven (bijvoorbeeld schilderwerk). Voor 2020 wordt er € 7.205,- onttrokken uit de voorziening en € 8.600,- toegevoegd conform het beheerplan.

Voorziening baggeren waterwegen

Uit deze voorziening wordt het baggeren waterwegen gedekt volgens het beheerplan baggeren waterwegen. Op basis van dit beheerplan wordt in 2020 € 32.681,- toegevoegd aan de voorziening en € 56.980,- onttrokken.

3.8 Overzicht incidentele en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	S/I	Reserve nr.
Toevoegingen						
Programma 1						
Jaarlijkse toevoeging reserve strandveiligheid	37.000	37.500	38.000	39.000	Structureel	9910025
Anterieure overeenkomst Opduin	150.000	275.000			Incidenteel	9910070
Jaarlijkse toevoeging ICT instandhoudingsres.	865.000	875.000	885.000	895.000	Structureel	9910009
Programma 2						
Storting vanuit product Openbare verlichting	58.116	38.085			Structureel	9910061
Programma 3						
Jaarlijkse storting reserve baggeren	50.000	50.000	50.000	50.000	Structureel	9910066
Storting vanuit product baggeren	68.000	94.000	94.000	94.000	Structureel	9910066
Programma 5						
IHP Noordwijk	506.649	544.462	571.403	491.065	Structureel	9910019
Programma 6						
Huur inkomsten Zwembad	34.638	35.331	36.037	36.758	Structureel	9910059
Storting herrekening reserve exploitatie zwembad 1 tot 20 jr		1.600.000			Incidenteel	9910059
Jaarlijkse storting exploitatie zwembad	42.000	48.000	54.000	60.000	Structureel	9910060
Jaarlijkse storting onderhoud de Muze	56.700	56.700	56.700	56.700	Structureel	9910071
Storting Kunstwerken NWH	15.000	15.000	15.000	15.000	Structureel	9910085
Storting Monumentenbeleid	15.000	15.000	15.000	15.000	Structureel	9910086
Jaarlijkse storting kapitaallasten Sporthal Duinw	48.000	52.500	57.000	61.500	Structureel	9910056
Jaarlijkse storting kapitaallasten zwembad	91.022	105.022	119.022	133.022	Structureel	9910062
Storting herrekening reserve KL Zwembad		400.000			Incidenteel	9910062
jaarlijkse storting kapitaallasten SJC	40.000	50.000	60.000	70.000	Structureel	9910068
Programma 9						
Jaarlijkse storting Reserve nieuwe investeringen	559.000	559.000			Incidenteel	9910069
Winstneming Centraal Park 1ste fase	510.000	1.233.167			Incidenteel	9910040
Winstneming Space Business Park	240.000	440.000	850.000	1.140.000	Incidenteel	9910040
Maarten Kruytstraat, retour voorzienbaar verlies		14.508			Incidenteel	9910040
Offem-Zuid, retour voorzienbaar verlies			28.209		Incidenteel	9910040
Leefbaarheidsimpuls De Zilk, retour voorzienbaar verlies			172.414		Incidenteel	9910040
Winstneming Joh. Van Hoonstraat	84.378				Incidenteel	9910040
investering Beheer OR Duineveld (vh CP 1e Fase)			2.000.000		Incidenteel	9910040
Anterieure overeenkomst BAVO	168.000	168.000	168.000	168.000	Structureel	9910040
Totaal toevoegingen reserves	3.638.503	6.706.275	5.269.785	3.325.045		
Onttrekkingen						
Programma 1						
Investeringen NRB	10.518	21.334	23.167	83.037	Structureel	9910025
Personeelskosten 2019-2022	216.037	57.033	0	0	Structureel	9910058
Kapitaallasten Centrale Huisvesting	18.000	18.000	18.000	18.000	Structureel	9910069
Kapitaallasten Het Nieuwe Werken	62.798	62.798	62.798	62.798	Structureel	9910069
Kapitaallasten Tijdelijke Huisvesting	340.000	340.000	340.000	340.000	Structureel	9910069
Vennootschapsbelasting	221.000	225.000	244.000	186.000	Structureel	9910040
Taxaties verzekeringen	0		15.000		Incidenteel	9900002
Uitname IP tbv begroting	125.000	125.000	125.000	125.000	Structureel	9910009
Kapitaallasten ICT	812.732	752.123	744.407	514.236	Structureel	9910009
Kapitaallasten I&A		181.860	246.407	786.700	Structureel	9910009
Tijdelijke initiatievenmakelaar	45.000	45.000			Incidenteel	9900002
Kernenbeleid	40.000	40.000			Incidenteel	9900002
Programma 2						
Maken integraal veiligheidsplan	20.000				Incidenteel	9900002
Programma 3						
Uitbreiden van fietsenstallingen bushaltes	25.000				Incidenteel	9910002
Programma 4						
Economische agenda Duin en Bollenstreek	212.920	212.920	212.920		Structureel	9910038
Uitv.reg.econ.agenda (Inc.) (restant vorig jaar) NWH	54.707	54.707			Incidenteel	9900002
Kapitaallasten verplaatsen weekmarkt	16.588	16.588	16.588	16.588	Structureel	9910069
Strandreiniging	99.000	99.000			Incidenteel	9900002
Innovatiefonds	100.000				Incidenteel	9900002
Digitale bereikbaarheid buitengebied	25.000				Incidenteel	9900002
Winkelleegstand en verbetering winkelgebieden	100.000				Incidenteel	9900002
Programma 5						
Kapitaallasten peuterspeelzaal	41.933	1.288			Structureel	9910033
IHPN Noordwijkerhout	268.739	264.999	261.259	261.259	Structureel	9910083

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	S/I	Reservenr.
Programma 6						
Exploitatie en onderhoud zwembad	317.170	292.590	292.590	292.590	Structureel	9910059
Monumentenbeleid	20.000	20.000	20.000	20.000	Structureel	9910086
Kapitaallasten sporthal duinwetering	240.215	240.215	240.215	240.215	Structureel	9910056
Kapitaallasten zwembad	265.047	265.047	265.047	265.047	Structureel	9910062
Kapitaallasten SJC	229.105	229.105	229.105	229.105	Structureel	9910068
Kapitaallasten KSN	17.000	17.000	17.000	17.000	Structureel	9910069
Kapitaallasten Boekhorst - Schelft	212.000	212.000	212.000	212.000	Structureel	9910083
Kapitaallasten sportpark Boekhorst	362.800	362.800	362.800	362.800	Structureel	9910083
Uitname tbv reserve Zwembad		2.000.000			Incidenteel	9910040
Sterren voor Cultuur	83.000	83.000			Incidenteel	9900002
Sportbeleid	20.000				Incidenteel	9900002
Actualiseren sportaccommodatiebeleid	15.000				Incidenteel	9900002
Programma 7						
Project integrale toegang	410.000	220.000	200.000	200.000	Incidenteel	9910064
Mobiliteit kwetsbare groepen	53.000				Incidenteel	9910064
Jobcoach	50.000	50.000			Incidenteel	9910064
Project JOGG	30.000				Incidenteel	9910064
Programma 8						
Kadernota Duurzaamheid 2020	30.000				Incidenteel	9900002
Kadernota Wabo/RO: handhaving strijdig grondgebruik ISG-	177.498	177.498	177.498	177.498	Structureel	9900002
B2018-P420 bijdrage res groen tbv gebiedsprogr	54.753	50.000			Incidenteel	9910078
Dierenwelzijn -startnotitie	10.000				Incidenteel	9900002
B(l)oeiende bollenstreek uitvoeringsprogramma	20.000				Incidenteel	9900002
Achterstallig onderhoud groen	200.000				Incidenteel	9900002
Programma 9						
Omgevingswet	100.000				Incidenteel	9900002
Formatie omgevingswet/visie	83.000	83.000			Incidenteel	9900002
Regeling Verduurzaming sociale woningbouw (Padova)	250.000	250.000			Incidenteel	9910004
Rente startersleningen 0,5%	6.000	6.000	6.000	6.000	Structureel	9910004
Verhuiskosten statushouders	4.000				Incidenteel	9910004
Kapitaallasten Kloosterplein	5.990	5.990	5.990		Structureel	9910069
Kapitaallasten Parkeerterrein Nicolaas Barnhoornweg	21.582	21.582	21.582	21.582	Structureel	9910069
Kapitaallasten winkelstraten en KW Boulevard	33.000	33.000	33.000	33.000	Structureel	9910069
Kapitaallasten herinrichting Jeroensplein	12.375	12.375	12.375	12.375	Structureel	9910069
Kapitaallasten verlengde Beeklaan	66.782	66.782	66.782	66.782	Structureel	9910069
Kapitaallasten Duinpan	40.260	40.260	40.260	40.260	Structureel	9910040
Uren grondbedrijf (product 249 Grondbedrijf algemeen)	353.690	361.117	368.701	376.444	Structureel	9910040
Overhead uren grondbedrijf product 249	240.500	245.600	250.700	256.000	Structureel	9910040
Bijdrage RIF	585.000	585.000	585.000	585.000	Structureel	9910040
Bijdrage Holland Rijnland RIS	378.000	378.000	378.000	378.000	Structureel	9910040
Groene erfafscheidingen Offem Zuid	20.000				Incidenteel	9910040
Rente gronden P249 vanuit Staat C, voornemen tot BIE	84.953	86.510	81.416	85.193	Structureel	9910040
Duineveld, afdracht sociale woningbouw	150.000	275.000			Incidenteel	9910040
investering Beheer OR Duineveld (vh CP 1e Fase)			2.000.000		Incidenteel	9910040
Omgevingvisie	200.000	50.000			Incidenteel	9900002
Omgevingswet	200.000	50.000			Incidenteel	9900002
Totaal onttrekkingen reserves	8.506.692	9.287.121	8.175.607	6.270.509		

* I = Incidenteel

* S = Structureel

3.9 Overzicht overhead

De overhead wordt centraal begroot en verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen. De geraamde kosten van de overhead komen voor het begrotingsjaar uit op een bedrag van € 16.080.230.

Er wordt één uitzondering gemaakt op het centraal begroten van overhead. Er wordt overhead toegerekend aan de grondexploitaties, waarbij de opslag van overhead op het (directe) uurtarief 68% is. Dit komt neer op een bedrag van € 793.537 toegerekend aan de grondexploitaties voor het begrotingsjaar. Dit is overeenkomstig de financiële verordening Noordwijk 2019 art.14.

Voor het bepalen van de kostendekkende tarieven van de heffingen en leges (afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges) worden overheadkosten extracomptabel toegerekend. Dat gebeurt op basis van een opslagpercentage over de kosten van het betreffende taakveld. De berekening van dit percentage overhead is als volgt: de totale kosten overhead / totale omzet begroting exclusief reserves. Het percentage overhead wordt conform de financiële verordening Noordwijk 2019 art.14 eens in de 4 jaar berekend. Voor 2019 kwam dit percentage uit op 14% en dit percentage wordt ook voor het komende begrotingsjaar gehanteerd voor de kostentoe rekening en het bepalen van de tarieven.

De indeling van de overhead is gebaseerd op de definitie uit Vensters voor bedrijfsvoering en omvat PIJOFACH-kosten: Personeel, Informatievoorziening, Juridisch, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting. In de toelichting in het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV en in de BBV notitie Overhead wordt nader toegelicht welke kosten hier precies onder vallen.

3.10 Ontwikkeling EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. De cijfers over het EMU-saldo worden gecontroleerd door de Europese Commissie. Door het CBS wordt verantwoording afgelegd aan de Europese Commissie. Gemeenten dienen het geraamde EMU-saldo op te nemen in de begroting.

EMU-saldo in vergelijking met vorig en volgend begrotingsjaar

Het geraamde saldo van de ontvangsten en uitgaven (EMU-saldo) van de gemeente Noordwijk wordt als volgt weergegeven:

EMU-Saldo (bedragen x € 1.000,-)	T-1 2019	T 2020	T+1 2021
	Volgens realisatie t/m sept 2019 + raming resterende periode	Volgens begroting 2020	Volgens meerjarenraming begroting 2020
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (BBV, artikel 17c)	-13.691	-4.868	-2.581
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	48.424	23.648	-2.007
3. Mutatie voorzieningen	8.558	589	-1.407
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-735	1.504	-2.168
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-52.822	-29.431	187

Ontwikkeling EMU-saldo op transactiebasis

Het EMU-saldo kan ook op transactiebasis worden berekend en dit ziet er dan als volgt uit:

EMU-Saldo op transactiesbasis (bedragen x € 1.000,-)	2019	2020	2021	2022	2023
EMU-Saldo	-52.822	-29.431	187	3.306	-2.276
EMU-Saldo referentiewaarde	-4.455	-4.455	-4.455	-4.455	-4.455
Verschil EMU en referentiewaarde	-48.367	-24.976	4.642	7.761	2.179

Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekingen en leningen	-7	0	0	0	0
	Uitzettingen	-32.725	0	0	0	0
Vlottende activa	Uitzettingen	-5.292	0	0	0	0
	Liquide middelen	0	0	0	0	0
	Overlopende activa	-9.000	-4.000	0	0	0
Vaste Passiva	Vaste schuld	22.813	29.431	-187	-3.306	0
Vlottende passiva	Vlottende schuld	-17.015	-4.000	0	0	2.276
	Overlopende passiva	0	0	0	0	0
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiele vaste activa						

Toelichting op het EMU-saldo

In de het verleden werden er individuele referentiewaarden van het EMU-tekort vastgesteld. In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 mei 2018 is gesproken over de EMU-norm voor de decentrale overheden. Het Rijk en decentrale overheden hebben elkaar gevonden in een macro EMU-tekort voor de decentrale overheden van +/- 0,4 procent van het bruto binnenlands product per jaar voor de periode van 2019 tot en met 2022. Om de afzonderlijke provincies en gemeenten een beeld te geven wat dit voor hen betekent, publiceert het Ministerie van BZK in lijn met de Wet hof jaarlijks individuele EMU-referentiewaarden. De individuele referentiewaarden voor 2020 zijn gepubliceerd in de septembercirculaire 2019 van het Gemeentefonds en het Provinciefonds. Er is dus geen onderverdeling naar gemeenten en provincies vastgesteld. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort.

Voor de nieuwe gemeente Noordwijk geldt een referentiewaarde van negatief € 4,4 miljoen. Pas als het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) constateert dat het plafond voor het EMU-tekort van alle gezamenlijke gemeenten in Nederland wordt overschreden, kan aan gemeenten worden "gevraagd" de begroting (en dan vooral het investeringsvolume) in dat jaar bij te stellen. Een eventuele EMU-instructie van het Rijk kan dus effect hebben op de investeringsplanning en de financieringsplanning.

Conclusie is dat de gemeente met het EMU-saldo in de begrotingsjaren 2020 tot en met 2023 de individuele referentiewaarde in het huidige en komende begrotingsjaar overschrijdt met name als gevolg van investeringen in vaste activa, maar de jaren erna niet onder de referentiewaarde uitkomt. Bovendien is afgelopen jaren bij het opmaken van de jaarrekeningen vaak gebleken dat bepaalde investeringsuitgaven later plaatsvinden dan vooraf gepland, wat eraan bijdraagt dat de individuele EMU-referentiewaarde achteraf gezien niet zal worden overschreden.

3.11 Overzicht taakvelden

Hoofdtakveld	Takveld	Lasten	Baten	
Bestuur en dienstverlening	0.1	Bestuur	3.431.346	55.163
	0.2	Burgerzaken	1.415.795	499.540
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	685.243	454.499
	0.4	Overhead, Ondersteuning organisatie	16.873.767	793.537
	0.5	Treasury	600.714	1.353.052
	0.61	Onroerend Zaakbelasting (OZB) woningen	1.474.427	8.159.850
	0.62	Onroerend Zaakbelasting (OZB) niet-woningen	0	3.198.271
	0.63	Parkeerbelasting	0	3.337.084
	0.64	Belasting overig	23.969	5.024.707
	0.7	Algemene uitkering gemeentefonds	0	55.359.958
	0.8	Overige baten en lasten	1.309.222	0
	0.9	Vennootschapsbelasting	221.000	0
	0.10	Mutaties reserve (980)	3.638.503	8.506.692
	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	434.829	0
Totaal		30.108.815	86.742.353	
Veiligheid	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.472.826	317.321
	1.2	Openbare orde en veiligheid	1.802.844	73.055
Totaal		5.275.670	390.376	
Verkeer en parkeren	2.1	Verkeer en wegen	6.340.745	155.991
	2.2	Parkeren	920.296	0
	2.3	Recreatieve havens	5.100	0
	2.4	Economische havens en waterwegen	146.827	0
	2.5	Openbaar vervoer	0	0
Totaal		7.412.968	155.991	
Economie	3.1	Economische ontwikkeling	1.217.307	18.833
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0
	3.3	Bedrijfsloket en -bedrijfsregelingen	22.549	32.629
	3.4	Economische promotie	31.209	3.725.334
Totaal		1.271.065	3.776.796	
Onderwijs	4.1	Openbaar basisonderwijs	494.990	0
	4.2	Onderwijshuisvesting	2.172.148	58.403
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	995.665	80.413
Totaal		3.662.803	138.816	
Sport en cultuur	5.1	Sportbeleid en activering	231.534	0
	5.2	Sportaccommodaties	5.506.883	1.167.180
	5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.123.715	187.617
	5.4	Musea	67.889	0
	5.5	Cultureel erfgoed	249.653	100
	5.6	Media	1.014.398	182.901
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.664.660	819.404
Totaal		13.858.732	2.357.202	

Hoofdtakveld	Takveld	Lasten	Baten	
Sociaal Domein en volksgezondheid	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.807.878	568.435
	6.2	Wijkteams	0	0
	6.3	Inkomensregelingen	10.029.101	7.333.454
	6.4	Begeleide participatie	6.327.978	5.631
	6.5	Arbeidsparticipatie	0	0
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	6.139.004	248.459
	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	60.300	0
	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	5.524.512	0
	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0
	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	733.756	0
Totaal		34.622.529	8.155.979	
Duurzaamheid en leefomgeving	7.1	Volksgezondheid	4.721.707	217.192
	7.2	Riolering	3.520.764	4.988.444
	7.3	Afval	4.734.704	6.623.698
	7.4	Milieubeheer	2.973.609	25.115
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	223.241	186.629
Totaal		16.174.025	12.041.078	
Wonen en Ruimte	8.1	Ruimtelijke ordening	2.457.262	284.576
	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	30	834.378
	8.3	Wonen en bouwen	1.929.105	1.895.459
Totaal		4.386.397	3.014.413	
Totaal programma's		116.773.004	116.773.004	

3.12 Overzicht incidentele baten en lasten

INCIDENTELE LASTEN				
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Programma 1				
Taxaties verzekeringen			15.000	
Tijdelijke initiatievenmakelaar	45.000	45.000		
Kernenbeleid	40.000	40.000		
Programma 2				
Maken integraal veiligheidsplan	20.000			
Programma 3				
Uitbreiden van fietsenstallingen bushaltes	25.000			
Programma 4				
Uitv.reg.econ.agenda (Inc.) (restant vorig jaar) NWH	54.707	54.707		
Strandreiniging	99.000	99.000		
Innovatiefonds	100.000			
Digitale bereikbaarheid buitengebied	25.000			
Winkelleegstand en verbetering winkelgebieden	100.000			
Programma 6				
Uitname tbv reserve Zwembad		2.000.000		
Sterren voor Cultuur	83.000	83.000		
Sportbeleid	20.000			
Actualiseren sportaccommodatiebeleid	15.000			
Programma 7				
Project integrale toegang	410.000	220.000	200.000	200.000
Mobiliteit kwetsbare groepen	53.000			
Jobcoach	50.000	50.000		
Project JOGG	30.000			
Programma 8				
Kadernota Duurzaamheid 2020	30.000			
B2018-P420 bijdrage res groen tbv gebiedsprogr	54.753	50.000		
Dierenwelzijn -startnotitie	10.000			
B(l)oeiende bollenstreek uitvoeringsprogramma	20.000			
Achterstallig onderhoud groen	200.000			
Programma 9				
Omgevingswet	100.000			
Formatie omgevingswet/visie	83.000	83.000		
Regeling Verduurzaming sociale woningbouw (Padua)	250.000	250.000		
Verhuiskosten statushouders	4.000			
Groene erfafscheidingen Offem Zuid	20.000			
Duineveld, afdracht sociale woningbouw	150.000	275.000		
Investering Beheer OR Duineveld (vh CP 1e Fase)			2.000.000	
Omgevingvisie	200.000	50.000		
Omgevingswet	200.000	50.000		
Mutaties in de reserves (overboekingen)	150.000	2.275.000	2.000.000	
Mutaties in de reserves (stortingen inc. Baten)	834.378	1.687.675	1.050.623	1.140.000
TOTAAL	3.475.838	7.312.382	5.265.623	1.340.000

INCIDENTELE BATEN				
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Programma 1				
Anterieure overeenkomst Opduin	150.000	275.000		
OZB Ondernemersfonds				
Programma 6				
Storting herrekening reserve exploitatie zwembad 1 tot 20 jr		1.600.000		
Storting herrekening reserve KL Zwembad		400.000		
Programma 9				
extra storting in regionaal investeringsfonds NWH				
Molenweg				
Kerkstraat				
Schippersvaartweg				
Greenportwon. Delfweg/Abeelenpark				
Greenportwon. Pilarenlaan				
Diverse Bestemminsplannen				
Winstneming Centraal Park 1ste fase	510.000	1.233.167		
Winstneming Space Business Park	240.000	440.000	850.000	1.140.000
Maarten Kruytstraat, retour voorzienbaar verlies		14.508		
Offem-Zuid, retour voorzienbaar verlies			28.209	
Leefbaarheidsimpuls De Zilk, retour voorzienbaar verlies			172.414	
investering Beheer OR Duineveld (vh CP 1e Fase)			2.000.000	
Winstneming Joh. Van Hoornstraat	84.378			
Algemene uitkering				
Mutaties in de reserves (overboekingen)	150.000	2.275.000	2.000.000	
Mutaties in de reserves (dekking inc. Lasten)	2.341.460	1.074.707	215.000	200.000
TOTAAL	3.475.838	7.312.382	5.265.623	1.340.000

3.13 Overzicht van salarissen en sociale lasten

afgerond op € 1.000,-		
Overzicht salarissen en sociale lasten 2020	Aantal FTE's	Salarislasten inclusief sociale lasten
Raadsleden (27)		486.000
Burgemeester	1,00	154.000
Wethouders (4)	4,00	420.000
Subtotaal Bestuur	5,00	1.060.000
Ambtelijke organisatie	280,73	21.508.800
Subtotaal ambtelijke organisatie	280,73	21.508.800
TOTAAL GENERAAL	285,73	22.568.800

3.14 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen (afgerond op € 1.000,-)	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Parkeergelden	2.488.000	2.732.000	2.782.000	2.834.000	2.886.000
Naheffingsaanslagen	363.000	363.000	363.000	363.000	363.000
Parkeervergunningen/ontheffingen	242.000	242.000	242.000	242.000	242.000
Alliander dividend	631.000	731.000	731.000	731.000	731.000
BNG dividend	31.000	31.000	31.000	31.000	31.000
Meerlanden dividend	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
OZB gebruikers	1.375.000	1.237.000	1.260.000	1.282.000	1.306.000
OZB woning eigenaar	6.938.000	7.088.000	7.240.000	9.695.000	9.869.000
OZB niet-woning eigenaar	2.113.000	1.961.000	1.997.000	2.033.000	2.070.000
Hondenbelasting	314.000	320.000	326.000	332.000	338.000
Forensenbelasting	1.021.000	1.146.000	1.225.000	1.261.000	1.282.000
Toeristenbelasting	2.311.000	2.580.000	2.645.000	2.692.000	2.740.000
Kosten aanmaningen/dwangbevelen	68.000	68.000	69.000	69.000	69.000
Precario rechten	4.703.000	4.705.000	4.705.000	205.000	205.000
Algemene uitkering	52.508.000	51.270.000	53.165.000	54.723.000	55.297.000
Algemene uitkering Wmo		4.090.000	3.999.000	3.936.000	3.936.000
Saldo lasten en baten	75.126.000	78.584.000	80.800.000	80.449.000	81.385.000

3.15 Begroting grondbedrijf

Lasten, baten en resultaat uit de complexen

Lasten uit de complexen grondbedrijf		Realisatie	Begroting	Begroting
Nr.	Omschrijving	2018	2019	2020
100	Grondkosten	0	0	0
	Kosten grondverwerving (strategisch)	0	2.000.000	2.000.000
	Overige grondkosten	29.828	1.276.365	8.119
200	Slopen en saneringen	28.327	18.910	43.117
300	Planontwikkeling en VTU	1.294.342	579.146	552.848
	Kosten wegens spoedonderzoek	0	100.000	100.000
	Advies- en accountantskosten	0	100.000	100.000
400	Kosten van bouwrijp maken	1.905.246	1.083.313	439.844
500	Kosten van woonrijp maken	674.836	1.925.771	2.990.777
600	Rente	153.166	169.546	127.215
700	Planstructuur/bijdragen en diversen	917.794	1.239.822	686.963
	Mutaties voorraden	5.702.705	0	0
	Tussentijdse Winstnemingen	0	0	0
	Overige kosten			
	Dotatie voorz voorzienbare verliezen	2.565.000	0	0
	Dotatie voorz uit te voeren werken	0	0	0
	Bedrijfsresultaat voor bestemming	-1.483.651	0	0
	Totale lasten	11.787.593	8.492.873	7.048.883

Baten uit de complexen grondbedrijf		Realisatie	Begroting	Begroting
Nr.	Omschrijving	2018	2019	2020
800	Bijdragen en overige inkomsten	0	0	0
820	Verpachtingen	20.334	0	28.138
830	Verhuren	10.000	0	0
840	Ontvangen rentevergoeding	59.040	8.040	0
850	Bijdrage derden	307.159	899.400	618.365
850	Bijdrage Algemene Dienst	0	0	0
860	Bijdrage Fondsen	0	0	102.177
870	Bijdrage van Provincie Zuid Holland	0	0	0
870	Subsidie Ministerie van Economische Zaker	0	0	0
	Vergoeding RIF	0	76.000	0
	Bijdrage vanuit voorziening	0	0	0
900	Grondverkopen	11.391.060	10.089.905	3.429.971
	Grondverkopen 10% aanbetaling	0	0	0
	Mutaties grondvoorraden	0	-2.580.472	3.704.610
	Onttrekking voorz voorzienbare verliezen	0	0	0
	Totale baten	11.787.593	8.492.873	7.883.261

			Begroting 2020
Totaal baten			0
Totaal lasten			0
Totaalsaldo van baten en lasten			
Mutaties reserves (storting)			-834.378
Mutaties voorz. voorzienbare verliezen			0
Resultaat			-834.378

Specificatie verloop geraamde mutaties in geïnvesteerd kapitaal via begroting van baten en lasten

Complex	Geïnvesteerd per 1-1-2019	Geïnvesteerd per 1-1-2020	Geïnvesteerd per 31-12-2020	Geïnvesteerd per 31-12-2021	Geïnvesteerd per 31-12-2022	Geïnvesteerd per 31-12-2023
<u>Bouwgrond in exploitatie (BLE) met orex</u>						
1.23 Space Business Park	10.273.339	10.621.248	9.628.359	8.070.112	4.361.531	-807.622
1.44 Maarten Kruytstraat	5.398.410	1.483.884	1.708.272	0	0	0
1.51 Offem-Zuid	7.845.717	5.278.793	5.822.272	4.663.099	0	0
1.56 Restgronden Boechorst	1.439.173	0	0	0	0	0
1.61 Duineveld (vm Centraal Park 1e fase)	5.890.671	5.047.498	3.327.545	0	0	0
1.75 Joh. van Hooftstr.e.o. (vh Northgohal ec)	352.934	588.979	0	0	0	0
1.78 Leefbaarheidsimpuls De Zijk	4.667.324	3.865.564	2.822.557	1.747.311	0	0
1.79 Schippersvaartweg 39 (Munnikeweij)	16.459	468.345	4.639	0	0	0
Totaal	24.102.685	15.144.667	16.649.277	14.480.522	4.361.531	-807.622

Toelichting:

De verwachte mutaties zijn gebaseerd op (de cashflows van) het Boek Grondbedrijf 2019 en genomen raadsbesluiten.

Bedragen wijken af doordat bij het boek Grondbedrijf is gerekend met 0,60 % rente, terwijl hier met de omslagrente van 0,84 % is gerekend

Daarnaast zijn de nieuw berekende tussentijdse winstnemingen van de complexen Space Business Park en Duineveld verwerkt

Specificatie geraamd verloop van reserves, voorzieningen en kapitaalverstrekking

Reserve winst uit grondbedrijf		
Saldo 31-12-2018 (na voorstel resultaatbestemming)		14.405.651
Rentebijdring 2019 0%		0
Mutaties 2019		-1.516.868
Geraamd saldo 31-12-2019		12.888.783
Saldo Egalisatiereserve Bouwgrondexploitatie Nwh		593.383
Mutaties 2020		
Afsluiten Complex Joh. van Hoornstr e.o. (vh Northgohal)	84.378	
Tussentijdse Winstneming Space Business Park	240.000	
Tussentijdse Winstneming Duineveld	510.000	
Anterieure overeenkomst BAVO-terrein RIF	168.000	
Complex Offem-Zuid, groenonderhoud	-20.000	
Vennootschapsbelasting	-221.000	
Uren Grondbedrijf Algemeen P249 Grondbedrijf	-353.690	
Overhead over uren Grondbedrijf Algemeen P249	-240.500	
Duineveld, afdracht sociale woningbouw	-150.000	
Rente vm NIEGG's	-147.731	
Bijdrage RIF	-963.000	
Totaal mutaties 2020		-1.093.543
Geraamd saldo 31-12-2020		12.388.623

Voorziening voorzienbare verliezen		
Het saldo per 31-12-2018 bestaat uit:		
Voorziening 1.44 Maarten Kruytstraat		-1.930.000
Voorziening 1.51 Offem-Zuid		-5.275.000
Voorziening 1.78 Leefbaarheidsimpuls De Zilk		-912.402
Voorziening 1.79 Schippersvaartweg 39 (Munnikewij)		-105.000
Totaal		-8.222.402
Ophogen Voorziening 1.79 Schippersvaartweg 39 in 2019		-123.786
In 2019 en 2020 wordt niet verwacht dat er complexen worden afgesloten waarvoor een voorziening was getroffen		0
Geraamd saldo 31-12-2020		-8.346.188

Kapitaalverstrekking		
Saldo 31-12-2018		24.102.685
Thans voorziene mutaties voorraden 2019		-8.958.018
Geraamd saldo 31-12-2019		15.144.667
Geraamde mutaties voorraden 2020		1.504.610
Geraamd saldo 31-12-2020		16.649.277

Voorstraat 42
2201 HW Noordwijk
☎ +31 (0)71 36 60 600
✉ gemeente@noordwijk.nl
🌐 noordwijk.nl